

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK
KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN
SANAT EĞİTİMİ PROJELERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
CİHAN ŞULE BODUROĞLU

ANKARA-2007

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK
KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN
SANAT EĞİTİMİ PROJELERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Cihan Şule BODUROĞLU

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Güzin AYRANCIOĞLU

ANKARA-2007

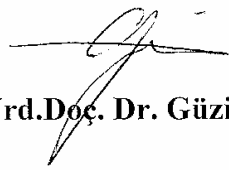
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI**Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne**

Cihan Şule BODUROĞLU'ya ait " **Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kapsamında Gerçekleştirilen Sanat Eğitimi Projeleri** " adlı çalışma, jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalında **YÜKSEK LİSANS** tezi olarak kabul edilmiştir.

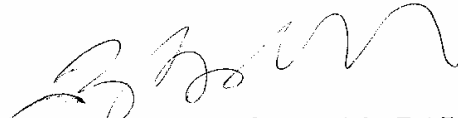
Başkan :

Yrd. Doç. Dr. Mehmet ŞEREN

Üye :

Danışman : Yrd.Doç. Dr. Güzin AYRANCIOĞLU

Üye:

Yrd. Doç. Yusuf Baytekin BALCI

ÖNSÖZ

Etraflıca çalış, doğru bir şekilde araştır, dikkatlice düşün, düşündüklerini gözden geçir, ciddi ve samimi bir şekilde uygula der, Konfüçyüs.

İşte bu süreçte çalışmalarına eleştirileriyle büyük katkıları olan tez danışmanım sayın Yrd.Doç.Dr. Güzin Ayrancıoğlu'na;

Türkiye şartlarında oluşturulan bu eşsiz sanat eğitimi projesinin mimarları TEGV, NOKIA yetkililerine, özellikle yoğun çalışmaları arasında, her türlü dokümanı bana ulaştıran ve her soruma içtenlikle cevap veren Düşler Atölyesi Proje Koordinatörü Asistanı Sayın Fatma Aksu Hanımefendiye;

Yine, ülkemizde sanat eğitimine büyük katkıları olan Eczacıbaşı yetkililerine, araştırma sürecinde görüşleriyle katkı sağlayan Eczacıbaşı Sanal Müzesi Yöneticisi ve Küratörü Sayın Haşim Nur Gürel Beyefendiye;

Araştırma süresince her türlü bilgi paylaşımında bulunan ve desteğini esirgemeyen değerli arkadaşım Birgül Çoşkun'a;

Araştırma görevlisi olarak çalıştığım Abant İzzet Baysal Üniversitesi Resim-iş Eğitimi Anabilim Dalında, her zaman değerli görüşleriyle bana destek olan ve heyecanımı benimle paylaşan değerli hocalarım; Yrd.Doç.Dr. Salih Tekkol'a, Yrd.Doç. Sevdije Kadioğlu'na ve Öğretim Görevlisi İlknur Karageyik'e;

Son olarak hayatım boyunca bana güç veren, maddi manevi her türlü desteklerini esirgemeyen canım babam Mustafa Boduroğlu'na, canım annem Naşide Boduroğlu'na ve sevgili kardeşlerim Aslıhan Boduroğlu ve Elif Boduroğlu'na sonsuz teşekkürler.

Cihan Şule BODUROĞLU

ÖZET

KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN SANAT EĞİTİMİ PROJELERİ

BODUROĞLU, Cihan Şule
Yüksek Lisans, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Güzin AYRANCIOĞLU
Temmuz – 2007

Bu araştırmada, kurumsal sosyal sorumluluk projeleri kapsamında oluşturulan sanat eğitim projelerinin; yapısı, işleyişi, yöntemi, hedef kitlesi ve proje çıktıları incelenerek ülkemizdeki sanat eğitime sağladığı katkılar ortaya konmaktadır. Araştırmanın evrenini; ülkemizdeki kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında gerçekleştirilen sanat eğitimi projeleri, örneklemini ise; kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında geliştirilen sanat eğitim projelerinden Nokia - Düşler Atölyesi Projesi ve Eczacıbaşı - 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi Projesi oluşturmaktadır. Bu araştırma tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir alan araştırmasıdır.

Araştırma sonucunda;

Sürekli artan ülkemiz nüfusu ve buna paralel olarak artan eğitim gereksinimlerine karşın ayrılan bütçelerin yetersizliği nedeni ile istenilen noktaya gelemeyen sanat eğitimi alanının, özel sektör yatırımlarıyla diğer bir deyişle kurumların sosyal sorumluluk kapsamında ayırdıkları bütçelerle desteklenebileceği ortaya çıkmaktadır.

Nokia'nın hayata geçirdiği Düşler Atölyesi Projesi ile, 3 yıl içerisinde Türkiye'de 11 Eğitim Parkı'nda, 800 gönüllünün yardımıyla maddi olanakları kısıtlı 30.000 çocuğa eğitim desteğinin sağlandığı, Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı ve Uluslararası Gençlik Vakfı işbirliği ile tekrar 2006-2009 döneminde toplam 14 ilde faaliyetlerini yaygınlaştırarak 2.500'e yakın gönüllünün desteği ile 50.000 çocuğa daha ulaşılmasının hedeflendiği görülmektedir.

Eczacıbaşı ve Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi işbirliği ile 2002 yılında hayata geçirilen ve 2005 yılına kadar devam eden 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitim Projesi'nin çocukların temel sanat kavramlarını öğrenerek, sergiler yoluyla müzelerin işlevlerine ilişkin duyarlılıklarının artırılması yönünde çalışmalarını gerçekleştirdiği gözlemlenmiştir. Bu anlamda Eczacıbaşı Sanat Müzesi'nin bir araştırma kurumu olması yanı sıra eğitim işlevini de gerçekleştirdiği gözlemlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sanat eğitimi, sanat eğitimi projeleri, kurumsal sosyal sorumluluk projeleri.

ABSTRACT**ART EDUCATION PROJECTS CARRIED OUT UNDER CORPORATE
SOCIAL RESPONSIBILITY****BODUROĞLU, Cihan Şule****Master's Degree, Arts & Crafts Teacher Training Department****Thesis Advisor: Assist. Prof. Dr. Güzin AYRANCIOĞLU****July – 2007**

In this study, the contributions of the art education projects carried out under corporate social responsibility to the art education in Turkey is introduced by looking into the structure, course, method, target audience and project outputs of them. The population of the study is the art education projects carried out under corporate social responsibility and the sample thereof is the Nokia-Dreams Workshop Project and Eczacıbaşı 6-14 Years Visual Arts Education among the art education projects developed under corporate social responsibility. This study is a descriptive field study using screening model.

As a result of the study:

It is found out that the field of art education, which cannot reach the desired point due to the growing population of our country and the insufficiency of the budgets allocated for the educational requirements that increases parallel to the population growth, can be supported by private sector investments, in other words, the budgets allocated by the corporations within the frame of social responsibility.

It is seen that by Dreams Workshop Project carried out by Nokia, 30.000 children with inadequate means were provided with educational support in 11 Education Parks in Turkey by the help of 800 volunteers within 3 years and it is aimed to access 50.000 children by the help of about 2500 volunteers in 14 provinces in the period between 2006 and 2009 thanks to the cooperation of Education Volunteers Foundation of Turkey and International Youth Foundation.

It is observed that realized by the cooperation of Eczacıbaşı and The Art and Design Faculty of Yıldız Technical University in 2002 and continued to 2005, 6-14 Years Visual Art Education Project helped the children learn the basic concepts of art and that it carried out activities for improving their sensitivity to the functions of the museums through the exhibitions. In this connection, Eczacıbaşı Virtual Museum is not only a research institution but also performing an educational function.

Key Words: Art education, art education projects, corporate social responsibility projects.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	I
ÖNSÖZ.....	II
ÖZET	III
ABSTRACT	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
KISALTMALAR	IX

BÖLÜM I

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Amaç.....	3
1.2. Alt Amaçlar.....	3
1.3. Önem.....	4
1.4. Varsayımlar	4
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar.....	5

BÖLÜM II

2. KURAMSAL TEMEL VE İLGİLİ LİTERATÜR	7
2.1. Eğitim	7
2.2. Sanat	9
2.3. Sanat Eğitimi.....	10
2.4. Müze Eğitimi.....	13
2.5. Sanat Eğitiminin Gerekliliği	16
2.6. Ülkemizdeki Sanat Eğitimi Sorunları.....	20
2.7. Eğitimin Finansman Gerekleri ve Boyutları	29

2.8. Eğitimde Fırsat Eşitliği	34
2.9. Kurumsal Sosyal Sorumluluk	36
2.9.1. Globalleşme ve Sosyal Sorumluluk	41
2.9.2. Sosyal Sorumluluk Projelerinin Vazgeçilmez İş Paylaşımçıları Gönüllüler ve Gönüllülük Misyonu	43
2.9.3. Genç Gönüllüler ve Sivil Toplum Kuruluşları	43

BÖLÜM III

3. YÖNTEM	45
3.1. Araştırmanın Modeli.....	46
3.2. Evren ve Örneklem.....	46
3.2.1 Nokia- Düşler Atölyesi Projesi.....	47
3.2.2. Eczacıbaşı- 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitim Projesi.....	51
3.3. Verilerin Toplanması	54
3.4. Verilerin Analizi	54

BÖLÜM IV

4. BULGULAR ve YORUMLAR	56
4.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	56
4.1.1. Türkiye’de Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kapsamında Gerçekleştirilen Sanat Eğitimi Projeleri	56
4.1.2. Birinci Alt Amaca İlişkin Yorumlar	60
4.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	60
4.2.1. Düşler Atölyesi Projesi’nin Kuruluş Amaçları.....	60
4.2.2. Düşler Atölyesi Projesi’nin İkinci 3 Yıllık Dönemi	63
4.2.3. İkinci Alt Amaca İlişkin Yorumlar	64
4.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular	65
4.3.1. Düşler Atölyesi Programının Kapsamı, Sanat Anlayışı ve	

Gerekçesi	65
4.3.2. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Yorumlar	67
4.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	68
4.4.1. Düşler Atölyesi Projesi’nin Uygulama Aşamaları	68
4.4.2. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Yorumlar	70
4.5. Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	71
4.5.1. Düşler Atölyesi Projesi’nin Önemli İş Paylaşımçıları Gönüllüler.....	71
4.5.2. Beşinci Alt Amaca İlişkin Yorumlar	73
4.6. Altıncı Alt Amaca İlişkin Bulgular	74
4.6.1. 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi Projesi’nin Kuruluş Amaçları.....	75
4.6.2. 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitim Projesi’nin Hedef Kitlesi.....	76
4.6.3. Altıncı Alt Amaca İlişkin Yorumlar	77
4.7. Yedinci Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	77
4.7.1. 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi Projesi’nin Kapsamı ve Uygulama Aşamaları	78
4.7.2. Yedinci Alt Amaca İlişkin Yorumlar.....	80
4.8. Sekizinci Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	81
4.8.1. Nokia ve Eczacıbaşı’nın KSS Kapsamında Oluşturdukları Proje Bütçeleri	81
4.8.2. Sekizinci Alt Amaca İlişkin Yorumlar.....	82

BÖLÜM V

5. SONUÇ ve ÖNERİLER	83
-----------------------------------	-----------

KAYNAKÇA.....	91
----------------------	-----------

EKLER.....	98
-------------------	-----------

EK-1: 2003-2006 Düşler Atölyesi Projesi Faaliyet Raporu	98
---	----

EK-2 Düşler Atölyesi Gönüllülerinden Enver Konuksever’in Yazısı	106
---	-----

EK-3: 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi Proje Rapor Özetleri	107
EK-4: 2003-2006 Düşler Atölyesi Projesi'ne İlişkin Fotoğraflar.....	117
EK-5: 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi Projesi'ne İlişkin Fotoğraflar	128

KISALTMALAR

AB; Avrupa Birliği

ABD; Amerika Birleşik Devletleri

DİE; Devlet İstatistik Enstitüsü

GOSB; Gebze Organize Sanayi Bölgesi

GSMH; Gayri Safi Milli Hasıla

GSYİH; Gayri Safi Yurt İçi Hasıla

IYF; International Yout Foundation (Uluslararası Gençlik Federasyonu)

KSS; Kurumsal Sosyal Sorumluluk

MaC; Make a Connection (Bağlantı Kur Programı)

MEB; Milli Eğitim Bakanlığı

SHÇEK; Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu

STK; Sivil Toplum Kuruluşu

TEGV; Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı

BÖLÜM I

I. GİRİŞ

Sanat eğitimi genel eğitim bünyesinde düşünölmekle beraber, kendine özgü amaçları, ilkeleri ve yöntemleri olan bir alandır. Sanat eğitimi yalnızca yetenekli ve sanata ilgisi olan bireylere verilen bir eğitim olarak değil, toplumun her kesiminden insana verilmesi gereken bir kişilik eğitimi olarak düşünölmelidir.

İçinde yaşadığımız çağ bilim ve teknoloji çağıdır ve bu çağa entegrasyon ancak ve ancak içerisinde çağdaş bir sanat eğitimi barındıran, çağdaş bir eğitim sisteminin hayata geçmesiyle mümkün olacaktır.

Oysa ki, Türkiye şartlarında okullarımızda çocuklara verilen sanat eğitiminin gerek ekonomik yani; atölye olanakları, resim malzemeleri bakımından gerekse niteliksel yani; eğitim programları, yaratıcılığa ket vuran uygulamalar, değerlendirme yöntemleri ve ders süreleri bakımından ne kadar sınırlı olduğu bilinmektedir. İşte bu gerçekten yola çıkarak, eğitimin yalnızca devlete bırakılmayacak kadar önemli bir ülke sorunu olduğu bilinciyle büyük şirketlerin sosyal sorumluluk projeleri kapsamında katılımları ve sivil toplum işbirliği ile sanat eğitimi projeleri oluşturuluyor.

Bu projelerin en kapsamlı ve en geniş alanda sürdürölen projelerinden biri olan Düşler Atölyesi projesi Nokia, TEGV (Türkiye Eğitim Gönüllöleri Vakfı), ve IYF (Uluslararası Gençlik Federasyonu) işbirliği ile oluşturulmuştur. 2003 yılında başlatılan bu proje TEV'İN eğitim parklarında kurulan özel olarak tasarlanmış çalışma mekanları ile eğitimin etkili bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için gerekli her olanağın sağlandığı bütün atölyelerinde 'multidisipliner' sanat eğitimi ile bireysel yaratıcı beceriler geliştirmeyi misyon edinmiştir. Türkiye'nin yedi bölgesinde onbir parkta onbir atölyede farklı sosyo-ekonomik kültörel özelliklere sahip binlerce çocuğa sanat sevgisi aşıl原因 ve aşıl原因a devam eden aynı zamanda gönüllö eğitim misyonu ile üniversite gençliğine sivil toplum oluşturma bilinci kazandıran

bu projenin ülkemizdeki sanat eğitimine katkıları son derece önemlidir (www.dusleratolyesi.org).

Bir kurumsal sosyal sorumluluk projesi ürünü olan ve temel önceliği eğitim olan Eczacıbaşı Sanal Müzesi, sergi mekanlarında farklı yaş gruplarına ve farklı eğitim seviyelerine yönelik bir eğitim projesini Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Sanat Yönetimi Bölümü işbirliği ile 2002 yılında hayata geçirdi. 2002 yılında başlayan bu proje 2003, 2004, 2005 yıllarında da farklı etkinliklerle devam etti. Temel sanat kavramlarını kavratmak, resim yapmaya teşvik, sanatçılar ve yapıtlar hakkında bilgilendirme, sanatçı söyleşileri, sanatçılar ile gençleri tanıştırma ve rehberler eşliğinde özel okul gezileri bu eğitim projesinde yapılan etkinliklerden bazılarıdır. Çocukların, sanat yapıtlarına bakma görme yorumlama kabiliyetlerini güçlendirmek, hayal güçlerini çalıştırmak ve bu yolla sanatın bir dil olduğunu, sanat yapıtının bir anlatı oluşturduğu kavramını sağlamak amacı ile hareket eden ‘6-14 Yaş Görsel Sanat eğitimi Projesi’, kültür sanat kurumlarında çocuklara yönelik eğitimin yaygınlaşmasına öncülük etmektedir (www.sanalmuze.org).

Ayrıca sürekli artan ülkemiz nüfusu ve buna paralel olarak artan eğitim gereksinimlerine karşın ülkemizde eğitime ayrılan bütçenin ne kadar sınırlı oluşu dikkate alınacak olursa ülkemizde eğitim alanında faaliyet gösterecek kurumsal sosyal sorumluluk projelerine ve sivil toplum kuruluşlarına ihtiyaç olacağı açıktır. İşte bu noktadan yola çıkarak sanat eğitime destek olacak projeleri oluşturacak akademisyenlere ve sanat eğitimcilerine bu araştırmada örneklem olarak sunulan sanat eğitimi projelerinin gerek eğitim programları, gerek üstlendikleri misyon, gerekse yaptıkları faaliyetler bakımından bir model teşkil edeceği umulmaktadır.

Bu araştırma ile dünyada ve Türkiye’de son yıllarda son derece revaçta olan kurumsal sosyal sorumluluk projelerinin genelde eğitime özelde sanat eğitime ne kadar faydalı olabileceği ve bu kapsamda oluşturulan ve oluşturulacak olan sanat eğitimi projelerinin önemine yer verilmektedir.

ABD’de başlayan ve tüm dünyada yayılan sosyal sorumluluk projelerine ülkemizde de katılım gittikçe artmaktadır. Artık rekabeti farklı platformlara taşıyan şirketler yalnızca kar marjlarıyla değil sosyal farkındalıklarını gösteren projelerle de gündeme geliyorlar. Şirketler sosyal alanda yaptıkları girişimlerle kamuoyunda olumlu bir imaj yaratmakta bu da şirketlerin müşterileri ile olan ilişkilerine dolayısı

ile mali tablolarında olumlu yansımalarla vesile olmaktadır. Bu bağlamda Türkiye’deki yerli ve yabancı şirketlerin sosyal sorumluluk projelerine katılım istekleri göz önüne alınacak olursa genelde eğitim alanında özelde sanat eğitimi alanında ihtiyaç duyulan bütçeye bu şirketlerin yatırımları ve projeleriyle katkı sağlanabileceği düşünülmektedir.

Aynı zamanda bu araştırmanın yalnızca oluşturulacak sanat eğitimi projelerine değil eğitimin her alanında yapılabilecek projelere de yol göstereceği düşünülmektedir.

Bu araştırma kurumsal sosyal sorumluluk projeleri kapsamında oluşturulan ve sivil toplum kuruluşları desteği ile gerçekleştirilen eğitim projelerinin ülkemizdeki sanat eğitimine sağladığı katkıları vurgularken bu alanda yapılmış ilk araştırma olarak alandaki önemli bir eksikliği dolduracağı ve benzeri çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

1.1. Amaç

Bu araştırmanın amacı; kurumsal sosyal sorumluluk projeleri kapsamında oluşturulan eğitim projelerinin ülkemizdeki sanat eğitimine sağladığı katkılar araştırılarak aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır.

1.2. Alt Amaçlar

1. Türkiye’de kurumsal sosyal sorumluluk projeleri kapsamında oluşturulan sanat eğitimi projeleri hangileridir?
2. Düşler Atölyesi’nin kuruluş amacı ve hedef kitlesi nedir? Bu proje ile belirlenen hedeflere ulaşılmış mıdır?
3. Düşler Atölyesi Programı’nın kapsamı, sanat anlayışı ve gerekçesi nedir?
4. Düşler Atölyesi Projesi’nin uygulama aşamaları nelerdir?
5. Düşler Atölyesi Projesi’nde görev alan gönüllü gençlerin kazanımları ile bu gençlerin bu projelere katkısı nedir?

6. 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi Projesi'nin kuruluş amacı ve hedef kitlesi nedir? Bu proje ile belirlenen hedeflere ulaşılmış mıdır?
7. 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi Projesi'nin kapsamı ve uygulama aşamaları nelerdir?
8. Nokia ve Eczacıbaşı kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında gerçekleştirdikleri sanat eğitimi projeleri için ne kadar maddi kaynak sağlamışlardır?

1.3. Önem

Bu araştırmanın yalnızca oluşturulacak sanat eğitimi projelerine değil, eğitimin her alanında yapılabilecek projelere de yol göstereceği düşünülmektedir.

Bu araştırma kurumsal sosyal sorumluluk projeleri kapsamında oluşturulan ve sivil toplum işbirliği ile desteklenen eğitim projelerinin ülkemizdeki sanat eğitimine sağladığı katkıları vurgularken bu alanda yapılmış ilk araştırma olarak alandaki önemli bir eksikliği dolduracağı ve benzeri çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

Büyük şirketlerin sosyal sorumluluk projeleri kapsamında katılımları ve sivil toplum desteği ile oluşturulan sanat eğitimi projelerinin ülkemizdeki sanat eğitimine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada örneklem olarak sunulan 'Düşler Atölyesi Projesi' ve, '6-14 Yaş Görsel Sanat eğitimi Projesi'nin, kurumsal sosyal sorumluluk projeleri kapsamında gerçekleştirilen eğitim projelerinin, ülkemizdeki sanat eğitimine sağladığı katkıları açıklarken yeterli olabileceği düşünülmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma kurumsal sosyal sorumluluk projeleri kapsamında gerçekleştirilen ve sivil toplum kuruluşları işbirliği ile desteklenen eğitim projelerinin ülkemizdeki sanat eğitime sağladığı katkıları açıklarken örneklem olarak sunulan TEGV (Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı), Nokia ve IYF (Uluslararası Gençlik Federasyonu) işbirliği ile oluşturulan bir proje olan Düşler Atölyesi ile Eczacıbaşı Sanal Müzesi ve Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Sanat Yönetimi Bölümü işbirliği ile oluşturulan ‘6-14 Yaş Görsel Sanat eğitimi Projesi’ ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Sanat eğitimi; Bireyin zihinsel, duygusal, bedensel eğitimi bütünlüğü içinde estetik duygularının geliştirilmesi, yeteneğinin olgunlaştırılması ve yaratıcılığının artırılması için yapılan eğitim çabasıdır (Keser, 2005, s.295).

Kurumsal sosyal sorumluluk (KSS); “Kurumsal Sosyal Sorumluluk; şirketlerin ticari faaliyetlerinde ve paydaşlarla etkileşimlerinde ihtiyari olarak sosyal ve çevresel konuları entegre etmelerini sağlayan bir kavramdır” (www.bendeverim.org).

Proje; Proje terimi kısaca; bireysel ya da grup olarak, belli bir amacı sınırlı bir süre içerisinde gerçekleştirmek üzere, bu amaca ulaşmak için kimlerle, ne zaman, nasıl, hangi etkinliklerde bulunulacağının, maliyet ve gelirlerin ne kadar olacağının açık, net ve ölçülebilir bir şekilde tanımlanıp planlandığı faaliyetler serisi olarak tanımlanabilir (www.ua.gov.tr).

Gönüllülük; Yaman, gönüllülüğü; bireylerin toplumsal sorumluluk anlayışıyla, çıkar gözetmeksizin, bilgi, beceri, deneyim, zaman ve kaynaklarını kendi

özgür iradeleriyle, bir sivil toplum kuruluşunun hedefleri doğrultusunda kullanmaları olarak tanımlamaktadır (Yaman, 2003).

BÖLÜM II

2. KURAMSAL TEMEL VE İLGİLİ LİTERATÜR

Bu bölümde öncelikle eğitim, sanat, sanat eğitimi, müze eğitimi ile ilgili tanımlar yapılarak, sanat eğitiminin toplum hayatındaki yeri, önemi ve gerekliliği üzerinde durulmaktadır. Kurumsal sosyal sorumluluk projelerinin, ülkemizde sanat eğitimi sorunlarına alternatif çözümler getirebileceği düşünülen bu araştırmada, ülkemizdeki sanat eğitimi sorunlarının kapsamlı bir şekilde ifade edilmesinin konuya açıklık getireceği düşünülmekte ve bu nedenle bölüm içerisinde geniş yer verilmektedir. Ayrıca eğitimin finansman gerekleri ve boyutları ile ilgili araştırmalar da bu bölüme dahil edilerek ülkemizde genelde eğitime özelde sanat eğitime ayrılan bütçenin yetersizliği üzerinde durulmaktadır. Kurumsal sosyal sorumluluk kavramı açıklanarak, kurumsal sosyal sorumluluk projelerinde sıkça rastlanan kavramlardan olan eğitimde fırsat eşitliği, genç gönüllüler ve sivil toplum kuruluşları ile ilgili bilgilere de yer verilmektedir.

2.1. Eğitim

Eğitim, fiziksel uyarımlar sonucu, beyinde istendik biyo-kimyasal değişiklikler oluşturma süreci şeklinde tanımlanabilir (Sönmez, 2004, s.2).

Eğitim genel anlamda bireyde davranış değiştirme sürecidir. Diğer bir deyişle, eğitim sürecinden geçen kişinin davranışlarında bir değişme olması beklenmektedir (Demirel, 2007, s.6).

Varış (1981), eğitim yoluyla kişinin amaçları, bilgileri, davranışları, tavırları ve ahlak ölçülerinin değiştiğini ifade etmektedir. Eğitim sürecine giren kişilerde bu değişimin istenilen yönde olması beklenir (Demirel, 2007, s.6).

Çağdaş bilimsel anlayışa göre eğitim; bireyin bedensel, duygusal, düşünsel ve sosyal yeteneklerinin kendisi ve toplumu için en uygun şekilde gelişmesi

oluşumudur. Kısaca bireyin her yönüyle bir bütün olarak kendisi ve toplumu için en uygun düzeyde geliştirilmesi sürecidir (Yeşilyarak, 2004, s.2).

Toplumsal bir olgu olarak eğitim; insan ve topluma özgü bir süreç olarak düşünüldüğünde, çağlar boyu, çeşitli ülkelerin çeşitli pedagoglarınca, aynı içerikte fakat ayrı değişler olarak tanımlanmıştır. Örneğin; Stein “eğitim, yetileri hep bir birden ve uyumlu olarak geliştirmektir” der. Çiçeron; “eğitim, çocuğu insan haline getirme sanatıdır” der. Rousseau ise, “eğitim doğaya göre insan yetiştirmektir” der. Eflatun; eğitimi, bedene ve ruha, yetenekli olduğu güzelliği vermek olarak tanımlarken, Emil Durkheim ise eğitimi, yetişmiş nesiller tarafından, henüz sosyal hayat için olgun hale gelmemiş bulunan nesiller üzerinde yapılan her çeşit etki olarak tanımlar (Türkdoğan, 1981, s.11).

Çağımızın dinamiklerine ve ihtiyaçlarına göre, eğitimin amacı ve kapsamında yeni değerlendirmelere ihtiyaç duyulduğunu belirten Yolcu, çağdaş eğitimi; kişinin yaratıcı, araştırmacı, sorgulayıcı ve bildiklerini uygulayabilen nitelikler kazanmasını sağlayan, kişilik geliştirici bir eğitim olarak ifade etmektedir. Bu noktada çağdaş eğitimde, ezbere dayanan, fazla bilgi yükleyici, verilen bilginin olduğu gibi benimsenmesini, ezberlenen bilgilerin yeniden aktarılmasını öngören sisteme ve yönetime yer yoktur (Yolcu, 2004, s.81)

Tanilli, çağdaş eğitimin anlamını, boyutlarını ve hedeflerini şöyle ifade etmektedir;

“Kökünden söküp koparmadan geliştirmek; dallarını kırmadan zenginleştirmek; ulusal kültürlerin zenginlik ve değerini yadsımadan evrensel kültür değerleriyle donatmak; insanı dünyadaki yeri konusunda bilinçlendirmek; geçmişe neler borçlu olduğu, bu günün ne olduğu ve geleceğin nasıl olacağı konusunda bilinçli kılmak; insana geleceği kendi ellerinde tuttuğu güvenini vermek ve buyruğu altına aldığı doğa güçleri üzerindeki egemenliğini sürdürerek bu güçlere tutsak olmamanın ona bağlı olduğunu öğretmek. İşte çağdaş eğitimin, anlamı, boyutları ve hedefleri!” (Tanilli, 2004, s.18).

2.2. Sanat

Sanatın kesin bir tanımını yapmak oldukça zordur. Çünkü güdülen amaca ve isteğe ilintili olarak dönemlere ve toplumlara göre değişiklik gösterebilmektedir. Bu sebeple yapılan farklı sanat tanımlarından faydalanmakta yarar görülmektedir.

Sanat; birçok alanı, akımı, müzesi, sergi salonu, uygulayıcısı olan bir sosyal kurumdur. Günümüzde sanat, yaygın olarak, her ne kadar görsel sanatlar için kullanılsa da, kavram yüzyıllar boyunca sürekli olarak değişti. Daha geniş bir perspektiften sanat, din ve bilim gibi İnsanın bütün diğer uğraşlarından doğan yaratıcı gücü için kullanıldı. Sanat teriminin İngilizce karşılığı art terimidir. Art Latince bir terim olan ve düzenleme ya da düzenlemek anlamına gelen ars teriminden gelir. Bu, sanatın en temel, evrensel tanımlarından biridir. Sanatın tanımlanamayacağı sık sık tartışma konusu olmaktadır. Pek çok tanım önerilmesine rağmen tartışmaları sonlandıracak ortak bir tanıma varılamamıştır (Keser, 2005, s.291).

İnsanlığın bu güne kadar geçirmiş olduğu değişimi idrak etmede önemli etkisini belirttiğimiz sanat'ın pek çok tanımı yapılmıştır. Halk arasında 'sanat' sözcüğü insan ihtiyaçlarına yönelik öğretilen ve yapılan iş anlamında marangozluk, demircilik, kuyumculuk sanatı, sanat öğrenmek, sanatla geçimini sağlamak şeklinde tabir edildiği gibi 'ustalık, hüner, marifet' manasında kullanılmaktadır. Maddi yarar gözeten sanatlardan ayırabilmek için 'Güzel Sanat' denilen sanatı ise insanların doğa karşısındaki duygu ve düşüncelerini çizgi, renk, biçim, ses, söz, ritim, gibi araçlarla güzel ve etkili bir şekilde, kişisel bir anlatımla ifade etme çabasından doğan ruhsal bir faaliyet şeklinde tanımlanabilir (Aytaç, 1981, s.1).

Aytaç, sanatı tanımlarken sanatın belli bir çevredeki, belli düzeydeki, belli bir çağdaki belli bir topluluğun kendi biçim ile anlayış tarzı da sayılabileceğini ve o topluluğu temsil etme değeri taşıdığını belirtmektedir (Aytaç, 1981, s.2).

Yetkin, ise sanat gerçekliğinden bahsederken Francis Bacon'un şu sözünü aktarıyor; "Sanat, doğa'ya eklenmiş olan insandır" (Yetkin, 1979, s.11).

Edman, Aristo'nun sanatı iyi anlamak için onun doğa ile karşılaştırılması gerektiği sözünden yola çıkarak sanatı, insan zekasının doğayı işleme, kendi amacına göre doğayı ustaca etkilemesi olarak tanımlamaktadır (Edman, 1977, s.19).

Yetkin, güzel sanatlar sistemini su şekilde açıklamaktadır; “Sanat, ruhun madde içinde görünüşüdür demişti Hegel. Fakat sanatın kullandığı araçlar ruhu ifadeye derece derece elverişli olduğundan değişik sanatlar doğmuştur. Bunlar da sırasıyla mimarlık, heykel, resim, musiki ve şiirdir. Mimarlıktan şiire doğru yükseldikçe maddenin hafiflediği, ruhun derinleştiği görülür. Maddesel alandan ruh alana bir yöneliş ve yükseliş görülür” (Yetkin, 1972, s.166).

“Sanat, hayat gibi koskocaman bir sentezdir, çözüme gelmez. Böyle bir çabaya kalkıldığında ölür, sanatlıktan çıkar. Bu, onun yaşayan bir unsur olmasındandır” (Turan, 1969, s.22).

Read, gelecek için sanata, kültürümüz içindeki yerini verirken onun esas yapısını korumak gerektiğini vurgulayarak aynı zamanda sanatçıyı desteklemenin bir toplum görevi olduğunu belirtmektedir. Read, sanatın gerekliliğini şu sözleriyle ifade etmektedir;

“Sanat, ekmek ve su gibi gereklidir. Gerçekten onlar kadar kaçınılmaz bir ihtiyaçtır. Bir yaygara konusu haline getirmeden sanat günlük yaşamımızın ayrılmaz bir parçası olmalıdır. Sanat parasını ödeyen gelip geçici bir konuk değil, aileden biri olarak düşünülmelidir.” (Read, 1981, s.140)

“Değerli deneyimlerle dolu bir hayat hepimizin isteğidir. Sanat günlük hayatın kalitesine katkıda bulunan insan deneyimlerini besleyen biricik hayati olandır” (Boydaş, 2004, s.7).

2.3. Sanat Eğitimi

Resim-iş derslerinin adı Müfredatta da değişikliğe uğradığı için görsel sanatlar eğitimi terimini kullanmakta yarar görülmektedir. Fakat bu araştırmada makale, bildiri gibi bilimsel yayınlar ve kitaplarda ‘resim-iş eğitimi’ yerine ‘görsel sanatlar eğitimi’ ya da daha sadeleştirilerek ‘sanat eğitimi’ terimini kullanmayı tercih etmiş yazarlardan alıntı yaparken bu terimler aynen kaynağında geçtiği şekliyle kullanılacaktır.

Özsoy, görsel sanatlar eğitimi adlandırma sorunu şu şekilde ifade etmektedir;

“Ülkemizde sanat eğitiminde öncelikli olarak sanat sözcüğünün yanlış anlaşılmasından ve tanımlanmasından; sonra da çeşitli sanatların eğitimdeki yanlış adlandırılmasından kaynaklanan sorunlarla karşılaşmaktayız. Eğitim kurumlarına baktığımızda, sanat konularının her alanının özel olarak adlandırılması ile oluşmuş dersler şeklinde yer aldığını görmekteyiz. Sözgelimi ‘müzik eğitimi’ ifadesiyle müziğin ilk, orta ve yüksek öğretimdeki eğitimini rahatlıkla anlarız. Bu ders kapsamında saziyla sözüyle ve kuramıyla müzik bir bütün olarak düşünülmüştür. Dolayısıyla müzik eğitim terimi anlam olarak kimsede soru işareti bırakmayacak kadar açıktır. Halbuki, resim, heykel, seramik gibi iki ve üç boyutlu görsel sanatlarla; tekstil, grafik, takı gibi tasarım alanlarının eğitimi ve öğretiminde ise adlandırma sorunuyla karşılaşırız. Çünkü bu güzel sanatların ve tasarımın çeşitli dallarını birleştirerek verilen eğitim, ilköğretimde ‘resim-iş’ ortaöğretimde ‘resim’, mesleki ortaöğretimde ‘resim’, ‘tekstil’, ‘grafik’ adları ile yer almaktadır” (Özsoy, 2003, s.16).

Sanat eğitimi terimi yeni bir tanım olarak tam yerine oturduğu söylenemez. Çünkü bu güne kadar alanı belirlemeye yönelik kullanılan terimler oldukça fazladır (Resim-iş, sanat öğretimi, sanat yoluyla öğretim, estetik eğitim, güzel sanatlar eğitimi; plastik sanatlar eğitimi, görsel sanatlar eğitimi, sanata doğru eğitim, temel sanat eğitimi vb.) Bu bağlamda sanatı konu alan eğitimle ilgili olarak oldukça fazla sayıdaki bu kavramalar, zaman zaman kavram kargaşasına da zemin hazırlayarak zihinleri karıştırmaktadır (Yolcu, 2004, s.86).

Yolcu, sanat eğitiminin adlandırmayla ilgili bu sorunun nedenini şöyle ifade etmektedir; “sanat eğitiminin yeni sayılabilecek bir alan ve kavram olmasından kaynaklanan bu karışıklığa; kavramı tanımlamaya çalışan kişi ve kurumlar, iletişim eksikliği, terminolojik metot eksiklikleri ve nihayet yabancı kaynaklardan yapılan çevirilerdeki kavran ve terim çeşitlilikleri neden olmaktadır” (Yolcu, 2004, s.87).

Yolcu, dar anlamıyla sanat eğitiminin, plastik sanatların eğitimi ve öğretimiyle ilgili olduğunu vurgulayarak, sanat eğitimini; kişinin, duygularını, düşüncelerini, izlenimlerini, yetenek ve yaratıcılığını estetik bir düzeye ulaştırarak, bu düzeyde bir anlatıma ulaştırabilmek amacıyla yapılan faaliyetlerin tümü olarak ifade etmektedir (Yolcu, 2004, s.88).

“Görsel sanatlar, resim, heykel, mimarlık, grafik sanatlar, endüstri tasarımı, uygulamalı sanatlar, sinematografi, fotoğrafı, moda tasarımı, bilgisayar sanatı gibi oldukça geniş bir alanı kapsar. Bu dalların tümüyle ilgili olarak okulöncesinden yükseköğretime

kadar her aşamadaki sanat eğitimi ve öğrenimiyle ilgili kuramsal ve uygulamalı çalışmalara görsel sanatlar eğitimi ya da yalnız sanat eğitimi demek yeterli olacaktır. Müzik, yazın (edebiyat), bale, tiyatro, opera, gibi adlar bu sanat dallarını kuşkuyla yer vermeden belirlemektedir. Yine bu alanlarla ilgili eğitim ve öğretim, müzik eğitimi, bale eğitimi diye tanımlanabilmektedir. Bütün sanatları ve bu sanatların birbiri ile ilişkisini düşünsel boyutta sanatçı, izleyici, toplum, kültür ve eğitim bağlamında irdeleyen kurumsal çalışmalara da ‘Güzel Sanatlar Eğitimi’ denilebilir” (Kırıçoğlu, 2002, s.2,3).

Gençaydın sanat eğitimini tanımlarken; bireyin yaratıcı güçlerinin ortaya çıkarılmasının en ekonomik yolunun insanın sanat yoluyla eğitimi olduğunu, sanat eğitiminin boş vakitleri geçirme amacına yönelik bir ‘lüks’ değil, tek yönlü bir entelektüel gelişim tehlikesine karşı, insanın duygularının yaratıcı süreç yoluyla uyandırılması ve inceltmesi eğitimi olduğunu ifade etmektedir. Diğer bir değişle sanat eğitiminin titiz bir gözlem sonunda nesneler arasındaki düzen ya da düzensizlik ilişkilerini sezmeye yönelik bir algılama, gözle düşünme eğitimi olarak tanımlamaktadır (Gençaydın, 1993, s.10).

Türkdoğan’a göre; toplumların en küçük unsuru sayılan bireylerin genel eğitim ve öğretimleri içinde gene kişilerin estetik duygularının geliştirilmesi zorunluluğu, uygar bir toplum yaratma çabasının önemli koşulu olarak karşımıza çıkar. Genel eğitim ve öğretimin insana yönelik uğraşları, yöntemleri amaç ve ilkelerinin özünde, insan ruhunun yüceltilmesi, psikolojik farklılıkların gözetilerek bireylerin ruhsal gereksinimlerinin doyurulması, ruh sağlığı açısından dengeli bir birey yaratma çabası güdülür. Bu eylem süregelirken, bir yandan da kişiye zihinsel birikimlerini kendi kendine anlatıp yorumlayarak bir şeyler yapma, yaratma olanağı sağlar, böylece birey ruhsal boşalmaya ulaşarak daha dengeli bir tavır içine girer. İşte bu kişiyi bu noktaya ulaştıran uğraşın bilim dilindeki adı genelde sanat eğitimidir (Türkdoğan, 1981, s.13,14).

Sanat Eğitimi; bireyin zihinsel, duygusal, bedensel eğitimi bütünlüğü içinde estetik duygularının geliştirilmesi, yeteneğinin olgunlaştırılması ve yaratıcılığının artırılması için yapılan eğitim çabasıdır (Keser, 2005, s.295).

“Sanat eğitiminin baş amaçlarından biri, görmeyi, işitmeyi, dokunmayı, tat almayı öğretmektir. Çevresini hakkıyla algılayıp onu biçimlendirmeye yöneltmek için bu gerekli ilk koşuldur. Yalnızca bakmak değil “görmek” yalnızca duymak değil “işitmek” yalnızca

ellerle yoklamak değil “dokunulanı duyumsamak” yaratıcılık için gerekli ilk aşamadır” (San, 2004, s.25).

2.4. Müze Eğitimi

Araştırmada örneklem olarak sunulan; Eczacıbaşı Sanal Müzesi ve Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi işbirliği ile geliştirilen 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitim Projesi’nin müze eğitimi ile ilgili bir proje olması nedeni ile bu alanla ilgili kuramsal bilginin verilmesi gerektiği düşünülmüştür.

“Müze, tarih, kültür ve doğa varlıkları ile ilgili taşınır, taşınmaz bütün bilimsel, sanatsal belge, eşya, anıt ve kalıntıların korunduğu, saklandığı, sergilendiği yerlerdir” (Artut, 2002, s.100).

Toplumsal, sosyal kültürel ve teknolojik değişimlerin müzeleri etkilediğini belirten Artut, müzelerin sergilenen nesneler ile ziyaretçiler arasında duygusal kültürel bir iletişim ve etkileşimin kurulduğu özel mekanlar olarak ifade eder. Ülkemizde müzeler genel olarak Arkeoloji, Tarih, Sanat Tarihi ve Etnografya Müzeleri olarak sınıflandırılmıştır. Bunların dışında Modern Sanat Müzeleri, Bilim ve Teknoloji Müzeleri, Doğa Müzeleri ve Üniversite Eğitim Müzeleri olmak üzere Çeşitli kategorilere ayrılmıştır (Artut, 2002, s.100, 101).

Toplumun gelişmesinde müzenin kültür merkezi olan rolünden bahseden UNESCO neşriyatı ; “Eskiden imtiyazlı sınıfların kalesi olan bu yerler şimdi halkın evi olmuştur” diyor (Turan, 1969, s.22).

Artut’a göre; müzeler toplumların kültürel ve sanatsal yaşamlarında etkin bir eğitim kurumlarına dönüştürülebilirler. Müze eğitiminin şüphesiz en temel hedeflerinden birisi bireylerin kültürel düzeylerinin geliştirilmesi, görsel duyarlılıklarının kazandırılması ve ifade gücünün geliştirilmesidir (Artut, 2002, s.101).

(Atakök, 1990)’e göre “önceleri kültürel ve sanatsal nesneleri toplayıp koruyan müzeler, günümüzde, ellerindeki değerli koleksiyonları halka açıp, onları eğitmek için etkinlikler gerçekleştiriyorlar. Bir anlamda müzeciler maddi korumayı manevi koruma ile sürdürüyorlar diyebiliriz. Müzeler topladıkları birikimleri sergiler, açıklarken insanoğlunun var olan ve var olmakta

olan dūşūnsel gūcūnū ortaya koyar, toplumun geçmiř birikimini sergilerken, ileriye yōnelik geliřmelere de kaynaklık etmiř oluyorlar. Bōylece mūzelerin toplumsal olduėu kadar kūltūrel ve eėitsel kaynak gūleri nedeniyle gūnūmūzde daha da ōnem kazandıklarını izlemektedir” (Artut, 2002, s.102).

Greenhill’e gōre; mūze ve galeri eėitimi dinamik ve hızlı geliřen bir alan olmakla birlikte son yıllarda mūzelerin eėitim rolū daha ōnem kazanmıřtır. Ŭlkeden ūlkeye, kurumdan kuruma deėiřse bile, mūzelerin eėitim rolū, mūzelerin temel kimliėiyle daha fazla būtūnleřme ařamasındadır. Eėitimin ana unsuru olan nesnelerden ōėrenme yalnızca būtūncū olabilir. Mūze eėitimi beceri geliřimini kapsayabilmekte, bilgi ve farkındalıėı arttırabilmekte; soyut kavramları temellendiren ve kiřisel baėları aydınlatan deneyimler sunabilmekte ve toplumsal ōėrenmeyi saėlayabilmektedir (Greenhill, 1999, s.13).

“Bir toplumun içinde eřitlik olsa dahi, toplumun fertlerinin çok ayrı řartlarda ve řartlanmalarda yařadıklarını gōrūyoruz: Fakir ve ya zengin memleketlerde oturanlar, plastik sanatların geliřtiėi ve ya geliřmediėi memleketlerde būyūk ve ya kūūk řehirlerde oturanlar, kasabalarda, kōylerde oturanlar, seyahat imkanı olanlar ve olmayanlar, haberdar olanlar ve olmayanlar” (Turan, 1969, s.20).

Turan’ın da belirttiėi gibi, ūlkemiz řartları dahilinde herkesin mūzelerden eřit yararlanma řansı yok. Kaldı ki būyūk řehirlerimizde birçok mūze olmasına raėmen sistemli yapılanmalar olmaması nedeni ile mūzelerin eėitim iřlevinden tam anlamıyla yararlanıldıėı sōylenemez. Ŭlkemizde sanatı izleme eėitimindeki yetersizliėe deėinirken Avrupa’da mūzelerden eėitim amaçlı yararlanmak için neler yapıldıėına da deėinmekte yarar gōrūlmektedir.

(Erbay,1997)’a gōre; “mūzecilik eėitiminin en eskisi 1882’de Ecole du Louvre’un kurduėu Paris Louvre okuludur. Ayrıca 1965 yılında mūze çalıřmalarını bařlatan İngiltere Leicester Ŭniversitesi ‘Mūzecilik Bōlūmū’ dūnya çapında bilinen, yūksek kalitede, iddialı eėitim vermekte olan bir kurumdur” (Artut, 2002, s.102).

(Atakōk, 1999)’e gōre; ABD’nin California eyaletindeki Oakland Mūzesi mūze eėitim paketi adı altında deėiřik bir çalıřma sūrdūrmektedir. Bu çalıřmayla; okullara ufak ūcretler karřılıėında bir valiz içinde dia, malzeme ve video banlar gōndererek, ōrneėin; bir seramiėin nasıl yapıldıėını anlatarak ōėrencilere sunmaktadır. Bu materyallerde, çocuėun tarihi ve sanatı anlamasını kolaylařtıracak

ve özellikle keyifli kılacak her türlü görsel ve yazılı ek bilgi sunulur. Çocuklar ve gençler için yapılan bu uygulamalar yeni nesillere kültür bilincini aşlamak için gerçekleştirilir. Örneğin, diğer uygulama atölyelerinde 10- 20 kişilik gruplarda, sanat öğretmenleriyle ya da genç sanatçılarla birlikte çalışan çocuklar, bire bir ilgiyle hayal güçlerini geliştirirken, duyarlılık kazanarak, kendilerini ifade etmeyi öğrenirler. Yine birçok müzeni koleksiyonundaki portreleri, kendilerine verilen kıyafetlerle canlandıran çocuklar, drama yoluyla tarih bilgilerini pekiştirirler (Artut, 2002, s.102).

Ülkemizde nitelikli bir müze eğitimi için, nasıl bir yol izlenilmesi gerektiği ve müze eğitiminin önemine dair görüşlere yer vermekte yarar görülmektedir.

(Etike, 2000)'e göre “her yaştaki insan için verimli öğrenme ortamı oluşturan müzeler, ‘müze pedagojisi’ konusunda uzman eğitimcilerin rehberliğinde gezilmeli ve değerlendirilmelidir. Belli bir plan çerçevesinde öğretim programları ile bağlantılı olarak yürütülmesi gereken eğitim sürecinde olası olduğunca tüm duyu organları işe katılmalı, gözlem ve incelemeler, öğretmenlerin hazırladığı bir soru listesi ile belirlenmiş ürünler üzerinde yoğunlaşmalıdır. Müze eğitimi gezileri randevulu olmalı, öğretmenler önceden müzeyi görmeli, bilgilenmeli, gezi ve gözleme en az yarım gün zaman ayırmalı ve bu birkaç hafta sürdürülmelidir. Sürecin sonunda öğrenilen, resim, heykel, afiş, öykü, drama, oyun, şiir, vb. yollarla anlatılmalıdır” (Artut, 2002, s.102).

“Sanat eğitimcileri, okullarındaki çalışmalar yanı sıra öğrencileri müze ve sanat galerilerine götürerek buralarda da aynı etkinlikleri sürdürmelidirler. Sürekli okulda, sınıflarda yapılan bu çalışmaların müze ve sanat galerilerine açılımı, öğrencilerde yeni bir çalışma ortamı yarattığı gibi daha özgün yapıtlar oluşturmalarına da olanak verir” (Türkdoğan, 1981, s.95).

Onur'a göre, müze eğitimi konusunda hiçbir ön çalışma yapmadan okullarda uygulamaya geçmek, bilgisayar destekli eğitime geçmek için okulları hemen bilgisayarlarla donatmaya kalkışmak kadar yanlış olacaktır. Nitelikli bir müze eğitimi için ise bu konuda fikir ve proje üreten eğitimci, akademisyenler, sivil toplum örgütleri, bakanlık temsilcileri konuyu sağlam bir biçimde tartışmalı, dünyadaki örnekler ve deneyimler izlenmelidir (Greenhill, 1999, s.6).

Bu bağlamda Onur'un da üzerinde durduğu müze eğitimi ile ilgili fikir ve proje üreten eğitimci, akademisyenler, sivil toplum örgütleri ve devlet yetkililerinin işbirliği önem arz etmektedir.

2.5. Sanat Eğitiminin Gerekliiliği

Gençaydın; Baş döndürücü bir hızla değişen dünyanın dinamik yapısına ayak uydurabilmenin ancak yaratıcı güçlerle donanmış bir kişilik geliştirmekle olası olduğunu belirterek bireyin yaratıcı güçlerinin ortaya çıkarılmasının en ekonomik yollarından birinin de insanın ‘estetik eğitimi’ yani sanat eğitimi yoluyla olduğunu vurguluyor (Gençaydın, 1993, s.2).

İşte bu düşünceden yola çıkarak ülkemizde sanat eğitiminin gerekliiliği ve sanat eğitiminin amaçları hususuna da değinmekte yarar görüyorum.

Yolcu, sanat eğitiminin gerekliiliğini şu şekilde ifade ediyor; “Sanat eğitimi rastlantısal olarak kimi yönelişleri, kimi becerileri ya da yetenekleri ortaya çıkarabilirse de, sanat eğitiminin salt amacı bunlar değil; hayatı değerli kılmak ve ondan zevk almayı sağlamaktır, yani sanat eğitimi; insanı hedef alan ve onun mutluluğu için insan anlayışına uygun nesiller yetiştirmeyi amaçlar. Sanat eğitimi; her bir sanat eserinin hedeflediği seyircide, dinleyicide, okuyucuda estetik kaygı meydana getirmeyi; zihnin bir boyutu olan sanatsal zekanın beslenmesi ve geliştirilmesini, bununla birlikte ona, insan ve insana bağlı değerleri iletmeyi hedefler. Sanatsal anlatımı, onun özel dilini kullanan kişi, aynı zamanda bu dil yardımıyla geçmiş ve çağdaş sanat eserlerine değer yargısıyla ulaşabilir. Gördüğü eserleri nitelik yönünden fark eder. Sanat eğitiminin bir başka işlevi de, sanat eserlerine olduğu kadar, çevreye ve her türlü görsel nesneye estetik ölçütlerle ulaşmayı sağlamaktadır” (Yolcu, 2004, s.92).

Eripek, sanat eğitimin önemini vurgularken, sanat eğitiminin özellikle yeni yetişen kuşaklar başta olmak üzere, tüm insanlara yönelen, sanatı ve sanatsallığı devingen değişkenliği içinde kavratın, yaşamsal değerini belirleyen ve yaratıcılığı sanat ve düşün alanında geliştirme amacı taşıyan bir eğitsel programlar bütünü olarak değerlendirmektedir (Gençaydın, 1993, s.3).

Eripek’e göre; “günümüzde sanat eğitimin önemi daha da artmaktadır. Toplumda bir yandan üretimin hızla artması, diğer yandan insanların daha fazla tüketime özendirilmeleri onları tek düze ve mekanik bir yaşam biçimine itmekte, giderek toplum yaşamından uzaklaşmalarına, kendi kabuklarına çekilmelerine neden olmaktadır. Bu noktada sanat eğitimi bir çözüm olarak gündeme gelmektedir” (Gençaydın, 1993, s.3).

Özsoy’a göre; yetenek, yetersizlik ya da geçmişlerine bakılmaksızın bütün öğrencilerin görsel sanatların sağladığı eğitim ve anlayışı hak ettiklerini bilmek durumundayız. Görsel sanatlar bütün öğrencilerin imge ve simge yüklü bir dünyanın anlamını çözmeleri için çok çeşitli yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olur ki, bu görsel sanatların genel eğitim programının önemli bir parçası olmasının çok önemli bir gerekçesidir (Özsoy, 2003, s.51).

Çağdaş sanat eğitimi herkes için gereklidir, ustalık ve beceriyi amaç edinmez. Bireylerin yaratıcı güç ve birikimlerini ortaya çıkararak estetik kaygı ve düşünce bağlamında gelişmelerini esas alır. Bireylerin sanata dair ön yargılarını kıran, sanattan anlayan, sanata değer veren, seçkin sanat tüketicileri olarak yetiştirilmelerini hedefler (Artut, 2002, s.99).

Özel, çağdaş bireyler yetiştirmenin yolunun sanat eğitiminin bireye küçük yaşlardan başlayarak verilmesi gerektiğini şu şekilde ifade ediyor.

“Çevremiz estetikten yoksun gelişmelere sahne olurken, yetiştirdiğimiz ve eğittiğimiz bireylerin estetik anlayışlarını geliştirmek doğal olarak çok fazla önem kazanmaktadır. Bugüne kadar sanat eğitimi, çok büyük yaştan başlayarak, her alanda ve her dönemde yeterli vurguyu elde etseydi, olasıdır ki daha güzel şehirlerde, daha güzel bir çevrede ve daha güzel bir yapılaşma içinde yaşıyor olurduk. Yine olasıdır ki yetişmiş bireyler sanata daha çok değer veriyor olurdu, sanat daha yakın bir şekilde gündelik hayatımızda yerini alır, daha fazla bilinir ve ilgi görürdü. Özgün mimarimiz ortaya çıkardı; estetik modellerimiz gelişirdi; kamusal alanda ve diğer toplumsal alanlarda estetik ve sanat ön planda olurdu. Belediye başkanları heykellere ve sanatçılara hakaret ederek sanat eserlerine depolarına atacaklarına, sanat ve sanatçıyı değerlendirirlerdi” (Özel, 2006, s.6).

Özel, sanata duyarlı, estetik ve güzellikten zevk alabilen bireyler yetiştirmenin yolunu evlerde, okullarda kısacası yaşanılan her yerde sanatı görebilmekten, aramaktan ve istemekten geçtiği düşüncesini Eflatun’nun şu sözleriyle destekliyor;

“Gençler çocukluklarından başlayarak sağlıklı bir ortamda, her yönden gelen iyi’yi içsinler; asıl yapıtların etkisi onların gözlerine ve kulaklarına mutlu yönlerden gelen bir rüzgar gibi dolsun ve onları, yavaş yavaş düşüncenin güzelliğine sempati duymaya, onunla armoni içinde olmaya çağırsın. İnsanın mutluluğu güzelin egemen olduğu bir dünyada gerçekleşebilir. Güzel gerçeğe ulaşmanın yollarının da aydınlatır” (Özel, 2006, s.6).

Sanat eğitiminin amaç ve gerekliliği hususunu; temelinde insan ruhunun yüceltilmesi, insanın özgürleşmesi, ruhsal gereksinimlerinin doyurulması, dengeli, çağdaş, duyarlı bir toplum yaratılması çabası olduğunu belirten Artut, sanat eğitimi, bireylere özgür anlatım olanakları sağlayan ayrıca bireylerin sosyo-kültürel yaşantılarının, kişisel deneyimlerinin sübjektif ve ayrıntılı bir alanı olarak ifade eder (Artut, 2002, s.105).

Buyurgan, sanat eğitiminin gerekliliğini şu şekilde ifade ediyor;

“Bilim ve teknikte yoğun gelişmelerin yaşandığı, teknolojinin günlük hayatımıza girdiği günümüzde çocuklarımızın ruhsal açıdan dengeli, paylaşımcı yetişebilmeleri için sanat eğitimi vazgeçilmezdir. Yaşadığımız çevredeki bilinçsiz betonlaşma, gelişme adına yaşanan düzensiz ve zevksiz oluşumlar ancak sanat eğitimi derslerinde kazandırılacak estetik çevre bilinci ile güzelliklere dönüştürülebilir. Sanat eğitimi önce kendisine, sonra çevresine saygı duymayı öğretir” (Buyurgan, 2001, s.13).

Özsoy’un da belirttiği gibi, çağdaş anlamda düzenlenmiş ve uygulanmakta olan görsel sanatlar eğitiminin amacı günümüzde artık sadece sanatçı yetiştirmekle, ya da yaratıcılığın ne olduğu hususunda bir düşünce birliği olmadığından dolayıdır ki öğrencilerin yaratıcılığını ortaya çıkarmakla sınırlandırılmamaktadır. Özsoy, sanat eğitiminin gerekliliğini vurgularken görsel sanatlar eğitiminin, gelecekte ülkemizin ihtiyaç duyacağı sanattan tat alan, sanata ve sanatçıya değer veren, kültürel araştırmalar yapan, sorunlara yaratıcı çözümler bulan, sanatsal çalışmalara eleştirel bir bakış açısı geliştiren, güzellik anlayışı gelişmiş, her türlü çirkinlik ve kirlilikten rahatsızlık duyabilen, zarif, hoşgörülü, saygılı yurttaşlar yetiştirebilmeyi hedeflediğini ifade ediyor (Özsoy, 2003, s.153).

Turgut’a göre; hayat boyu eğitim, söz konusu olduğuna göre, kendi kendine disiplin etme zorunludur. Müspet bilimler, felsefe, sanat ve din gibi kendiliğinden disipline olmuş alanlar vardır ki, öğrenme sürecinde bunları öğrenen kişi kendi kendini disipline ederek o alanda ve yan alanlarda derinleşerek bir dünya görüşüne sahip olur. Böyle bir disiplin, eğitimin genel amacı içinde yararlı olmaktadır (Turgut, 1992, s.54,55).

O halde sanat disiplininin, eğitimin genel amacı içinde, yaralı olduğu ve bireyin bir dünya görüşüne sahip olarak yetişmesinde önemli bir faktör olduğu gerçeğini göz ardı edemeyiz.

Schiller'in 22 mektuptan oluşan, İnsanın Estetik Eğitimi Üzerine Mektuplar isimli yayınlanan kitabında insan, estetik ve oyun ilişkisi üzerinde durmaktadır. Schiller'e göre, insan olduğu zaman oyun oynar ve oyun oynadığı sürece tam insan olur. İnsan önce fiziksel bir aşamadır, daha sonra estetik ve en sonunda da ahlaksal olmak üzere üç aşamadan geçmektedir. Bu bağlamda insanı duysal olmaktan çıkarıp ahlaksal bir insan yapmak için her şeyden önce, onu estetik bir insan yapmaktan başka çare yoktur (Turgut, 1992, s.39).

Hızla gelişen sanayileşmenin ve küreselleşmenin beraberinde getirdiği tek düze yaşam kişilerin deşarj olma olanaklarını kısıtlayabilmekte bunun sonucunda da ruhsal rahatsızlıkların arttığı görülmektedir. Dünyada toplumların genel amaçları uygarlaşmaya yöneliktir. Bu sebeple sanat ve teknoloji sürecinden geçmek kaçınılmazdır. Bu bağlamda günümüzde duyarlı, dengeli ve sağlıklı bir toplumun en önemli koşullarından birisi 'sanat eğitimidir'. Herbert Read'in de 'sanat hayata uygulanırsa öyle bir mekanizmadır ki, onsuz toplumlar dengelerini kaybederler' özdeyişi sanat eğitiminin gerekliliğini vurgular (Artut, 2002, s.105).

Özsoy, görsel sanatlar eğitiminin okullardaki gerekliliğini şu şekilde ifade etmektedir; Görsel sanatlar eğitimi; dünyayı etiketlemenin ötesine giderek eşsiz özelliklerin ayırt edilmesini sağlar, algıdaki eşsizliği ve bireyselliği besler, çocuklara çok önemli sorunların çok çeşitli çözüm yolları olduğunu gösterir ve sözlü, görsel anlatım yoluyla deneyim ve kavrayışı genişleterek zenginleştirir (Özsoy, 2003, s.155).

“Görsel sanatlar eğitimi, tüm bireyleri daha çocukluklarından başlayarak kültürel açıdan yetiştirdiği; sezgileri, akıl yürütmeyi, hayal kurma ve beceriyi doğru bir şekilde geliştirirken, çok çeşitli bir okuryazarlığı basamak basamak inşa ettiği için yararlıdır. Görsel sanatlar eğitimi aynı zamanda algılama ve düşünmenin çok çeşitli yollarını, temellerini öğretmek öğrencilere yardım eder” (Özsoy, 2003, s.49).

“Görsel sanatlar dersi farklı bir derstir. Bu ders duyguların doğrudan deneyimini yeşertir ve doğrudan anlayış ve kavrayışa bilginin yasal kaynağıymış gibi güvenmemizi sağlar. Amacı bireyi ve onun deneyimini doğrudan birbirine bağlamak, sözel ile sözel olmayan arasında köprü kurmak, daha da önemlisi bütünü anlama, kavrama yeteneğini kazandırmaktır. Öğrencilerin bu dersi görmemeleri onların güçsüz kalmalarına yol açabilecektir” (Özsoy, 2003, s.49).

Artut, sanat eğitiminin, bireylerin yeteneklerinin işletilip, yaratıcı özgüven sahibi, üretken, estetik duyguları geliştirilmiş birey olmalarını amaçladığını ve aynı niteliklere sahip, uygar bir toplum yaratabilmenin de sanat eğitimi yoluyla gerçekleştirilebileceğini ifade etmektedir (Artut, 2002, s.105).

“Sonuç olarak çağdaş sanat eğitimi bağlamında çağdaş insan; bu günü anlayan geleceğe bakabilen, sanat tarihi, estetik ve günümüz sanatı hakkında yorum yapabilecek düzeyde bilgi sahibi insandır. Ayrıca sanat, insanın yaşamıyla bütünleştiğinde, insanların daha bilinçli ve duyarlı olacağı, geniş boyutlu düşünebileceği, yaratıcı kişiliğe yatkın ve düzenli algılama yetilerinin gelişmiş olacağı bilinen bir gerçektir. Dolayısıyla çağdaş insanın yetişmesinde sanat eğitiminin önemli bir yeri olduğu artık kabul edilmelidir” (Artut, 2002, s.107).

Sanat eğitiminin gerekliliği hususunu; ileri görüşlü, büyük önderimiz Atatürk’ün özdeyişleri ile noktalamak en doğrusu olacaktır. ‘Sanat ve sanatçıdan yoksun milletlerin hayat damarlarından birisi kopmuş demektir’ sözleri ve ‘sanat ve sanatçıdan yoksun milletler, öteki milletlerin ayakları altında ezilmeye mahkumdur’ sözleriyle tüm insanlık için sanatın, sanatçının ve sanat eğitiminin önemini vurgulanmaktadır.

2.6. Ülkemizdeki Sanat Eğitimi Sorunları

Kurumsal sosyal sorumluluk projelerinin, ülkemizde sanat eğitimi sorunlarına alternatif çözümler getirebileceği düşünülen bu araştırmada, ülkemizdeki sanat eğitimi sorunlarının kapsamlı bir şekilde ifade edilmesinin konuya açıklık getireceği düşünülmektedir. Bu noktada konuyla ilgili alanında uzman araştırmacıların düşüncelerine de yer verilmektedir.

Türkdoğan’a göre; toplumların yaşamında önemli bir etken sayılan sanat eğitiminin ülkemiz bakımından durumu henüz istenilen düzeye ulaşamamıştır. Bilim ve teknik alanlarda olduğu gibi, eğitim ve sanat eğitimi anlayışında da, batı ülkelerindeki yeni gelişmeleri ve yöntemleri benimsemeye geç kaldığımızı kabullenmek zorundayız. Şüphesiz ki bunda, sosyal, kültürel ve ekonomik yapımız

kadar, sanat eğitimi çabamızı olumsuz biçimde etkileyen çeşitli etmenler sayılabilir (Türkdoğan, 1981, s.15).

Türkdoğan, 1981 yılında ülkemizde sanat eğitimini olumsuz yönde etkileyen nedenleri, şöyle bir saptama yaparak ifade eder;

- 1- Ekonomik, sosyal ve kültürel nedenler;
- 2- İlkelerde ve amaçlarda, arzu edilen birliğin ve bütünlüğün sağlanamaması;
- 3- Müfredat programlarının içerik olarak eksikleri;
- 4- Okulların fiziki yapısı;
- 5- Okul ve eğitim yöneticisinden kaynaklanan nedenler;
- 6- Sanat eğitimcilerinin yetersizliği;
- 7- Ülkemizde sanat ve iş eğitimini farklı yorumlayışımız;
- 8- Çevrenin etkisi (ailelerin tutumları);
- 9- Sanat ve iş eğitimine ayrılan sürenin kısıtlı oluşu;
- 10- Tekniğe ve sanat konularına yaklaşım eksikliğimiz;
- 11- Sanatın yalnızca bir yetenek işi olduğu yolundaki yanlış kamuoyu anlayışımız;
- 12- Sanat eğitimini yalnızca Resim-iş eğitimi biçiminde düşünerek, uzun zaman kısır bir döngü içinde kalışımız;
- 13- Sanat eğitimcisi yetiştiren kurumlara tam ve çağdaş bir işlerlik kazandırılmaması (Türkdoğan, 1981, s.15,16).

Artut, sanat eğitimi anlayış ve uygulamalarından kaynaklanan tüm sorunların; okul öncesi eğitimden yüksek öğretime kadar hemen hemen bütün dünyada aynı olduğu fakat bu sorunları çeşitleri, boyutları ve önceliklerinin ülkeden ülkeye farklılık göstermekte olduğunu ifade ediyor. Ülkemizde sanat eğitime ilişkin olumlu beklentilerin ise henüz arzu edilen düzeyde olmadığını ve en önemlisinin, ülkemizin gereksinimlerine cevap verebilecek batılı ülkelerdeki yeni gelişmelerin yöntem ve tekniklerin, teorilerin benimsemekte ve uygulamada geç kalınmış olmasından kaynaklandığını belirtiyor. Genel anlamda sorunlarının kökeninin; politik, ekonomik, eğitim, çevre ve kişisellikten kaynaklandığını belirterek sanat eğitimini olumsuz etkileyen faktörleri şu şekilde sıralıyor (Artut, 2002, s.122).

- 1- Toplumsal yapıdan kaynaklanan sorunlar
- 2- Ekonomik yapıda kaynaklanan sorunlar
- 3- Çevresel yapıdan kaynaklanan sorunlar
- 4- Kişisel yapıdan kaynaklanan sorunlar
- 5- Denetim ve yönetsel yapıdan kaynaklanan sorunlar
- 6- Ölçme ve değerlendirmeye yönelik sorunlar
- 7- Politik yapıdan kaynaklanan sorunlar (Artut, 2002, s.122,123,124).

Ülkemizde sanat eğitimi olumsuz yönde etkileyen faktörleri, diğer sanat eğitimcilerinin ve bilim adamlarının sorunlara yaklaşımlarıyla açıklamakta yarar görülmektedir.

Artut, ülkemizde sanat eğitime ilişkin toplumsal yapıdan kaynaklanan sorunları şu şekilde ifade ediyor;

“Ülkenin geri kalmışlığı ister istemez toplumu dolayısıyla bireylerin sanata bakış açısını da belirler. Ülkemizde ‘sanat’ boş zamanları değerlendirme, bir fantezi ve süsleme düşüncesiyle geleneksel bir anlayış olarak algılanmıştır. Ayrıca öğrenci velilerinin sanat eğitime ilişkin olumsuz önyargı ve tutumları da belirleyici olmaktadır” (Artut, 2002, s.122).

Özel, makalesinde ülkemizde yetiştirdiğimiz gençlerin, eğitim alan kişiler, üniversite bitirmiş olsalar da sağlıklı bir sanat eğitimi almadan, sanat kültürüne sahip olmadan, sanat yapıtlarını, müzeleri görmeden, sanatı yaşamın içerisinde algılamadan, bilinçli bir sanat izleyicisi olamadan eğitimlerini tamamladıklarını işaret ederek eğitim almış aydın kesimin dahi sanattan kopuk ve sanata gereksinim duymayan, sanatı doğru değerlendiremeyen bir kitle olduğunu ifade etmektedir (Özel, 2006, s.6).

Ülkemizde sanat eğitime ilişkin ekonomik yapıdan kaynaklanan sorunlara değinirken, bu kısma biraz daha geniş yer vermekte yarar görüyorum. Çünkü bu araştırmada, ülkemizdeki sanat eğitime ayrılan bütçenin yetersizliği ve bu olumsuzluğun sanat eğitimi sekteye uğrattığı düşüncesinden yola çıkarak şirketlerin ‘kurumsal sosyal sorumluluk projeleri’ kapsamında verdikleri mali destekle ortaya konan ‘sanat eğitimi projeleriyle’, bu olumsuzlukların bir nebze de olsa giderilebileceği düşünülmektedir.

Artut'a göre; sanat eğitiminde mali finanssal koşulların, teknolojik olanakların yokluğu ya da yetersizliği bu derslerden alınacak verimi de doğrudan olumsuz etkilemektedir. Eğitime ayrılan bütçenin yetersizliği, uygun fizibilitenin yapılamaması ve önceliklerin iyi saptanamaması sanat eğitimine ket vuran ekonomik yapıdan kaynaklanan sorunlar olarak sıralanabilir. (Artut, 2002, s.122).

Artut, sanat eğitimi sorunlarını ifade dereken mali yapıdan kaynaklanan sorunlar ve çevresel yapıdan kaynaklanan sorunlar şeklinde ayrı ayrı inceleme yapmaktadır. Fakat fiziksel ve sosyal çevreden kaynaklanan sorunları birinci derecede mali olanaklar belirlediği için çevresel sorunların ekonomik yapıdan kaynaklanan sorunların içerisinde incelemekte yarar görüyorum.

Artut, fiziksel ve sosyal çevreden kaynaklanan sorunları şu şekilde ifade ediyor (Artut, 2002, s.122).

“Fiziksel sorunların başında kuşkusuz; atölye, kaynak yayınlar, derslik ve diğer amaca uygun materyallerin varlığı veya yeterliliği önem taşımaktadır. Sosyal çevrede ise galeri ve müzelerin yokluğu, okul aile işbirliğinin kurulamamasından kaynaklanan sorunlar olarak düşünülebilir” (Artut, 2002, s.122).

20. Yüzyıl sonunda Türkiye’de görsel sanat eğitiminin bir kritiğini yapan Özsoy’a göre 90’lı yıllar Türk Yüksek Öğretiminde hızlı gelişmelerin yaşandığı, üniversitelerin sayılarının arttığı, 1990 ile 1997 yılları arasında üniversite sayısının 80’e ulaştığı, bu bağlı olarak açılan yeni eğitim fakültelerinin sayıları sadece 5 olan Resim-iş Eğitim Bölümlerinin adedinin 2000 yılına gelindiğinde 20’lerin üzerine çıktığı görülmektedir. Fakat bu hızlı artışı ve beraberinde getirdiği sorunları Özsoy, şu şekilde ifade etmektedir; “Bu hızlı artış birçok problemi de beraberinde getirmiştir. Örneğin; bölümlerin nitelikli öğretim elemanı ihtiyacı, atölye, derslik gibi fiziki güçlüklerin yanı sıra araç-gereç, donanım sağlamadaki zorluklar ortaya çıkmıştır. Ayrıca buralardan mezun olacak öğretmen adaylarının kalitesi ile istihdamı sorunları tam olarak çözülememiştir” (Özsoy, 2003, s.75).

Ülkemizde gerekli önemin verilmediği sanat eğitimi alanına ayrılan bütçenin yetersiz olduğuna değinmiştik Oysaki Kırıçoğlu’nun da belirttiği gibi her öğrenim durumu, bu öğretimin gerçekleşeceği ortama bağlıdır. Çalışma yeri, ders araç gereçleri, çevre düzeni sanatın öğretimini doğrudan etkiler (Kırıçoğlu, 2002, s.7).

Okullarımızdaki çalışma mekanlarının yani atölyelerin yetersizliğini ve bu yetersizliğin getirdiği olumsuzlukları Kırıçoğlu şu şekilde ifade ediyor.

“Çoğu okulumuzda Resim-iş dersi için ayrılmış özel bir yer yoktur. Olan okullarda ise bu mekanlar her hangi bir gereksinimde kolayca sınıfa dönüştürülür. Derslikler sanat çalışmalarına uygun değildir. Dersliklerin öğrenci kalabalığına ek olarak sınıfın ışık gibi kullanılmasına birçok nedenle olanak yoktur. Her şeyden önce öğrenci bir işliğe girerken duyduğu sanat havasını derslikte duyamaz. Dahası, derslikler sanat için özel mekanlar olamadığı için öğretmenin kuracağı öğretim düzeni öğrencinin tekrar çalışmasına olanak vermez, öğrenme kesintiye uğrar” (Kırıçoğlu, 2002, s.8).

Kırıçoğlu, ülkemizde sanat eğitiminin yetersizliğini ifade ederken; Temel eğitimin birinci aşamasında Resim-iş derslerinin, alanında uzman sanat eğitimcileri tarafından değil de sınıf öğretmenleri tarafından verildiğini vurguluyor ve uygulamanın olumsuz etkilerini şu şekilde ifade ediyor;

“Temel eğitimin birinci aşamasında Resim-iş dersleri sınıf öğretmenleri tarafından yürütülür. Öğretmenin bütün öteki dersler içinde, çocuğu biraz sessiz ve etkinlik içinde tutabilmek için Resim-iş dersini kullanır. Öğrenciler okuma, yazma, matematik gibi konuların ağırlığı altındadır. Sanat ise, ‘kendini anlatma’ gibi sonuçsuz işlevlerin uygulama alanıdır. Dahası, sanat program dışına itilmiştir. Oysa sanat ilköğretim programının belkemiğini oluşturmaktadır. Öğretmen yetiştiren kurumların birinci işlevi de, öğretmeni bu programların şekillenmesini, uygulanmasını, kısaca yaşama geçirilmesini sağlayacak biçimde yetiştirmektir. Eğitim fakültesi, sınıf öğretmenliği bölümü çıkışlı öğretmenlerin derse yaklaşımları oldukça yüzeyseldir. Çoğunlukla kendilerini bu alanda yetersiz bularak, sürekli derslerde uygulayacak yeni teknik bulamadıklarından yakınır. Eğilimleri bu dersin kendisini sanatta daha yeterli bulan öğretmenler tarafından yapılması yönündedir” (Kırıçoğlu, 2002, s.218).

Buyurgan, ülkemizde uygulanmakta olan resim derslerinin; ders saatleri, program içerikleri, resim öğretmeni, atölye, malzeme gibi hala çözümlenememiş önemli problemler yaşanmakta olduğunu özellikle ilköğretim 1. kademede resim derslerinin branş öğretmenleri tarafından verilmediğini belirterek bu problemlerin çözümünün önemine dikkat çekmektedir (Buyurgan, 2001, s.10).

Buyurgan öğretmen faktörünün önemini su sözleriyle ifade ediyor.

“Resim derslerinde öğrencilere uygun mekan, zaman ve malzemeler sunulması, yönlendirme ve alan ile ilgili seviyeye uygun

bilginin verilmesi onların yaratıcı düşüncelerini ortaya koyabilme ve geliştirilebilmesine imkan sağlayacaktır. Bunun için öğretmen faktörü son derece önemlidir. Bilgi birikimine sahip, araştıran, üreten, yaratıcı öğretmenler böyle öğrencilerin yetişmelerinde önemli rol oynar” (Buyurgan, 2001, s.16).

Ülkemizdeki sanat eğitiminin yetersizliğinden bahsederken sanat eğitimi derslerine ayrılan sürenin yetersizliği hususunu da göz ardı edemeyiz. Yolcu, ülkemizde sanat eğitimi derslerine ayrılan sürenin yetersizliğini şu şekilde ifade ediyor;

“Ne yazık ki resim derslerine ayrılan süre oldukça yersizdir. Bir ders saati içinde araç-gereçlerin hazırlığı, konunun verilmesi, duyuşal ve duygusal yetilerin harekete geçirilmesi olması gerektiği gibi gerçekleştirilemez. Zamanın yetersizliği karşısında tedirgin olan çocuk, sadece verilen görevi yerine getirmeyi hedefleyen bir tutumla bir anlamda yasak savmaktadır. Kendisini rahat hissedemeyen çocuk, düşünmeye ve oluşturulan sorunun çözümüne yaratıcı bir düşünceyle ulaşması mümkün olmayacaktır” (Yolcu, 2004, s.203).

Özsoy, 2000’li yıllarda görsel sanatlar eğitimi ders sürelerinin yetersizliğini şu şekilde ifade etmektedir;

“İkinci binin başlarında okullardaki resim-iş eğitiminin haftalık ders süreleri şöyledir. İlköğretim okulları; 1. sınıftan 3. Sınıfa kadar haftada 80 dakika, 4. sınıftan 8. sınıfa kadar 40 dakika. Liseler; resim ve müzik dersi seçmeli olarak haftada 80 dakika. Öğretmen liseleri resim ve müzik dersi seçmeli olarak 3 yıl boyunca her yıl haftada 240 dakika verilmektedir. Bu da etkili bir sanat eğitimi için uygun ortamı yaratmamaktadır” (Özsoy, 2003, s.76).

Ülkemizde genel eğitim içerisinde görsel sanatlara verilen yer, ders süresi kapsamında değerlendirildiğinde hiç de tatmin edici bir sonuç ortaya çıkmamaktadır. Ülkemiz eğitim tarihinde görsel sanat eğitimi ders sürelerinin genel bir değerlendirilmesi yapıldığında görülen şudur ki; ders süreleri hep yetersiz kalmıştır ve bu olumsuzluk günümüzde de devam etmektedir. 1924-1927, 1938 ve 2000’li yıllara bakarak ders sürelerinin genel bir değerlendirmesini yapan Özsoy bu olumsuz tabloyu şu şekilde ifade etmektedir;

“1924-1927 yılları arasında ortaöğretim kurumlarının ilk kısmı olan ortaokullarda resim dersi haftada bir saat ve zorunlu olarak programlanmıştır. Ancak

alan öğretmeni yetersizliği nedeniyle ilkokul öğretmenlerine açılan kurslarla bu açık kapatılmaya çalışılmıştır” (Özsoy, 2003, s.73).

(Telli,1993;21)’e göre, “1938’de başlayan geleneksel disiplinlere dönüş eğitimi sonucu, resim ders saatleri azaltılmış ve programlarda ağırlık sosyal bilgilere verilmiştir. Resim dersinde yöntem açısından bu dönemde bir değişiklik görülmemektedir. 1949’a kadar ortaokul programlarındaki 1 saatlik resim dersi devam ederken Atölye, Elişi ve ya İş Bilgisi gibi dersler de yer almıştır. Yazı dersi ise Türkçe dersi içinde verilmeye başlanmıştır. Ancak resim dersine ayrılan sürenin kısıtlanmasına, öğretmen sayısındaki yetersizlikte eklenince, istenen başarının elde edilemediği görülmüştür” (Özsoy, 2003, s.73).

Eğer öğrencilerimizin kültürel eğitiminin zorunluluğuna inanıyorsak, okullarda her öğrencinin bu eğitimden yeterli süreler içinde pay almasına olanak sağlamalıyız diyen Kırıçoğlu ders sürelerinin sanat eğitimi üzerindeki önemine dikkat çekiyor (Kırıçoğlu, 2002, s.8).

“Okullarımızda görsel sanatlar eğitimine ayrılan süre yeterli değildir. Bir ya da iki ders saatlik zaman içinden yerleşme ve toplanma çıkarılırsa, geriye çok az bir çalışma süresi kalır. İlköğretimde öteki derslerin öğretimine harcanan bu süreler, orta öğretimde tamamen yetersiz kalır. Liselerde seçmeli resim dersi, gençlerimizin yarısının hemen hemen hiç görsel sanatlar eğitimi görmeden yüksek öğretime girmesine neden olur” (Kırıçoğlu, 2002, s.8).

Ülkemizde sanat eğitimi derslerinin etkililiğine olumsuz yönde etki eden etmenlerden birini de hiç kuşkusuz seçilen konu oluşturmaktadır. Yolcu, ülkemizde sanat eğitimi derslerinde uygulama için seçilen konuların yetersizliğini şu şekilde ifade ediyor.

“Özellikle ilkokulda, sınıflar değişse bile sürekli aynı ya da benzer konuların seçilmesi, öğrencilerin isteksiz olmasına bağlı olarak da bıkmalarına neden olmaktadır. İlkokul birinci sınıfta seçilmiş bir konunun, ikinci, üçüncü ve diğer üst sınıflarda aynı nitelikte tekrarı, böyle bir sonucun doğmasına neden olabilmektedir” (Yolcu, 2004, s.203).

Yolcu’nun yaklaşımına göre; çocukların malzeme, teknik ve kavram sınırlılığı içinde belirli kalıplara sokulduklarında yaratıcı davranış göstermeleri mümkün olmayacaktır. Ancak okullarımızda takip edilen yolun bu şekilde olduğunu

ifade ederek, öğretmenlerin derslerde uyguladıkları bazı yöntemlerin, malzemenin ve tekniğin sınırlı kullanımına yönelik yönlendirmeler olduğunu vurgulayan Yolcu, yeni bir çözüm üretme yolunda çocuğun yaratıcılığını engellemesine yol açtığını belirtiyor (Yolcu, 2004, s.192).

Sanat eğitimi en önemli sorunlarından birisinin sanatın öğretimi ile ilgili olduğunu vurgulayan Kırıçoğlu, ilköğretimde çoğu öğretmenin resim-iş derslerinde çocuklara öğretecekleri konu ve tekniklerde kendilerini yeterli bulmadıklarından yakındıklarını ifade ediyor ve burada söz konusu olan tekniği yeni bir gereç ve o gerecin olanakları olarak belirterek daha çok çeşidin daha iyi sanat öğretimi olarak algılandığının altını çiziyor (Kırıçoğlu, 2002, s.9,10).

Gençaydın, sanat eğitiminin amaçlarının gerçekleştirilmesi, çalışma yerlerinin amaca uygun olarak düzenlenmesiyle olasıdır diyerek; çalışma mekanlarının (atölyelerin) önemini vurguluyor. Fakat ülkemizdeki pek çok okulun özel alan derslerine sahip çıkmadığına işaret ederek, okul yönetimleri ve ilgili makamların, yeni okul yapılarının planlanmasında bu gereksinimi dikkate alarak etkili olabilmelerinin her şeyden önce bir bilinç sorunu olduğunu ifade ediyor (Gençaydın, 1993, s.112).

Ülkemizdeki sanat eğitimi sorunlarını incelerken sanat eğitiminin okul programlarındaki yerine değinen Kırıçoğlu, sanatın, uzun yıllar okullarda hak ettiği yeri alamayan bir ders olduğunu, çoğunlukla bir disiplin alan olmaktan çok bir boş zaman uğraşı ve çocukların rahatlayacağı etkinlikler toplamı olarak düşünüldüğüne değiniyor. Bu bağlamda sanatın bu konumunun okullarda her zaman ikinci derece önemli bir ders olduğunu ve eğitimcilerin, yöneticilerin, ana-babaların, öğrencilerin giderek toplumun sanat eğitime hep bu gözle baktığını ifade ediyor (Kırıçoğlu, 2002, s.5).

Yetersiz program, öğretmen ve son derece sınırlı ayrılan süre ile istenilen etkiye ulaşmayan sanat dersleri, birde yetenekli yeteneksiz öğrenci tartışmalarıyla daha da zayıflamıştır. Ayrıca ülkemizde özellikle liselerde seçmeli olduğu için görsel sanatlar dersini almayan öğrenciler bunların yararlarından yoksun kalmaktadır (Özsoy, 2003, s.50).

Ülkemizde sanat eğitimi olumsuz etkileyen bir faktör olan denetim ve yönetsel yapıdan kaynaklanan sorunları Artut şu şekilde ifade etmektedir;

“Özellikle program geliştirme ve sanat eğitime yönelik içeriklerin müfredat programlarının çağdaş, uygar, insan yetiştirmekten uzak olması ve ayrıca sanat eğitimcilerinin denetlenmesinden kaynaklanan sorunlar alarak karşımıza çıkar. Örneğin; bir okul müdürünün fen veya bilgisayar laboratuvarlarının oluşumunda gösterdiği aynı duyarlılığı, sanat eğitimi için gerekli olabilecek fiziki koşulların sağlanmasında da gösterebilmesi gerekmektedir (Artut, 2002, s.123).

(İlhan 1999)’a göre, “ yine bir başka somut örnek; Ankara’da bir ilköğretim okulunda ilköğretim okulu yöneticilerinin güzel sanatlar eğitimine ilişkin davranışlarını saptamak amacıyla yapılan bir lisansüstü araştırmada yöneticilerin sanat eğitimi uygulamaları ve etkinlikleri konusunda yeterince kolaylık gösterdiklerini söylemelerine karşın, öğretmenler yerince kolaylık sağlanmadığını belirtmişlerdir (Artut, 2002, s.123).

Artut, sanat eğitiminde ölçme ve değerlendirmeye yönelik sorunları; üretilen çalışmalara dair sağlıklı değerlendirme ölçütlerinin bulunamaması ve genellikle “çok güzel olmuş, hiç olmamış, çok çalışmalısın” gibi tespit ve önerilerinin dışına çıkılmaması şeklinde ifade etmektedir. Ayrıca sanat eğitimcilerinin, sanat yapıtlarının değerlendirilmesi, incelenmesi ve eleştirilmesine yönelik bilgi birikimlerinin yetersiz oluşu ve bu alandaki eksiklerin giderilmesine yönelik çaba içersine girmemelerinin neden olarak gösterilebileceğine de değinmektedir (Artut, 2002, s.124).

Günümüz çağdaş eğitim sisteminde müze eğitiminin geçmişte yaşanan sanatsal ve kültürel süreçlerin analizlerinin yapılmasında ve kavranmasında önemli bir yer tuttuğunu ifade eden Artut, dünyada müze eğitimi ile ilgili yoğun gelişmelere rağmen ülkemizde müze eğitime dair sistematik aktivitelerden söz etmenin oldukça güç olduğunu vurgulamaktadır. Artut, müzelerin, özellikle yabancı turistlerin uğrak yeri olan, döviz getiren yerler olarak düşünüldüğünü, eğitim kurumlarında ise müze eğitiminin “müzeler haftası” bağlamında kuru bilgi ve müze ziyaretleriyle sınırlandırıldığını dile getirirken, büyük illerde Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde müze eğitimi ve diğer sanatsal etkinliklerin sınırlı ölçüde olsa da gerçekleştirildiğini ifade etmektedir (Artut, 2002, s.104).

Artut, sanat eğitimini etkileyen politik yapıdan kaynaklanan sorunlarını ifade ederken ülkelerin siyasi yapıların iktidarsızlığının eğitim sistemini de dolaylı olarak

olumsuz etkilediğini belirtmektedir. Demokratik, bilimsel, çağdaş eğitim ilkeleri göz ardı edilerek hazırlanan eğitim politikalarından istenilen sonuçların alınamayacağını dile getiren Artut, her siyasi iktidarın kendi etkinliğini meşru kılmaya yönelik bir eğitim sistemi amaçladığından dolayı bu alana ilişkin çağdaş, bilimsel çalışmaların göz ardı edilmekte ve zarar görmekte olduğunu vurgulamaktadır (Artut, 2002, s.124).

Türkdoğan'ında belirttiği gibi; daha detaylı bir çalışma içine girerek ülkemizdeki sanat eğitimini olumsuz olarak etkileyen nedenleri ve bu nedenler kadar da çözümlerini düşünmek hepimizin müşterek ödevlerimizdendir (Türkdoğan, 1981, s.16).

Bağlamda ülkemizdeki sanat eğitimi sorunlarının giderilmesine destek olacak yeni oluşumların, yeni sanat eğitimi projelerinin üretilmesi ve geliştirilmesi önem arz etmektedir.

2.7. Eğitimin Finansman Gerekleri ve Boyutları

Ülkeler, kaynaklarının bir bölümünü eğitim harcamaları için ayırmaktadırlar. Bir ülkenin eğitime ayırdığı kaynak miktarı, o ülkenin genel ekonomisi içinde eğitimin yeri ve önemini gösterir (Tuzcu, 2004).

Hiç kuşkusuz ki eğitime verilen önem toplumların ileri bir medeniyet seviyesine ulaşmasında ve çağa entegre olmasındaki en önemli unsurlardandır. Yine unutulmamalıdır ki toplumların sanata bakış açılarını da geliştiren eğitimidir. Bu bağlamda toplumun belirlediği ve uyguladığı eğitim stratejileri son derece önemlidir. Gerek eğitimin finansman kaynakları, gerekse yeni paradigmalara ışığında nitelikli bir eğitim için oluşturulan sağlam düşünceli temeller oluşturulmalıdır ki, yeni kuşaklar çağın gerektirdiği yeniliklere ve ileri uygarlıklara ulaşabilsinler. Unutmamalıdır ki insana yapılan eğitim yatırımı en iyi yatırımdır.

Serin'e göre; "Eğitim ekonomik kalkınmanın bir sonucu olarak artan mal ve hizmet üretiminde olan istemi artıran yaşam düzeyini yükselten bir etkidir. İnsan gücü kaynağının geliştirilmesi ile ekonomik kalkınma ve gelişme düzeyi arasındaki ilişkiler eğitim ve ekonomi ilişkilerinin odak noktasını oluşturur. Bu çerçevede eğitim talebi, eğitim hizmeti arzı, eğitimin tüketim ve yatırım özelliği, eğitim hizmetlerinin finansmanı, eğitim ve ekonomik

kalkınma gibi konular bu ilişkilere birer örnektir” (Tezcan, 1988, s.95).

Tuzcu, eğitim finansman gerekleri ve boyutları ile ilgili araştırmasının sonuçlarını şu şekilde değerlendirmektedir;

“Ülke genelinde yaklaşık on sekiz milyon öğrenciye nitelikli eğitim öğretim sunulması, yüksek finansman gereksinimini gündeme getirmekte ancak eğitimden beklenen toplumsal, siyasal ve ekonomik işlevlerin yerine getirilmesi ve bilgi toplumu olma yolunda, Türkiye’de eğitime yeterli kaynak ayrılmamaktadır” (Tuzcu, 2004).

Tuzcu, araştırmasının öneriler kısmında yaşam normlarını yükseltmek isteyen her toplumun temel hedefinin; var olan kaynaklarını öncelikle uygun alanlarda, en etkili ve verimli biçimde kullanarak üretim düzeyini en yükseğe çıkartmak olduğunu belirtmektedir. Hedeflenen verimlilik düzeyine ulaşabilmek için ise gerekli kaynakların sağlanması gerektiğini ve bu bağlamda Türk Eğitimi’nin, bilgi ve teknoloji çağının getirdiği değişimleri esas alan bilimsel bir planlama süreci içerisine girmesi gerektiğini ifade etmektedir. Ülkenin eğitime kaynak ayırması; eğitimden neler beklendiğine ve genel ekonomi içinde eğitimin yeri ve önemine bağlı olduğu şeklinde bir ifade kullanan Tuzcu, 21. yüzyılda ve AB’ye giriş sürecinde Türkiye’nin eğitimden beklediği toplumsal, siyasal ve ekonomik işlevlerin, geçen dönemlere oranla daha çok farklılaştığını ve bu farklılığın gerektirdiği finansal desteğin sağlanması gerektiğini vurguluyor (Tuzcu, 2004).

Türkiye’de genelde eğitime özelde sanat eğitimine ayrılan bütçenin yetersiz olduğu ve bu açığın şirketlerin kurumsal sosyal sorumluluk projeleri kapsamında ayrılan bütçeleri ve sivil toplum örgütleri işbirliği ile kapatılabileceği savunulan bu tezi, Tuzcu’nun, ülkemizde eğitime ayrılan payın yetersiz olduğunu ifade eden makalesindeki şu önerisinin de desteklediği düşünülmektedir.

“GSMH ve konsolide bütçeden eğitime ve ar-ge çalışmalarına ayrılan pay artırılmalı, ayrılan payın yanı sıra yeni kaynak alanları yaratılmalıdır. Halkın ve sivil toplum örgütlerinin eğitim finansmanına doğrudan ve dolaylı olarak daha çok katılmaları özendirilmelidir” (Tuzcu, 2004).

İşte bu yeni kaynak alanlarını; ülkemizde faaliyet gösteren yerli ve yabancı sermayeli şirketlerin kurumsal sosyal sorumluluk projeleri kapsamında ayrılan

bütçeleri oluşturabilir. Ayrıca Tuzcu'nun da belirttiği gibi sivil toplum örgütlerinin eğitim finansmanına doğrudan ve dolaylı olarak daha çok katılmaları önem taşımaktadır.

Tanilli, eğitim sistemimizin sorunlarını ifade ederken, 2003 yılı için, Tüm Özel Öğretim Kurumları Derneği'nin desteğiyle, Prof. İsa Eşme, Prof. Adnan Kulaksızoğlu ve Prof. Ruhi Kaykayoğlu'nun ortaya koydukları, 'Ortaöğretim ve Yükseköğretime Geçişte Yeniden Yapılandırma Çalışması'nın sonuçlarının bazılarını referans göstererek şu şekilde bir değerlendirme yapmaktadır;

1. 6-14 yaş grubu kızların okullaşma oranında, Türkiye (63,4), Nikaragua (80), Mısır (75,7) ve Bangladeş'in (73,8) bile altında;
2. Eğitimde öğretici başına yapılan yıllık harcama Türkiye'de 380, Zimbabwe'de 768, Tunus'ta ise 981 dolar;
3. Eğitim harcamasının GSMH içindeki payı Türkiye'de 2,33, Almanya'da 3,68, Meksika'da 3,48, Fransa'da 4,35;
4. Önümüzdeki beş yıl içinde, yükseköğretime giriş için başvuran aday sayısının iki milyonu aşacağı tahmin ediliyor;
5. Ailelerin zorunlu harcamalarında, eğitim 1,4'le son sırada bulunuyor. Eğlenceye harcanan para 2,3'lük oranla eğitimden yüksek;
6. Genç nüfusun oranının büyük olmasına karşın milli eğitim bütçesinin genel bütçe içindeki payı giderek küçülüyor (Tanilli, 2004, s.118)

Tanilli, eğitim sistemimizin yetersiz olduğunu vurgularken, Ekonomik ve Sosyal Konsey'e bağlı İstihdam ve Çalışma Hayatı Kurulunca hazırlanan 'İstihdam Artışını Engelleleyen Faktörler ve Çözüm Önerileri' başlıklı bir rapordan da bahsetmektedir. Bu rapora göre Türkiye'de istihdam artışının nüfus artışına yetişemediğini belirterek, ekonomik büyümeye karşın işsizlikte artış olduğu, 2002 yılında işsizlik oranının Avrupa Birliği'nde % 7,8, ABD'de % 5,9 iken, Türkiye'de % 10.8 olarak ölçüldüğü belirtiliyor. Rapordaki diğer bir saptamada; Türkiye'de lise ve üniversite mezunu gençlerin işsizlik oranı, her geçen gün artarak ülkede her üç eğitimli gençten birinin işsiz olduğudur (Tanilli, 2004 s.119).

Peki bu saptamalar ne anlama gelmektedir? Tanilli, yapılan bu saptamaların değerlendirmesini şöyle ifade etmektedir;

“Bu saptamalar, eğitim sistemimizin yetersiz olduğu kadar güçsüzlüğünü; onun da arkasında iktisadi ve sosyal sistemdeki geriliği ortaya koyuyor. Eğitim, bilgi ve ilgi kadar, paraya bağlı bir iştir; ekonomimiz, dar boğazlar içine gelip tıklmış ve soluksuz durumdadır” (Tanilli, 2004, s.119).

“Nüfus sorunu, burada da işin içine giriyor: Eğitilecek çocuk sayısı arttıkça, işlerde çetinleşiyor, olanaklar yetmiyor, dağılıyor. Türkiye’de milli eğitimin giderek kalite yitikliğine uğradığı gerçeğinin arkasındaki asıl neden, Prof. Necdet Sakaoğlu’nun dediği gibi, ‘ 40 yılda genel nüfusu % 250 artıran ve okul çağı nüfusunu 20 milyonun üzerine çıkaran ülkenin demografik yapısıdır’ (Tanilli, 2004, s.119).

Tanilli, eğitim sorunlarına değinirken, devletin konuya ne kadar hakim olduğunu şu şekilde ifade etmektedir; ilk göze çarpanlardan biri şu; Belli başlı eğitim sorunları birbirinden farklı iki hareketin karşılaşma noktasında yer alıyor. Bir yandan devlet, eğitimi, bu güne kadar yaptığı biçimiyle yönlendirebilecek ve ona para harcayabilecek durumda görünmüyor; öte yandan eğitim kurumları ile yerel otoriteler, kendi yazgılarına daha çok egemen olmak amacıyla daha çok yetkinin özlemini çekiyor (Tanilli, 2004, s.30).

Ülkemiz eğitim tarihinde ekonomik yetersizlikler, eğitimi sekteye uğratan en önemli faktör olarak karşımıza çıkar. Tanilli, 1935 istatistiklerine göre ülkemizdeki eğitim sisteminin değerlendirmesini su şekilde yapmaktadır;

“Gerek kent ve kasabalarda, gerekse en yoğun üretici çoğunluğunu barındıran köylerde yaşayan yığınlar, Cumhuriyete ve devrimlere, söylenenlere ve yapılanlara, hatta olumlu yasalara karşın, neresinden bakılırsa ilkel bir yaşam içindeydiler” (Tanilli, 2004, s.72).

“Bu yığınlar sağlanan eğitim olanakları bakımından da durum aynıydı; 1935 yılı istatistiklerine göre, nüfusumuz yuvarlak hesap 16 milyondur; bu nüfusun 14 milyonu yani % 82’si köylerde yaşıyordu. Ne var ki, köyde yaşayan bu nüfusun okur yazar oranı, erkeklerde % 17, kadınlarda % 4.2 ortalama % 10.5 idi; kimi bölgelerde bu oran % 1’e kadar düşüyordu. 14 milyon köylünün ilköğretim çağındaki 1.680.000 çocuğundan ancak 276.688’i okula kavuşmuştu; aynı tarihte, kent ve kasabalarda ilköğretim olanakları ise % 85 sağlanmıştı. En gerekli ders araçlarından, bayrak, saat ve yurt haritasından bile yoksun köy ilkokullarını bitiren çocuklardan binde biri bir üst okula gidebiliyordu; köylerinde kalıp, aileleri gibi

ilkel bir üretime katılan bu çocuklar, 3,5 yıl içinde bildiklerini de unutuyorlardı” (Tanilli, 2004, s.72).

Ülkemizde genelde eğitime, özelde sanat eğitime ayrılan bütçenin yetersizliğine değinirken öğretmenlerin ekonomik sorunlarından da bahsetmekte yarar görülmektedir. Çünkü her eğitim sisteminde verilen eğitimin niteliğini bir çok etken belirler ve bunların arasında da öğretmenlerin ücretleri ve bu durumdan duyulan memnuniyet hususu da bulunmaktadır.

Güven’in Milli Eğitim Dergisinde yazdığı makalesinde öğretmenlerin ekonomik sorunlarını ve bu sorunların eğitime ne şekilde yansıtacağını şu şekilde ifade ediyor;

“Herhangi bir eğitim sisteminin çeşitli kademelerinde verilen eğitimin niteliği bir çok etkene bağlıdır. Bunlar; öğretmenlerin nitelikleri, yetiştirmeleri, yönetsel düzenlemeler, eğitimsel olanaklar, öğretmenlerin ücretleri ve transfer durumlarıdır. Bireyler, öncelikle fizyolojik ve biyolojik gereksinimlerini gidermek ister ki, bu durum maddi koşullar ile yakından ilişkilidir. Ancak, bu gereksinimler giderildikten sonra daha üst düzeyde beklentilere karşılık aranır. Öğretmenlerin de çalıştıkları işten doyum sağlamaları ve daha verimli olabilmeleri için maddi açıdan belli bir gelir seviyesinin üstünde olmaları gerekir. Türkiye’de öğretmenler, cumhuriyet döneminin başından günümüze kadar ekonomik olarak istenen seviyeye ulaşamamışlardır. Bu ise mesleğe atfedilen değeri düşürdüğü gibi, meslekte çalışanları da olumsuz yönde etkilemiştir” (Güven, 2003).

Türkiye tarihinde görsel sanatlar eğitiminin genel bir değerlendirmesini yapan Özsoy’a göre; artan nüfusunda etkisiyle Anadolu köy, kasaba ve kentlerinde okul ve öğretmene duyulan ihtiyaç artmış Atatürk çağını takip eden yıllarda sanat eğitiminde bir duraklama, hatta gerileme olmuştur. Özsoy, bu durumun getirdiği olumsuzlukları şu şekilde ifade etmektedir (Özsoy, 2003, s.77).

“Ne bu ders, ne bu dersin öğretmenleri hak ettikleri konumu bulamamışlardır. Her ne kadar çok partili dönem girildiği yıllarda okullaşmada atılımlar yapıldı ise de, sanat eğitime gereken önemin verildiği pek söylenemez. Dolayısıyla resim-iş öğretmeni açığı diğer branşlara göre 60’lı yıllara kadar üst düzeyde olmuştur. Bu nedenle çağdaş anlayışta bir sanat eğitiminin ülkeye yayılmasında geç kalınmıştır” (Özsoy, 2003, s.77).

Tanilli'nin de belirttiği gibi “İyi bir eğitim, iyi bir eğitim hizmetini de gerektiriyor” (Tanilli, 2004, s.18). Bu noktada iyi bir eğitim hizmeti için gerekli finansmanın sağlanması son derece önemlidir.

2.8. Eğitimde Fırsat Eşitliği

Araştırmaya konu olan çoğu projede, ifade edilen eğitimde fırsat eşitliği kavramının açıklanmasında yarar görülmektedir.

(Akyüz A.G.S. s.110)'a göre “Anayasa imparatorluk zamanından beri uygulana gelmekte olan çeşitli kanunlara girmiş bulunan sosyal adalet ilkesini, devlet için anayasal bir görev haline getirmiştir. Bu tutum çağımızın sosyal devlet ve demokrasi anlayışının da bir gereğidir. Böylece toplumun her kesiminden çıkacak yetenekli çocukların yetişmesi sağlanacak, dolayısıyla toplumda insandan geniş ölçüde yararlanmış olacaktır. Fırsat eşitliğinin sağlanacağı en önemli ve verimli husus devletin yoksun öğrencilere yardım etmesidir” (Turgut, 1992, s.120,121).

Turgut'un da belirttiği gibi eğitimde fırsat eşitliği, Anayasamızın 10, 112 ve 50. maddelerinde ifade edilmektedir. Fakat bular daha çok kuramsal boyutta kalmıştır. Uygulamada ise bunun çok azı işlemektedir (Turgut, 1992, s.120,121).

“Anayasanın ilgili maddeleri sosyal adaletin ve eşitliğin yerine getirilebilmesi için eğitimde herkese fırsat ve imkan eşitliği sağlanması ilkesi getirilmiştir. Anayasanın bu ilkesi Türk Eğitimi'nin Temel İlkeleriyle (M.E.T.K.) daha açık bir duruma getirilmiştir. Buna göre herkese bilgi ve yeteneklerine göre eğitim görmede, imkanlardan yoksun öğrencilere en yüksek öğrenimlerine kadar parasız yatılılık, kurs ve başka yollarla gerekli yardımları yapacaktır. Üstelik bu yardımlar ilk ve ortaöğretimde karşılıksız olacaktır. Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel önlemler alınır. Hem de eğitimde herkese fırsat ve imkan eşitliği sağlanır, demektir” (Turgut, 1992, s.120).

Turgut'un da ifade ettiği gibi, kavramsal boyutta ele alınan fakat uygulamada çok yetersiz kalan bu kavram bizim ülkemizde daha çok eğitim sistemine girişte göz önünde bulundurulmuş, daha sonraki aşamalarda bu durum ihmal edilmiştir. Yani eğitimdeki fırsat eşitliği sosyal, ekonomik ve mesleki açıdan ele alınmamıştır. Bu bağlamda “yaşam boyu eğitim” de fırsat eşitliği söz konusu olmamaktadır.

Az gelişmiş ülkelerde herkesin, devam edebileceği kadar okul binası yapmak ya da okuma yazma, ilköğretim şeklinde ele alınmaktadır (Turgut, 1992, s.121).

Turgut'a göre; okullar, tümüyle istendik yönde donatılmış olsa bile, toplumdaki genel fırsat eşitliği ve kuvvet dengesinde değişiklikler gerçekleştirilmeden, okuldaki fırsat eşitliğini değiştirmekle önemli bir sonuca varılacağı da tartışma konusudur (Turgut, 1992, s.123).

“10 Aralık 1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Bildirisi; ‘her insanın eğitilme hakkı olduğunu’ ilan eder (m.26). Bu haktan yararlanacaklar, başta çocuklardır kuşkusuz; öğretim sistem ve yöntemleri önce onlar için düşünülmüştür; toplum, kültürel birikimini onlara emanet edecektir ve bu birikimini zenginleştirip sürdürecektir olanlar da herkesten önce çocuklardır. Ne var ki, söz konusu Bildirinin 26. maddesi, eğitim hakkı yetişkinler için de ilan etmiş bulunuyor; çünkü eğitim dinamik bir süreçtir, yaşamın hiçbir anında ona nokta konulamaz. Başta bu nedenle ki, bilgilerin önü ardı kesilemez; bilgilenme ihtiyacını ortadan kaldırma olanağı yoktur; böylece kendisi de durağan olmayan çevrenin isteklerine aralıksız yanıt vermek gerekir” (Tanilli, 2004, s.22).

“Bildiri’nin 7. ilkesinde, çocuğun, “eğitim hakkı” adına beklediği şunlardır: Kendisinin genel kültürünün ilerlemesi; yeteneklerinin yanı sıra, manevi ve sosyal sorumluluk duygusunun geliştirilmesi; topluma yararlı bir üye durumuna getirilmesi; eğitim amaçlarına uygun oyunlar oynaması ve hoş vakit geçirmesinin sağlanması” (Tanilli, 2004, s.23).

İhsan Kamalak, Türkiye’de eğitim sisteminde fırsat eşitliğinin diğer ülkelerle karşılaştırıldığında çok düşük olduğunu belirterek, Türkiye’de, 15 yaş altı nüfusun aşırı yüksek olmasına rağmen kamu harcamalarından, GSYİH’ye oran olarak, eğitime düşük pay ayrıldığını; düşük okur-yazarlık oranına sahip olduğunu; öğretmen başına düşen öğrenci sayısının oldukça yüksek olduğunu ifade etmektedir. Kamalak, bu veriler paralelinde, sayısı hızla artan özel okullar ile niteliği hızla düşürülen kamu eğitim kurumları göz önüne alındığında Türkiye’de eğitimde fırsat eşitliğinin her geçen yıl daha da gerilediğini belirtiyor (Kamalak, 2004).

“Türkiye’de fırsat eşitliğini geliştirmek için, kamu harcamalarından eğitime daha çok pay ayırarak, eğitime ciddi yatırımlar yapmalı; okul derslik sayıları arttırılmalı, eğitimin en önemli ayağı olan öğretmenlerin durumu düzeltilmeli ve kamu okulları ile özel okullar arasındaki teknik donanım farkını hızla ortadan kaldırmalıdır. Aksi taktirde, AB’ye girme sürecinde hızla

ilerleyen Türkiye, Avrupa'nın nitelsiz işçi kaynağı olmaktan öte gidemez" (Kamalak, 2004).

Kamalak, Türkiye'de fırsat eşitliğinin sağlanması için kamu harcamalarından eğitime daha fazla bütçe ayırarak, eğitime ciddi yatırımlar yapılması gerektiğini ifade ederken, daha öncede belirtilen istatistiklerden de ortaya çıkan sonuç şudur ki; Türkiye eğitime yeterli bütçe ayırmıyor. O halde KSS Projelerinin de sık sık vurguladığı eğitimde fırsat eşitliği, şirketlerin sosyal sorumluluk kapsamında ayırdıkları bütçelerle ve projelerle desteklenebilir.

2.9. Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS)

Araştırmaya konu olan projelerde, ifade edilen kurumsal sosyal sorumluluk kavramının açıklanmasında yarar görülmektedir.

Son yıllarda çok revaçta olan ve hızla dünyaya yayılmaya başlayan kurumsal sosyal sorumluluk kavramını Aydede şu şekilde tanımlamaktadır;

“Son yıllarda iyice yaygınlaşan bir kavram ‘Kurumsal Sosyal Sorumluluk’. Anlamı ise kurumun istihdamından, gelecekte ve insandan yana olması, sürdürülebilir insani gelişmeye katkı sağlaması. Tarihçesinde ABD’nin öncülüğünü yaptığı bir kavram olarak literatürümüze giren ‘Kurumsal Sosyal Sorumluluk’ aslında bizim fitre, zekat gibi yardımlaşma kültürümüzün günün koşullarına uygun bir uzantısıdır” (Aydede, 2007, s.11,12).

“Kurumsal sosyal girişimler; sosyal amaçları desteklemek ve kurumsal sosyal sorumluluk yükümlülüklerini tamamlamak için bir kurum tarafından üstlenilmiş büyük çaplı faaliyetlerdir” (Kotler, 2006, s.3).

Aydede’ye göre; yapılan KSS örnekleri göstermektedir ki kurumlar, bakış açıları ve mevcut misyonlarına uygun projeler ortaya koydukça ve bunları doğru iletişim kanallarını kullanarak toplumla paylaştıkça, toplum tarafından kabul görüyorlar ve sempati kazanıyorlar. Kurumsal sosyal sorumluluk uzun vadede, iş stratejisinin bir parçası olarak kuruma ve kurumun markalarına katma değer sağlamakta ve manevi sermayesini artırmakta, bunun sonucunda da kar oranına katkıda bulunmaktadır. Bu artış bu günden yarına beklemek yapılan işten fazla o işin

doğrudan reklamını yapmak sosyal sorumluluk ruhuna ters bir davranıştır. Kazanımlar itibar, duygusal bağlılık ve güven ile oluşursa daha uzun vadeli olacaktır. Bu amaçla kurumlar, gerçekleştirdikleri kurumsal sosyal sorumluluk projeleri ile sosyal paydaşları, toplum ve kendileri için sürdürülebilir kalkınmaya destek vermelidirler. Bu destek kurumsal sosyal sorumluluk ruhunun gelişmesini sağlar (Aydede, 2007, s.25).

Ceyda Aydede'nin bu yaklaşımına göre şirketler ancak uzun vadeli yatırımlarla oluşturulan projelerle itibar kazanabilir. O halde KSS kapsamında gerçekleştirilen Projelerin salt reklam için yapılan, kısa süreli ve topluma yarar sağlayamayacak oluşumlar olabileceği düşüncesi çürütülmektedir.

Kurumların güçlü, halk tarafından halk tarafından benimsenmiş ve güvenilirliği olan sivil toplum kuruluşları işbirliği ve gönüllü desteğiyle oluşturulması aynı zamanda gerçek toplum ihtiyaçlarına cevap vermesi son derece önemlidir. Bu bağlamda oluşturulacak projelerin genelde eğitime, özelde sanat eğitimine katkı sağlayacağı düşünülebilir.

Kurumsal sosyal sorumluluk kavramı ilk kez 1953 yılında yayımlanan Howard Boven imzalı Social Responsibilities of the Businessman adlı kitapta yer aldığını ifade etmektedir. 1964 yılında yayımlanan İnsan Hakları Sözleşmesi; 1969'da yayınlanan Ulusal Çevre Politikası Sözleşmesi ve 1972'de yayınlanan Tüketici Ürünleri Güvenilirlik Sözleşmesi kavramsal açıdan büyük gelişmelerin yaşanmasını sağlamıştır. 80'li yıllara gelindiğinde iş dünyası, kar etmenin ve sosyal konularda duyarlı olmanın kurumlar için, çakışan hedefler olmadığını gözlemleyerek kurumların sosyal sorunlara daha fazla dahil olması gerektiğine inanmaya başlamıştır. 1990 yılında yapılan bir araştırma tüketicilerin % 40'ının sosyal anlamda sorumlu davranmayan kurumları cezalandırdıkları ve % 25'inin de sosyal anlamda sorumlu olduğunu düşündükleri kurumların ürünlerinden satın alarak onları ödüllendirmek istediklerini ortaya koymuştur. Ünlü yönetim guru Peter Drucker'a göre ise geçtiğimiz 40-50 yılda ekonomik faktörler dominant olurken bundan sonraki 20-30 yılda sosyal faktörler dominant olacaktır (Aydede, 2007, s.23).

Bu bağlamda, ilerleyen yıllara mütakip artan sosyal sorumluluk anlayışının daha ciddi platformlara taşınacağını, bunun sonucunda da, gereksinimlere cevap verebilecek projelerin topluma fayda sağlayacağını söyleyebiliriz.

Tarihsel gelişiminde de gözlemlendiği gibi var oluşu çok eskilere dayanan bu kavram özellikle kurumlar için yirminci yüzyılın başlarında önem kazanmaya başlamıştır. Zamanla bir araç olmaktan çıkarak daha iyi koşullarda yaşamak isteyen toplum bireylerine ve dolayısı ile kurum için bir amaç haline gelmiştir (Aydede, 2007, s.21).

Kurumsal sosyal sorumluluk (KSS), kurumların çevre, eğitim, sağlık gibi toplumsal alanlarda gerçekleştirdikleri projelerde ortaya çıkmaktadır. Bazı kurumlar kendi vakıflarını kurarak, bazıları da hali hazırda faaliyet gösteren (STK) Sivil Toplum Kuruluşları ile işbirliği yaparak projelerini hayata geçirmekte ya da STK'nın yürütmekte oldukları projelere destek sağlamaktadırlar. Günümüz ekonomik şartlarında, şirketlerin yerine getirmeleri gereken sosyal sorumluluklar ekonomik, hukuki, etik ve sosyal alanlar olarak sıralanmaktadır ve 21. yüzyılda sürdürülebilir kalkınmanın olmazsa olmaz unsurlarından biri olarak kabul edilmektedir. KSS markanın itibarı bilinirliği ve tercih edilirliğine direk olarak etki eder. Bir KSS Projesini yürüten şirketin, satılan üründen sağlanana gelirin belirli bir kısmının projeye yatırılacağını duyurması o ürünün tercih edilirliğini, çalışanların projede bizzat yer almalarını sağlaması ise çalışanların aidiyet duygularını artırır. Yani KSS hem şirkete, hem topluma kazandırır. Bunların dışında KSS, yardımseverliğin ötesinde bir kavram olup bu bağlamda bir şirketin kurumsal sosyal sorumluluğunu yerine getirmesi demek; tüm paydaşlarına yani çalışanlar, müşteriler, tedarikçiler, ortaklar, yatırımcılar ve çevre karşı tamamen sorumlu olması ve tüm kararlarında bu unsurları dikkate alması anlamına gelmektedir (www.kurumsalsosyal.com).

Kurumsal sosyal sorumluluğu Avrupa çerçevesinde destekleyen Avrupa Komisyonu Yeşil Dosyasında KSS şöyle tanımlanmaktadır; “Kurumsal Sosyal Sorumluluk; şirketlerin ticari faaliyetlerinde ve paydaşlarla etkileşimlerinde ihtiyari olarak sosyal ve çevresel konuları entegre etmelerini sağlayan bir kavramdır” (www.bendevarim.org).

“Kurum ve kuruluşların toplumun sosyal, çevresel ve ekonomik kaygılarını, kendi istekleriyle faaliyetlerinin ve paydaşlarıyla ilişkilerinin bir parçası haline getirmesi ve tüm paydaşlarına ve topluma karşı etik ve sorumlu davranması, bu yönde karar alması ve uygulamasıdır” (www.suiletisim.net).

Erten, KSS'yi şirketlerin kendi kültürleri ve bakış açıları dahilinde toplumu daha iyiye götürecek ve kuruluşlara gönüllü olarak katkıda bulunması olarak tanımlamakta ve bu katkılarla içinde yaşadıkları topluma dair bilgilerini de geliştirdiklerini ifade etmektedir (www.bendevarim.org).

“Sosyal Sorumluluk; tüm bireylerin ve yönetimlerin, içinde yaşadıkları toplumun yaşam kalitesini iyileştirmek için, kendi çalışanları ve onların aileleri, yerel halk ve bütün toplumla birlikte sürdürülebilir bir dünya için ekonomik, çevresel, kültürel ve sosyal gelişmeye destek verme sorumluluğudur.” (www.suiletisim.net)

2001 tarihinde yayınlanan MediaCat dergisinde, sosyal sorumluluk; kamu sektörü, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarını bir amaç için bir araya getiren, bir amaç için birlik yaşamaya yönlendiren, olumlu sonuçlarının birlikte paylaşıldığı çok önemli bir kavram olarak tanımlamaktadır. Ayrıca, özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde, devletin yeterince kaynak ayıramadığı konularda özel sektör kuruluşlarının sorumluluk üstlenerek halka hizmet götürmesini ‘bu topraktan kazandığını bu toprağın insanlarına geri vermesi anlamında sosyal sorumluluğun en önemli işlevi olarak ifade edilmektedir. Kökeninde ‘topluma geri verme’ ilkesi olan kurumsal sosyal sorumluluğun ileriki dönemlerde şirketler için kurumsal kimlik kadar önemli olacağı düşünülmekte ve başarılı olmuş projelerin bazı ortak kriterlerini şu şekilde sıralamaktadır (www.gelisim.org);

1. Seçilen projeler, sponsor kurumun misyonu, vizyonu ve hedefleriyle örtüşür.
2. Projeler başta üst yönetim olmak üzere kurumun tüm çalışanları tarafından desteklenir.
3. Projeler, kamuoyunca önemli görünen bir soruna çözüm bulmayı amaçlar.
4. Projelerin hepsi uzun soluklu ve ölçülebilir sonuçları hedefler.
5. İletişim çalışmaları ciddi bir şekilde koordine edilir, reklam ve halkla ilişkiler çalışmaları birbirini destekler.

MediaCat dergisinde, Amerika’da yapılan bir araştırmaya da yer verilmekte ve şu şekilde bir değerlendirme yapılmaktadır. ‘Eğer kalite ve fiyat farkı yoksa, dünya için iyi şeyler yaptığına inandığı ve sosyal sorumluluk taşıyan şirketin

ürününü tercih ederim' diyenlerin oranının son 3 yılda % 55'ten % 65'e çıktığını ve bu bağlamda 21. yüzyılın ayakta kalacak kuruluşların, çalışanlarının çıkarları ile içinde bulundukları yerel ortamın çıkarları arasında denge kurmayı başaran kuruluşlar olacağını ifade etmektedir. Aynı zamanda şirketlere imaj ve saygınlık kazandıran sosyal sorumluluk projelerinin, topluma da eğitim, sağlık, çevre, kültür-sanat, spor gibi farklı alanlarda fayda sağladığını ve sayılarının giderek artacağını belirtmektedir (www.gelisim.org).

Özgen'in 2003 yılında yayınlanan Marketing Türkiye isimli kaynaktan aktardığı bilgiye göre; "Dünyada son 20 yıldır süregelen bir kavram olan kurumsal sosyal sorumluluk özellikle son yıllarda tüm dünya ülkelerinin gündemine girmiş durumdadır. Başta BM olmak üzere, AB, OECD, Dünya Bankası gibi uluslar üstü kuruluşlar, 'kurumsal sosyal sorumluluk' kavramına büyük önem vermektedir. Avrupa Birliği de önümüzdeki yılın (2005) KSS yılı olması yolunda karar aşamasındadır. Dünyada birçok fonda, bir şirkete yatırım yapmadan önce, o şirketin toplumsal sorumluluk konusundaki performansını değerlendirmeye başlamıştır. İngiltere'de bir KSS Bakanlığı bile bulunmaktadır. Bu konuda duyarlı şirketlere yatırım yapanlara yardımcı olmak için Londra'da FT4G00D isimli ayrı bir endeks oluşturulmuştur. Ayrıca Fortune Dergisinin her yıl yaptığı en beğenilen şirketler araştırmasında da "sosyal sorumluluk" ana kriterlerden biri haline gelmiştir. Environic International yönetiminde, 20 ülkede 21 anketle gerçekleştirilen bir araştırma, dünya kamuoyunun şirketlerden beklentisini, kara odaklanmak yerine, standartlarını yükseltip daha iyi bir toplum için çalışması olarak ortaya koymuştur (Özgen, 2006, s.28).

Bu bağlamda kurumsal sosyal sorumluluk anlayışı ve bu anlayış paralelinde oluşturulan projelerin önemi daha da ortaya çıkmaktadır. Avrupa ülkelerindeki bu gelişmeler yavaş yavaş ülkemizde de kendini göstermeye başlamıştır. Örneğin, aylık ekonomi dergisi Platin'in 2003 yılında yapmış olduğu Işıldayan Projeler kapsamında ülkemizin eğitim alanındaki gereksinimlerine cevap verebilen en iyi projelerine ödüller verilmiştir. Bu noktada şunu söyleyebiliriz ki; artık ülkemizde de şirketler kurumsal sosyal sorumluluğun getirdiği itibarın farkına vardılar ve toplum gereksinimlerine yönelik projelerine daha ciddi bütçeler ayırmaya başladılar.

Kurumsal sosyal sorumluluk anlayışına öncülük eden ülkelerin başında ABD olduğunu dile getirmiştik. ABD gibi gelişmiş, ekonomi devi olan bir ülkede kurumsal sosyal sorumluluk anlayışının gelişerek, devletin yatırım yapamadığı alanları sosyal sorumluluk projeleri ile desteklediği düşünülürse; Türkiye gibi gelişmekte olan bir ülkenin kurumsal sosyal sorumluluk anlayışı ile oluşturulan projelere daha fazla gereksinim duyduğunu söylemek yanlış olmasa gerek. “Eğitimin Finansman Gerekleri ve Boyutları” başlığı altında da belirttiğimiz gibi Türkiye diğer Avrupa ülkeleriyle kıyaslandığında eğitime ayrılan bütçenin ne kadar kısıtlı ve yetersiz olduğu görülmektedir. Türkiye’nin sahip olduğu dinamik nüfusu ve bu nüfus artışına paralel olarak artan eğitim gereksinimlerini düşünürsek devletin bu alana ayırabileceği bütçeyi de hesaba katarsak, alternatif çözüm önerilerine ihtiyaç olacağı açıktır. İşte bu alternatif çözüm önerilerinden birisini de kurumsal sosyal sorumluluk anlayışı ile oluşturulan eğitim projeleri oluşturabilir.

2.9.1 Globalleşme ve Sosyal Sorumluluk

Globalleşme dendiğinde daha çok ekonomik ilişkilerin ve yatırımların artmasının algılanması, insan hakları, çevre ve çalışma şartları ile yeterince ilgilenilmemesi akla geliyor ve bunlar globalleşmeye karşı yapılan protestoları dünya kamuoyunun yarıya yakınının desteklemesi sonucunu doğuruyor. Bir yandan globalleşmenin ekonomik boyuttaki gelişmelerine kaygı ile bakılırken diğer yandan globalleşmenin teknoloji ve kültürel boyutu olumlu yanları olarak niteleniyor (Aydede, 2007, s.26,27).

Global planda incelendiğinde, şirketler, finans kurumları ve yatırımcılar kurumsal sosyal sorumluluk anlayışı içinde gerçekleştirilen yatırımın hem kendi bütçelerini ve varlıklarını koruduğu, hem de bunun daha iyi bir toplum, daha temiz bir çevre, sürdürülebilir kalkınma anlamında toplum yaşamına değer kattığının giderek daha fazla farkında olmaktadır (Aydede, 2007, s.28).

Ceyda Aydede’nin Yöntem Araştırma Danışmanlık Limitet Şirketinin ‘Globalleşme ve Sosyal Sorumluluk Raporu’na göre şu sonuçlara varılıyor.

Şirketlerin büyüklüğü, ister istemez onlara bazı sosyal sorumluluk yüklemektedir. Örneğin yoksulluk ve eğitim gibi temel sorunları, bu şirketlerin katkısı olmadan çözmek zor görünüyor. Başkanlarının liderlik vasıfları birçok politik liderden daha iyi olan bu şirketler alınan görevi başarabiliyorlar (Aydede, 2007, s.27).

Aydede'nin aktardığı adı geçen rapora göre vardığı bu sonuç, Türkiye gibi gelişmekte olan bir ülkenin özellikle eğitim başta olmak üzere kurumsal sosyal sorumluluk projelerine gereksinim duyduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Adı geçen raporun diğer bir sonucu; Global şirketlerin ulaştığı diğer bir boyut, sivil toplum kuruluşlarının da büyük şirketlerin sahip oldukları etik standartlara sahip olmaları gerçeğini ortaya koymaktadır (Aydede, 2007, s.27).

Bu bağlamda kurumların güvenilir, sağlam projelerle kendilerini ortaya koyabilmeleri için yine toplum tarafından kabul görmüş güvenilir sivil toplum kuruluşlarıyla iş paylaşımı yapmaları gerektiğini söyleyebiliriz.

Adı geçen raporun bir diğer sonucu; Şirketlerin sosyal sorumluluk için yapabilecekleri en iyi şeyin kar amaçlı olarak çalışmaları gerektiği ve bunun toplumdaki bir çok görevin yerine getirilmesi açısından yeterli olacağı görüşü dünya kamuoyunda % 75, Türk Kamuoyunda ise % 71 oranında destek almıştır (Aydede, 2007, s.27).

Oysa adı geçen raporun diğer bir sonucuna göre dünyadaki dev global şirketlerin ancak yarısı kendi paylarına düşen vergiyi adil bir biçimde vermektedirler (Aydede, 2007, s.27).

Bu noktada, toplum gereksinimlerine şirketlerin Projeleri ile değil de vergileri ile destek vermelerinin sağlıklı sonuçlar doğurmayacağını söyleyebiliriz. Eğer işletmeler kendi paylarına düşen vergiyi adil bir biçimde verselerdi toplum gereksinimleri bu vergilerle karşılanabilirlerdi fakat adı geçen raporda da bahsedildiği gibi dünyadaki dev global şirketlerin ancak yarısı vergilerini adil bir biçimde vermektedirler. Bu anlamda sosyal sorumluluk projeleri hem şirket itibarını arttıran bir olgu olarak kurumu yönlendirmekte, hem de bu sayede toplum gereksinimleri karşılanmaktadır.

2.9.2. Sosyal Sorumluluk Projelerinin Vazgeçilmez İş Paylaşımçıları Gönüllüler ve Gönüllük Misyonu

Gönüllük; Yaman, gönüllülüğü; bireylerin toplumsal sorumluluk anlayışıyla, çıkar gözetmeksizin, bilgi, beceri, deneyim, zaman ve kaynaklarını kendi özgür iradeleriyle, bir sivil toplum kuruluşunun hedefleri doğrultusunda kullanmaları olarak tanımlamaktadır. Sözlük anlamı ile gönüllülük; ağır bir işte kendi rızasıyla çalışmaktır. Toplumumuzda sivil toplum kuruluşlarında çalışanların gönüllü olarak algılandığını vurgulayan Yaman, gönüllü olarak çalışma esasının sivil toplum kuruluşlarının var oluşunun temel unsuru olarak belirtmektedir. Bu bağlamda gönüllülerle çalışmak, kurumun paydaş ağının ve faaliyet alanının genişletilerek yeni bağlantılar kurulması, kadrosunda personel becerilerini genişletilebilmesi gibi faydalar sağlamakta bu nedenden dolayı da sivil toplum örgütleri gönüllülerle çalışmak istemektedir (Yaman, 2003).

2.9.3. Genç Gönüllüler ve Sivil Toplum Kuruluşları

Türk toplumunun büyük bir çoğunluğunu gençlerin oluşturmalarına rağmen sivil toplum kuruluşlarının içinde daha az yer almaktadırlar. Yapılan çeşitli anketler değerlendirildiğinde gençlerin sadece % 15'lik kısmının bir sivil toplum kuruluşunda görev aldığı ortaya çıkmaktadır. Bu düşük katılım oranları neticesinde sivil toplum kuruluşları önemli bir gönüllü potansiyelini ve gençliğin getireceği pozitif enerjiyi sağlayamadığı gibi, gençler de kendi yeteneklerini (ifade becerileri, liderlik ve temsil becerileri, ekipman kullanma becerileri, sosyal ortamları tanıma ve değişik kişilerle tanışma vs.) geliştirme olanakları sunan sivil toplum kuruluşlarından istifade etme fırsatını kaçırmış olmaktadır. (Yaman, 2003)

Yaman, yapılan bu araştırmaların ortaya koyduğu diğer bir sonucun; gençlerin öncelikli olarak fakirlere yönelik ikincil olarak da eğitime yönelik sivil toplum kuruluşlarıyla ilgilendiklerini ve buralarda görev alabilecekleri olduğunu dile getirmektedir. Gençlerin sivil toplum kuruluşlarına katılmamalarının önemli nedenleri arasında öncelikle sivil toplum kuruluşlarının kendilerini yeterince

tanımamaları ve gençlerin organizasyonlara katılmak üzere davet etmemeleri olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca fikir bağlamında ‘Türkiye’de hiçbir şey değişmez’ mantığı, çabaların değersiz görülmesi, kökten değişim arayışı, küçük değişimlerin önemszenmemesi, hemen netice görme arzusu gibi olumsuz tutumlar sayılabilir. Ayrıca genel olarak devletin, özel anlamda okullardaki yöneticilerin ve ailelerin katılımcılığa ket vurması, yapılan faaliyetlerin “vaktin boşa harcanması” türünden olumsuz bir tutum içinde değerlendirilmesi de gençlerin önündeki çevresel engellerdir (Yaman, 2003).

“Sivil toplum kuruluşlarına önemli bir güç katacak gençleri bu kurumlara çekmek; onların psikolojik yapılarını ve eğilimlerini determine ederek onlara uygun mesajlar üretmek ve onlara cazip çalışma koşulları sağlamakla mümkün olabilecektir” (Yaman, 2003).

Ülkemizde Sosyal Sorumluluk konusunda yapılabilecek çok şeyin olduğuna inanan, bu bağlamda gençlerin enerjisini ve özgün fikirlerini hayata geçirebilecek ve topluma fayda sağlayacak bir platform amacıyla olan ‘Fikirden Projeye’ isimli bir proje başlatılmaktadır. Türkiye’nin ilk sosyal sorumluluk platformu olan Kurumsalsosyal.com ve Arya Sponsorluk ve İletişim Danışmanlığı tarafından düzenlenen yarışma eğitim, sağlık, çevre, kültür-sanat, spor ve kategorileri gençlerin hazırladığı özgün projelerin katılımıyla gerçekleştirilecek ve yarışmanın sonuçları Mayıs 2007 tarihinde açıklanacaktır (www.fikirdenprojeye.com).

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama tekniği, ve verilerin analizi hakkında bilgi verilmektedir.

Bu araştırma betimsel bir alan araştırmasıdır. Kütüphaneler, kitap evleri, TEGV Düşler Atölyesi arşivi ve internet sitesi ile Eczacıbaşı Sanal Müzesi'nin internet sitesinde proje ile ilgili araştırma yapılmıştır. Kuramsal temel ve ilgili literatür kısmında öncelikle eğitim, sanat, sanat eğitimi, müze eğitimi ile ilgili tanımlar yapılarak, sanat eğitiminin toplum hayatındaki yeri, önemi ve gerekliliği üzerinde durulmaktadır. Kurumsal sosyal sorumluluk projelerinin, ülkemizde sanat eğitimi sorunlarına alternatif çözümler getirebileceği düşünülen bu araştırmada, ülkemizdeki sanat eğitimi sorunlarının kapsamlı bir şekilde ifade edilmesinin konuya açıklık getireceği düşünülmekte ve bu nedenle bölüm içerisinde geniş yer verilmektedir. Ayrıca eğitimin finansman gerekleri ve boyutları ile ilgili araştırmalar da bu bölüme dahil edilerek ülkemizde genelde eğitime özelde sanat eğitimine ayrılan bütçenin yetersizliği üzerinde durulmaktadır. Kurumsal sosyal sorumluluk kavramı açıklanarak, kurumsal sosyal sorumluluk projelerinde sıkça rastlanan kavramlardan olan eğitimde fırsat eşitliği, genç gönüllüler ve sivil toplum kuruluşları ile ilgili bilgilere de yer verilmektedir.

Eğitim alanında hizmet veren kurumsal sosyal sorumluluk projeleri araştırılmış ve örnekler verilmiştir. TEGV (Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı), Nokia ve IYF (Uluslararası Gençlik Federasyonu) işbirliği ile oluşturulan bir proje olan Düşler Atölyesinin kuruluş amacı, Düşler Atölyesi programının hedefleri, kapsamı, sanat anlayışı, gerekçesi, Düşler Atölyesi'nde gönüllü eğitmenlere uygulanan eğitim programları, Düşler Atölyesi'nin etkinlik takvimleri, Düşler Atölyesi'nin ülkemiz basınındaki yeri incelenerek Düşler Atölyesi Projesinin ülkemizdeki sanat eğitimine katkıları açıklanmaya çalışılmıştır. Eczacıbaşı Sanal Müzesi ve Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Sanat Yönetimi

Bölümü işbirliği ile oluşturulan ‘6-14 Yaş Görsel Sanat eğitimi Projesi’nin proje künyeleri, proje rapor özetleri, sergi metinleri, projeye katılan eğitimcilerin raporları, projeye katılan öğrencilerin değerlendirmeleri incelenerek ülkemizdeki sanat eğitimine katkıları açıklanmaya çalışılmıştır.

Ayrıca, 6-14 Yaş Görsel Sanat eğitimi Projesi’nin uygulamalarının fotoğrafları, proje etkinliklerine katılan çocukların, sergideki yapıtlardan esinlenerek yapmış oldukları resimlerin fotoğrafları, Düşler Atölyesi Projesi etkinliklerine katılan çocukların yapmış oldukları resimlerin fotoğrafları ve çocukların gönüllü eğitimcilerle atölye ortamlarındaki fotoğrafları ile araştırma görsel olarak desteklenmektedir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir alan araştırmasıdır. TEGV (Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı), Nokia ve IYF (Uluslararası Gençlik Federasyonu) işbirliği ile oluşturulan Düşler Atölyesi Projesi ile Eczacıbaşı Sanal Müzesi ve Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Sanat Yönetimi Bölümü işbirliği ile oluşturulan ‘6-14 Yaş Görsel Sanat eğitimi Projesi’ betimlenerek ülkemizdeki sanat eğitimine katkıları anlatılmaktadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni; Ülkemizdeki sanat eğitimine katkıda bulunan, kurumsal sosyal sorumluluk projeleri kapsamında gerçekleştirilen sanat eğitimi projeleridir. Örneklemi ise; ülkemizdeki sanat eğitimine katkıda bulunan kurumsal sosyal sorumluluk projeleri kapsamında geliştirilen ve sivil toplum kuruluşları ile desteklenerek hayata geçirilen eğitim projelerinden TEGV (Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı), Nokia ve IYF (Uluslararası Gençlik Federasyonu) işbirliği ile oluşturulan Düşler Atölyesi Projesi ile Eczacıbaşı Sanal Müzesi ve Yıldız Teknik

Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Sanat Yönetimi Bölümü işbirliği ile oluşturulan ‘6-14 Yaş Görsel Sanat eğitimi Projesi’dir.

3.2.1. Nokia - Düşler Atölyesi Projesi

NOKIA’nın sponsorluğunda; Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV) ve Uluslararası Gençlik Vakfı (IYF) işbirliği ile geliştirilen Düşler Atölyesi Projesi Haziran 2003 tarihinde faaliyete başlamıştır. Düşler Atölyesi Projesi’nin geliştirilmesindeki amaç; çocukların, özgüvenleri ve estetik anlayışları gelişmiş, üretken, başarılı, duyarlı, zengin kişilikli bireyler olarak yetişmelerine destek vermektir. Çocukların yanı sıra, programda yer alacak gönüllülere topluma yarar sağlayacak alanlarda yer alma fırsatı vererek bir yaşam becerisi kazandırmak amaçlanmaktadır. Aynı zamanda gönüllülere verilen eğitimlerle mesleki gelişimlerine destek olma ve toplumla iletişim kurma olanağı sağlanması amaçlanmaktadır. Nokia’nın sponsorluğuyla gerçekleşen Düşler Atölyesi Projesi, uluslararası alanda IYF (International Youth Foundation) yani Uluslararası Gençlik Vakfı ile ortak başlatılan bir sosyal sorumluluk projesidir. Düşler Atölyesi Projesi, Nokia ve IYF’in dünya üzerinde 20’yi aşkın ülkede hayata geçirdiği “Make a Connection” (Bağlantı Kur) programı kapsamında başlatılan bir proje olup, Türkiye, bu proje ile Make a Connection programına katılan 14. ülke olmuştur (TEGV Düşler Atölyesi Proje Özeti).

Bu proje hayata geçirilirken TEGV’in mevcut 11 eğitim parkında 3 yıl içinde kurulacak özel tasarlanmış sanat atölyelerinde yaklaşık 800 gönüllü ve 40.000’e yakın çocuğun yararlanmaları tasarlanmıştır. Türkiye’de 2003 yılında İstanbul ve Diyarbakır Eğitim Parklarında 2, 2004 yılında İstanbul Ferit Aysan, Van, Samsun, Eskişehir, Ankara ve Antalya’daki Eğitim Parklarında 6 ve 2005 yılı içinde de İzmir, Gaziantep ve Afyonkarahisar Eğitim Parklarında 3 tane olmak üzere toplam 11 Düşler Atölyesi açılmıştır. Düşler Atölyesi, Eğitim Parkları yanı sıra İstanbul Beykoz Öğrenim Birimi, İstanbul İpek Kırış Öğrenim Birimi, Van- merkez Öğrenim Birimi ve İzmir Eşrefpaşa Öğrenim Birimi’nde de 2005 yılından itibaren faaliyetlerini sürdürmektedir (TEGV Düşler Atölyesi Proje Özeti).

Nokia, TEGV ve Uluslararası Gençlik vakfı işbirliği ile 2003 yılında başlayan Düşler Atölyesi Projesi, 3 yıldır gönüllülere ve çocuklara plastik sanatlar yoluyla yaşam becerileri kazandırıyor. Dünya çapında 2000 yılında başlatılan ve bugün 24 ülkede farklı yürütülen 'Make a Connection' (Bağlantı Kur) Programında Türkiye Düşler Atölyesi 14. ülke olarak yer alıyor. Sanat Eğitmcisi Gazi Selçuk tarafından oluşturulan Düşler Atölyesi Programı ile Çocukların yanı sıra gönüllülerinde yaşam becerileri geliştirilerek, akademik ve mesleki kazanımlar artırılıyor. İlk 3 yılını başarılı bir şekilde tamamlayan Düşler Atölyesi Projesi ile Türkiye'de aşamalı olarak faaliyete geçen 11 Eğitim Parkı'nda, 800 gönüllünün yardımıyla maddi olanakları kısıtlı 30.000 çocuğa eğitim desteği sağlandı. Başlangıçta 3 yıl olarak tasarlanan proje Nokia'nın sponsorluğunda TEGV ve Uluslararası Gençlik vakfı işbirliği ile tekrar ve daha kapsamlı bir 3 yıllık proje ile hayata geçiriliyor. Düşler Atölyesi, 2006-2009 döneminde de, mevcut 11 eğitim parkına ek olarak 10 Öğrenim Birimi'nde daha kurulan Atölyelerle, toplam 14 ilde faaliyetlerini yaygınlaştırıyor. Yeni dönemde 2.500'e yakın gönüllünün desteği ile 50.000 çocuğa daha ulaşılarak yaşam becerileri kazandırılması hedefleniyor (www.nokia.com.tr).

Nokia; Kişiler ve toplumlar arasında, iletişim ve eğitim taşıyan ürün ve hizmetler sunmaktadır. Paylaşılmış geleceğe yatırım, iletişim ve bağlantı gücüyle fark yaratmaya inanarak, dünyada üzerinde bulunduğu her yerde, örnek toplum üyesi bir kurum olmayı hedefler. Topluma katkıları arasında: Dijital Köprü Girişimleri, Küresel Nokia Çalışanları Yardım Eli Kampanyası da bulunmaktadır (www.dusleratolyesi.org). Nokia, TEGV ile birlikte geliştirdiği Düşler Atölyesi Projesiyle, 3 yıl içinde 40 bine yakın çocuğun plastik sanatlarla uğraşmasını hedefleyerek, bu projeye 3 yıl için 500 bin Euro ayırdı (www.capital.com.tr).

Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV); Eğitim Gönüllüleri, eğitimin yalnızca devlete bırakılmayacak kadar önemli bir ülke sorunu olduğunun bilinciyle 1995 yılında, Suna Kıraç'ın öncülüğünde, önemli işadamları ve akademisyenlerce kuruldu. TEGV misyonunu, 7-16 yaş arası çocukların okul dışı saatlerde çok yönlü

bir eğitim desteği almaları ve çağdaş eğitim olanaklarından yararlanmaları olarak belirledi. Kamuoyunun güveni sayesinde bugün, 8 bini aşkın gönüllü ve 100 binin üzerinde bağışçının desteğiyle; Türkiye'nin eğitim alanında en yaygın, Sivil Toplum Kuruluşu haline gelmiş durumdadır. Ülke çapında 33 ildeki, 68 Öğrenim Birimi, 10 Eğitim Parkı ve "Ateşböceği" adlı 15 Gezici Öğrenim Birimi aracılığıyla; 8 yılda 300.000'in üzerinde çocuğa okul dışı eğitim desteği sağladı (www.dusleratolyesi.org).

International Youth Foundation (IYF); (Uluslararası Gençlik Vakfı);

International Youth Foundation (Uluslararası Gençlik Vakfı); 1990'dan bu yana 50'ye yakın ülkede faaliyetlerini sürdüren bu vakıf, çocukların ve gençlerin yetiştirilmesini ilke edinen, dünya çapındaki en büyük kuruluşlardan biridir. Gençlerin içinde yaşadıkları topluma uyum sağlamalarına yardımcı olan bu kuruluş gençlerin içinde bulundukları yaşam şartlarını iyileştirerek beklentilerini elde etmelerine imkan tanıyacak programlara destek vermektedir. Uluslararası Gençlik Vakfı, bu güne dek 26 milyonu aşkın gence temel yaşam becerileri kazandırarak, eğitim ve gelişim olanakları tanımıştır. Uluslararası Gençlik Vakfı, bu güne kadar yüzlerce kurum ve sivil toplu kuruluşunun yürüttüğü sosyal sorumluluk projelerine destek vermiştir (www.dusleratolyesi.org)

Make a Connection Programı; Make a Connection (Bağlantı Kur)

Programı, Nokia, IYF'in dünya çapında oluşturdukları, aktif bir toplumsal yardımlaşma girişimidir. Bu programın amacı; çocukların ve gençlerin hayat becerilerini geliştirerek, toplum sorunlarına karşı duyarlı, sosyal sorumluluk sahibi bireyler olarak yetişmelerini sağlamaktır. Program dahilindeki 'Hayat Becerileri' kavramı, hızla değişen dünyamızda, bireyin toplumda başarılı olabilmesi için edinmesi gereken temel becerilerin ve niteliklerin tümüdür. 2000 yılının nisan ayında başlayan program Nokia'nın yaklaşık 12 milyon dolar tutarındaki bağışlarıyla gerçekleşmiştir. 2003 yılına kadar, 12 ülkede hayata geçirilen bu program, ilerleyen yıllarda da farklı ülkelerin katılımıyla yayılmaya devam etmektedir. Türkiye Düşler

Atölyesi Projesi, dünya çapında uygulanan Make a Connection (Bağlantı Kur) Programı katılan 14. ülke olmuştur. Programın uygulandığı diğer ülkeler; Brezilya, Kanada, Çin, Çek Cumhuriyeti, Kore Cumhuriyeti, Almanya, Macaristan, Meksika, Filipinler, Polonya, Güney Afrika, Tayland, İngiltere ve Türkiye'dir (www.dusleratolyesi.org).

YoutAction Net web sitesi, Make a Connection (Bağlantı Kur) Programı'nın elzem bir parçasıdır. Toplumda fark yaratmak gayesi taşıyan etkin gençler tarafından tasarlanan web sitesi, gençler arasına iletişim aracı olarak da kullanılmaktadır. Bu web sitesinde programla ilgili tüm bilgiler, en yeni haberler ve genç katılımcıların ilgi çekici yaşam öyküleri bulunmaktadır (www.dusleratolyesi.org).

"Make a Connection" Türkiye için nedir?; "Make a Connection Türkiye" projesi iki dünya kuruluşunun ülkemizde çocuk eğitiminde yaygın faaliyeti olan Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfıyla buluşmasıyla başlamıştır. Dünyada olduğu gibi ülkemizde de sosyal bilinci olan, örnek bir kurum olmayı hedefleyen Nokia, çocuk ve gençleri kendi bölgelerinde topluma kazandırmayı hedefleyen Uluslararası Gençlik Vakfı (IYF) ve TEGV ile birlikte yürütülecek bir programdır. Bütünüyle TEGV tarafından hazırlanmış, Gönüllülüğe dayanan, uluslararası alanda anlam kazanmış bir eğitim programını ülkemizde ilk defa gerçekleştirilecek olması büyük önem taşımaktadır (www.dusleratolyesi.org).

TEGV, Nokia, IYF işbirliği nasıl oluşmuş?; Farklı ülkelerde katıldıkları projelerle yöresel ihtiyaçlara yanıt vermeyi hedefleyen Nokia-IYF toplumsal yardımlaşma girişimi, ülkemizde aynı hedeflerle eğitsel alanda kendi programlarını en etkin bir biçimde yürütmekte olan TEGV ile işbirliği yapmayı tercih etmiştir. Kısa zaman içerisinde sözü edilen kuruluşlar hedeflerinin birebir örtüştüğünü fark ederek Make a Connection programını Türkiye'ye getirmiş ve TEGV'in Düşler Atölyesi Projesi olarak uygulamaya karar vermiştir (www.dusleratolyesi.org).

3.2.2. Eczacıbaşı - 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitim Projesi

Sanat eğitimi sorunsalı dikkate alındığında İlköğretim Müfredatındaki sanatı izleme ve üretme eğitimindeki yetersizliği de göz ardı etmemek gerekir. İşte bu noktada ülkemizde uygulanan sanat eğitiminin bu alandaki eksikliğini tamamlanmasına katkıda bulunabilecek bir proje devreye giriyor. Bu projenin adı; 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitim Projesi'dir. Eczacıbaşı'nın sosyal sorumluluk projeleri kapsamında geliştirilen Eczacıbaşı Sanal Müzesi Küratörleri ve Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi öğretim üyeleri ve öğrencilerinin hazırladığı bu projeyle, kültür sanat kurumlarında çocuklara yönelik eğitimin yaygınlaşmasına öncülük etmektedir. 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitim Projesi etkinlikleri ile 2002 yılından bu güne yüzlerce çocuğa müze eğitimi verilmekte ve her yıl belli periyotlarda etkinlikler devam etmektedir. Projenin uygulanmasındaki amaç; yaşamı görme ve algılama disiplini edinmeleri açısından 'Algılama Eğitimi' için ülkemize özgü programları ve bu programları tatbik edecek olan donanımlı kadroları müze yapılanmalarına paralel olarak oluşturmaktır (www.sanalmuze.org).

2002 yılında başlatılan bu proje her yıl düzenli olarak İstanbul Sanat Fuarı etkinlikleriyle devam etmektedir. Proje uygulamaları, gerek proje raporları, gerekse fotoğraflarla internet ortamında ayrıntılı bir şekilde sunulmaktadır (www.sanalmuze.org).

Projesinin birincil hedef kitle, 6 ile 14 yaşları arasındaki çocuklardır. Eğitim ve öğretim kurumları, öğretmenler ve eğitmenler, İstanbul Sanat Fuarı ziyaretçileri, kültür ve sanat kurumları, sanatseverler projenin ikincil hedef kitesini oluşturmaktadır (www.sanalmuze.org).

6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitim Projesi; çocukların sanat yapıtlarına bakma, görme ve yorumlama kabiliyetlerini güçlendirmek, imgelem güçlerini çalıştırmak ve bu yolla sanatın bir dil olduğu, sanat yapıtının bir anlatı oluşturduğu olgusunun yaygınlaşmasını sağlayarak kültür ve sanat kurumlarında çocuklara yönelik eğitimin yaygınlaşmasına öncülük etmektedir (www.sanalmuze.org).

6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitim Projesi'nin temel hedefi çocukların temel sanat kavramlarını öğrenerek, sergide yer alan sanatçıları tanımalarını sağlamaktır. Müzenin bir araştırma kurumu olması yanı sıra eğitim işlevinin de önemini

benimsemiş olan Eczacıbaşı Sanal Müzesi'nin eğitim projesinin bir parçası olan sergilerle bu anlamda hedefini gerçekleştirmektedir(www.sanalmuze.org).

Türkiye müzelerinde yakın zamana kadar hiç uygulanmamakla birlikte, izleyici açısından sergi deneyimi yurt dışındaki müzelerde yaygın bir yöntemdir. Bu nedenle projede yürütölen uygulamalar yurt dışındaki müzelerin eğitim çalışmalarından örnek alınmıştır. Sorumluları projeye başlarken, hali hazırda bulunan ve Türkiye'deki sanat izleyicisinin niteliklerini belirleyen bir ön araştırmanın bulunmadığını, yalnızca Milli Eğitim Müfredatında verilen sanat eğitim ve bu eğitimin kazandırdığı niteliğın bulunmakta olduğunu belirtmektedirler. Bu bağlamda, gerçekleştirilen çalışmanın bir ilk olması nedeniyle, projenin bazı tamamlanması gereken boşluklara sahip olduğu ve bununla birlikte önemli ipuçlarının verildiğini belirtmektedirler (www.sanalmuze.org).

6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitim Projesi'ni tanımlarken 2002, 2003, 2004, yıllarında uygulanan projenin raporları ayrıntılarıyla ele alınmaktadır fakat 2005 yılında uygulanan projenin raporları ilgili kaynakta yer almaması nedeni ile araştırmaya dahil edilememiştir.

Eczacıbaşı Sanal Müzesi etkinlikleri kapsamında gerçekleştirilen eğitim projelerinin, içerik olarak farklılık göstermeleri nedeniyle farklı yıllarda uygulanan her proje tek tek proje raporları ile ele alınarak araştırmanın ek kısmına dahil edilmiştir.

Eczacıbaşı Holding; Eczacıbaşı bugün, temel olarak ilaç, yapı malzemeleri, tüketim ürünleri alanında, ulusal uluslar arası pazarlara yönelik olarak çalışan bir sanayi kuruluşları topluluğudur. Topluluk yapısında, bu temel sektörler dışında finans, bilgi teknolojileri ve kaynak teknolojileri alanında etkinlik gösteren kuruluşlarda yer almaktadır. Eczacıbaşı 9'u yabancı olmak üzere toplam 10 ortaklı 39 kuruluşu, 2.8 milyar Dolar cirosu ve 8.500 çalışanı ile Türkiye'nin önde gelen sanayi kuruluşları arasında yer almaktadır (www.eczacibasi.com.tr).

Eczacıbaşı ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk; Eczacıbaşı Topluluğu, kültür-sanat alanındaki kurumsal sosyal sorumluluk çalışmalarını kuruluşunda ya da yönetiminde etkin olduğu sivil toplum kuruluşlarının desteği ile yürütür. Kurucusu Dr. Nejat F. Eczacıbaşı'nın Türkiye'de çağdaş sanatın tanınması, sevilmesi ve gelişmesi için gösterdiği çabaları sürdüren Eczacıbaşı Topluluğu, bir dizi sanatsal etkinliği, toplumsal sorumluluk anlayışı çerçevesinde düzenlemekte ya da destek vermektedir (www.eczacibasi.com.tr).

Eczacıbaşı ve sosyal sorumluluk; Bülent Eczacıbaşı, Çevresel ve toplumsal sorunların çözülmesinde kişilerin ve özel kuruluşların üslendiği sosyal sorumluluk misyonunun önemini şu şekilde açıklıyor;

“Günümüzün biraz uzun süreceğe benzeyen konjonktüründe uygulanan ekonomi politikaları, bir yandan çevresel ve toplumsal sorunların çözümü için daha fazla kaynak ayrılmasını gerektiriyor, bir yandan da hükümetlerin bu harcamaları yapmalarını güçleştiriyor. İşte bu durumda, toplum bakımından, "iş başa düşüyor". Kişilerin ve özel kuruluşların, sadece kendi çıkarlarını hedef alan bir tutumla, refah ve kazançlarını sürdürmeleri mümkün olmaktan çıkıyor. Türkiye'de de, özellikle sanayileşmenin öncüsü olan kuşak, dönemin toplumsal gelişme gereksinimlerinin karşılanması, çağdaş Türkiye vizyonunun gerçekleşmesi için, toplumsal sorumluluklar üstlenmekten kaçınmadılar. İşte bugün bana layık görülen unvanın gerekçesini oluşturan çalışmalar da, bunlar arasındadır. Bugün ise, daha önce belirttiğim gibi, özellikle Avrupa Birliği perspektifinin güç kazandığı günümüzde, birey ve kuruluşlar olarak, toplumsal sorumluluklarımızı daha büyük bir kararlılıkla üstlenmemiz gerekiyor” (cukurova.edu.tr).

Nejat Eczacıbaşı, “sanat ve kültüre dönük her türlü yatırım doğrudan doğruya, toplumun sosyal varlığı, ekonomisi, politikasıyla bütün benliğinin de geliştirilmesine yapılmış bir katkıdır” diyerek sanat ve kültür odaklı gereksinimlerin karşılanmasında yapılan yatırımların önemini ve gerekliliğini vurgulamaktadır (www.eczacibasi.com.tr).

Eczacıbaşı Sanal Müzesi; Türkiye’deki çağdaş sanat ortamına dair bir “Bellek Arşivi” oluşturmak, sanatçılara ve sanatseverlere buluşma-tartışma olanağı sunmak, özgün ve yaratıcı projelere kucak açmak amacıyla kurulan Eczacıbaşı Sanal Müzesi, 1999 yılından bu yana 50’nin üzerinde sanal sergi ve çeşitli alanlardaki etkinlikleri ile sanat ortamına hizmet vermektedir (www.eczacibasi.com.tr).

Eczacıbaşı Sanal Müzesi’nin "Etkinlikler" bölümünde, fuarlarda yürütülen "Eğitim Projeleri", özellikle sanat eğitimcileri için her yönüyle değerlendirilmekte ve tanıtılmaktadır (www.sanalmuze.org).

3.3. Verilerin Toplanması

Tezin konusuna dair tüm birincil ve ikincil kaynaklar, kitaplar, dergiler, sempozyum bildirileri, TEGV Düşler Atölyesi arşivlerindeki mevcut belgeler, raporlar, gönüllü eğitimciler ve çocuklara uygulanan eğitim programları, atölyelerde yapılan çalışmaların fotoğrafları, sergi broşürleri ve basında çıkan haberler incelenmiştir. Ayrıca Düşler Atölyesi Projesinin Ankara’da faaliyet gösteren Ankara Sebahat – Dr. Nusret Arsel Eğitim Parkında etkinlikler izlenmiştir. Eczacıbaşı Sanal Müzesi’nin internet sitesinde bulunan proje künyeleri, proje rapor özetleri, sergi metinleri, eğitim projesi uygulamalarından fotoğraflar, sergideki yapıtlardan esinlenen öğrenci resimleri, Projeye katılan eğitimcilerin raporları, Projeye katılan öğrencilerin değerlendirmeleri incelenmiştir. Aynı zamanda internet ortamında kurumsal sosyal sorumluluk projeleri ile ilgili araştırmalar yapılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Bu araştırmada konu ile ilgili literatür taraması yapılarak TEGV Düşler Atölyesi arşivlerindeki mevcut belgeler, raporlar, gönüllü eğitimciler ve çocuklara uygulanan eğitim programları, atölyelerde yapılan çalışmaların fotoğrafları, sergi broşürleri ve basında çıkan haberler incelenmiştir. Eczacıbaşı Sanal Müzesi’nin internet sitesinde bulunan proje künyeleri, proje rapor özetleri, sergi metinleri,

eğitim projesi uygulamalarından fotoğraflar, sergideki yapıtlardan esinlenen öğrenci resimleri, Projeye katılan eğitmenlerin raporları, Projeye katılan öğrencilerin değerlendirmeleri incelenmiştir. Elde edilen veriler toplanarak konuya yön verecek olanlar düzenlenerek yorumlanmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR ve YORUMLAR

Bu bölümde araştırmada ele alınan alt amaçlar doğrultusunda toplanan veriler sonucunda elde edilen bulgular ve yorumlar ele alınmaktadır.

4.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Bu araştırmanın birinci alt amacı; “Türkiye’de kurumsal sosyal sorumluluk projeleri kapsamında oluşturulan sanat eğitimi projeleri hangileridir?” şeklinde ifade edilmiştir ve bu alt amaca ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

4.1.1. Türkiye’de Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kapsamında Gerçekleştirilen Sanat Eğitimi Projeleri

Türkiye’de kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında gerçekleştirilen sanat eğitimi projelerine örnek olarak; Lafarge Türkiye – Sanat İçin Genç Gönüllüler Projesi, Marshall - 1001 Renk Çocuklarla Buluşuyor projesi, Sanofi - Aventis Yaratıcı Drama Eğitimi projesi, GOSB Teknopark – Çocuk Sanat ve Teknoloji Atölyeleri projesi verilebilir.

Lafarge Türkiye – Sanat İçin Genç Gönüllüler Projesi; Lafarge Türkiye sponsorluğunda İstanbul Modern Sanat Müzesi ve gönüllü katılımcıların işbirliği ile gerçekleştirilen “Sanat İçin Genç Gönüllüler” Projesi gezici bir eğitim sergisi paketidir. Bu programın en büyük hedefi genç kuşakta sanat ve kültür bilincini geliştirmektir. Gönüllülerin eğitici rol üstleneceği projenin öncelikli hedef kitle

İstanbul çapında 388 liseden katılan 15-18 yaş arası öğrenciler, kurum yetkilileri, eğitim gönüllüleri olarak belirlenmiştir. Müzeye uzak ilçelerde bulunan öğrencilerin müzeyi ilk olarak gezdirilmeleri planlanmıştır. Projeyi öneren kurum olan İstanbul Modern Eğitim ve Sosyal Projeler Biriminin sorumluluğunda sergide kullanılan yapıtların seçimi, eğiticiler için materyal hazırlanması, otobüsün iç donanımının dönüştürülmesi, röprodüksiyonların ve bilgi panolarının hazırlanması, eğitimcilerin eğitim geribildirim belgelerinin hazırlanması ve sonuçlarının değerlendirilmesi gerçekleştirilmiştir (www.kurumsalsosyal.com).

Marshall - 1001 Renk Çocuklarla Buluşuyor Projesi; Marshall sponsorluğu'nda İstanbul Modern Müzesi perşembe günleri ücretsiz gezilebilmektedir. “23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı” için düzenlenen 4 günlük şenliğin ilk günü 20 Nisan 2006'da başladı. 6700 çocuğun katıldığı şenliğe ilk gününde, ilçe belediyelerin desteğiyle birçok okul, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı vb. kuruluşlar katıldı. Ayrıca Marshall sponsorluğunda gerçekleşen bu etkinliğe, Pendik Belediyesi'nin desteğiyle Endonezya ve Kore'den gelen çocuklarda katıldı. Düzenlenen şenliğin ilk günü çocuklar ilk olarak rehberle birlikte İstanbul Modern Müzesini gezdiler. Ardından şenlik alanında kendilerine verilen maskeleri ve resim kağıtlarını, Marshall'ın 1001 rengiyle boyayarak yaratıcılıklarını sergilediler. Ayrıca duvara monte edilen resim kağıtlarına da hayallerini resmetme imkanı buldular (www.kurumsalsosyal.com).

Sanofi - Aventis Yaratıcı Drama Eğitimi Projesi; Sanafi – Aventis'in eğitimde fırsat eşitliğine katkıda bulunmak amacı ile hayata geçirilen Yaratıcı Drama Eğitimi Projesi Ekol Drama Sanat Evi ve ünlü sanatçı Ayla Algan'ın süpervizörlüğünde gerçekleştirilmektedir. T.C İstanbul valiliği Şeyh Zayed çocuk koruma merkezinde yaşayan 7-12 yaş grubu çocuklara verilen Yaratıcı Drama Eğitimi ile çocukların özgüvenlerinin artması, iletişim becerilerinin, yaratıcılıklarının, eleştirel bakış açılarının ve estetik beğenilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Etkinlikler süresince katılımcı çocuklar grup olarak bir şeyle

yapmayı, rekabet etmeyi, kazanmayı, yenilmeyi ve oyun dışı bırakılmayı öğrenmekteler. Bu eğitim projesi ile çocukların hayatları boyunca kullanabilecekleri bir düşünce sistemi oluşturmalarına yardımcı olunmaktadır. Projeye Koruma Merkezi Yönetimi tarafında belirlenen 30 çocuk katılmakta ve eğitim süresi 8 aylık bir dönemi kapsamaktadır. Etkinlik süresince çocuklar tiyatro başta olmak üzere müzik, resim, dans ve yazım gibi sanat alanlarından yararlanmaktadırlar. 8 aylık eğitim dönemi sonunda, belirlenen bir oyun temasını ve içindeki kavramları kendi bakış açılarıyla yorumlayan çocuklar doğaçlama bir şekilde yarattıkları bu çalışmayı eğitimlerinin bir değerlendirilmesi olarak sunmaktalar. 28 Mayıs 2006 Tarihinde Beşiktaş Kültür Merkezinde 2.'si gerçekleştirilen gösteri ile 2 yıldır Sanofi – Aventis desteği ile yaratıcı drama eğitimi alan çocuklar kendilerini ifade etmenin mutluluğunu yaşamışlardır (www.kurumsalsosyal.com).

Çocuğun etrafında olup bitenin farkına varabilmesi, ayrıntıları görebilmesi, farklı bir bakış açısıyla değerlendirebilmesi, duyarlı olması projede hedeflenenler arasındadır. Yaratıcı Drama Eğitiminin çocuklara sağladığı katkı iletişim becerilerini geliştirme, sosyalleşme, özgüvenin artması, utangaçlık, kendini ifade edememe gibi durumları yok etme, yaratıcılığı, hayal gücün geliştirme, eleştirel bakış açısı ve estetik beğeniyi geliştirme olarak ifade edilmektedir (www.kurumsalsosyal.com).

Yaratıcı Dramanın bir eğitim metodu olduğunu ve yaparak, yaşayarak öğrenme yönteminin esas olduğu vurgulanmakta ve çocukta varolan potansiyeli harekete geçirerek yaratma cesareti sağlandığı ifade edilmektedir. Yaratıcı Drama Eğitiminde uygulana yöntemi ifade edilirken oynayarak, eğlenirerek öğretmenin amaç olduğu, oyun faktörünün çocukları hayata hazırladığı, grup olarak bir şeyler yapmayı, bir gruba ait olmayı, yarışmayı, rekabeti, kazanmayı, yenilmeyi ve oyun dışı bırakılmayı öğrettiği belirtilmektedir. Yaratıcı Drama Eğitiminde oyunun yaratma sürecinin vazgeçilmez unsuru olduğu ve oyunla büyüyen çocukların hayatın onlara getireceği şeylere daha hazırlıklı olduğu ifade edilmektedir. Tüm eğitim süresince, tiyatro başta olmak üzere müzik, resim, dans ve yazım gibi sanat alanlarından yararlanılmakta ve çocuğun üzerinde baskı kurmadan gönüllü katılımını sağlayarak yaratıcılığının artırılması hedeflenmektedir. Çocuğun başından sonuna kadar geçirdiği yaratma ve paylaşım süreci onun yaşamındaki duruşunu etkileyerek,

hayat boyu kullanabileceği bir düşünce sistematığı oluşturacaktır (www.kurumsalsosyal.com).

GOSB Teknopark – Çocuk Sanat ve Teknoloji Atölyeleri Projesi; Gebze Organize Sanayi Bölgesi (GOSB) Teknopark yönetimi”‘sosyal sorumluluk” bilinciyle bölge çocukları için bir dizi eğitim faaliyetleri gerçekleştirmektedir. Bu bağlamda projelendirilen GOSB Teknopark “Çocuk Sanat ve Teknoloji Atölyeleri” 21 Mart 2006 tarihinden bu güne eğitim faaliyetlerini sürdürmektedir. Gebze Organize Sanayi Bölgesi içersinde kurulan atölyelerinde yöre çocuklarından oluşan 100 kişilik öğrenci grubuna tamamen uygulamaya dönük çalışmalar içersinde sınırsız bir yaratıcılık ve hayal gücü kullanımına yönelik imkanlar sunulmaktadır. Ayrıca projeye Ülker Grubu Hero Gıda San. Ve Ticaret LTD ŞTİ. gerekli kumanya ve hizmetleri temin ederek destek olmaktadır (www.kurumsalsosyal.com).

“Konuyla ilintili, beş duyunun aktif kılındığı bir ortamda disiplinler arası sanat eğitimi” başlıklı bir çalışma tekniğinin uygulandığı proje sanat eğitmeni Malik Doğan tarafından yürütülmektedir. Ayrıca temel tekniklerin kültürel ve tarihsel olarak daha anlaşılır olabilmelerine dönük çalışmalarda gerçekleşmektedir. “Çocuk Sanat ve Teknoloji Atölyesi” bünyesindeki eğitimin içeriğini “Görsel Sanatlar” uygulamaları arasında yer alan teknik ve uygulamalar oluşturmaktadır. Çizme, boyama, yontma, birleştirme vb. gibi kas gelişimine yönelik beceriler ile algılama, yorumlama, analiz-sentez gerçekleştirme, vb. gibi ifade edebilme ve içselleştirebilme yeteneklerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Resim, Kolaj-Asamblaj, Çini, Mozaik, Ebru, Kabartma- Heykel, Seramik, Rekreasyon çalışmaları yapılmaktadır (www.kurumsalsosyal.com).

Bütün çalışma bölümleri kendi içersinde; Bilgi Paylaşımı, Pekiştirme Etkinlikleri, Uygulamalar, Yorum, Eleştiri ve Sergileme gibi süreçlerden oluşmaktadır. Atölyedeki eğitimler arasında, öğrenmenin kolaylaştırılması ve çocukların görsel hafıza birikimlerinin geliştirilmesi amacı ile çok çeşitli görsel materyal kullanımı hedeflenmektedir. Uygulama süreçlerinin anlatımı, örnek uygulamaların gösterilmesi, önemli sanatçıların eserlerinin incelenmesi gibi amaçlar

için bilgisayar sunuları ve VCD filmlerden oluşan görsel malzemeler kullanılmaktadır (www.kurumsalsosyal.com).

4.1.2. Birinci Alt Amaca İlişkin Yorumlar

Amerika’da başlayan ve hızla dünyaya yayılan kurumsal sosyal sorumluluk projeleri’ne ülkemizde de katılımın gittikçe arttığı görülmektedir. Özel kuruluşların kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında girişimleri ve sivil toplum desteği ile hayata geçirilen sanat eğitimi projelerinin ülkemizin pek çok yerinde sayısız çocuğa katkı sağladığı gözlenmektedir. Genç kuşakta sanat ve kültür bilincini geliştirmek, yaratıcı kişilik özellikleri ve eleştirel bakış açıcı kazandırmak, eğitimde fırsat eşitliğine katkıda bulunmak gibi hedefleri olan bu projelerin, şirketlerin kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında ayırdıkları bütçelerle hayata geçirildikleri ve sayılarının gün geçtikçe artarak sanat eğitimi alanında etkinlikler gerçekleştirdikleri anlaşılmaktadır.

4.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Bu araştırmanın ikinci alt amacı; “Düşler Atölyesi’nin kuruluş amacı ve hedef kitleleri nedir? Bu proje ile belirlenen hedeflere ulaşılmış mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir ve bu alt amaca ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

4.2.1. Düşler Atölyesi Projesi’nin Kuruluş Amaçları

Düşler Atölyesi Projesinde disiplinler arası sanat anlayışı ile yaratıcı kişisel becerilerin ve akademik becerilerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Düşler Atölyesi Programı kapsamında sanat ve estetik anlayışı gelişmiş insanların ‘Dünya insanı’ standardına ulaşacağı inancıyla değişik sosyal, kültürel ve ekonomik özelliklere sahip çocukları sanat atölyelerinde eğitmektedir. Bu çocukların geleceğe dönük yaklaşımlarında özgüvenleri gelişmiş, üretken, zengin kişilikli, estetik donanım gibi

kavramlarla tanışık ve barışık bireyler olarak başarıya yöneltmek amaçlanmaktadır. Aynı zamanda programda yer alan gönüllü gençlerin topluma yarar sağlayan projelerde yer almaları sağlanarak, hayat becerileri ve mesleki gelişimleri desteklenmektedir. Projenin amaçları aşağıda sıralanmıştır (www.dusleratolyesi.org).

1. Bölgelerin ve Türkiye'nin gerçeğinden kopmamak.
2. Sanat, pedagoji ve iletişim alanlarında, müfredat programına paralel olarak, "Multidisipliner" sanat eğitimi anlayışını yaygınlaştırmak.
3. Ülkenin insan kalitesini yükseltmenin en iyi yolunun, eğitim süreçlerinin kalitesine bağlı olduğu gerçeğini unutturmamak.
4. Eğitimcilerin eksikliklerini gidermek, Onları eleştirel ve yapıcı eğitim sistemine uygun biçimde yapılandırmak. Eğitimcilerin, toplumla etkili bir bağ kurmalarına aracı olmak ve herkesi, eğitimde fırsat eşitliğini desteklemeye çağırarak.
5. Sanatın eğitim sürecindeki önemini vurgulamak ve dünyada yararı kanıtlanmış sanatın eğitimi yöntemlerini kullanmak.
6. Geleceğin yetişkinleri olacak çocukların, öğrenim ve gelişimlerinde önemli rolü olan eğitimcileri desteklemek.
7. Toplumla gönüllü olarak bağlantı kurmalarını, rollerini, sorumluluklarını anlamalarını ve pozitif yönde değişmelerini sağlamak.
8. Ekip çalışması anlayışını geliştirmek, diğer gönüllüler ve aileleri ile bağlantı kurmalarını sağlamak.
9. Kişisel gelişimlerini sağlayarak, problem çözme becerilerini geliştirmek. Kendini ifade edebilme ve organize etme yeteneğini yükseltmek.
10. Bilgisayar kullanımı, yaratıcı düşünce üretimi ve liderlik etme özelliklerini geliştiren eğitimlere yönelmelerini sağlamak.
11. Geleceğin gönüllüleri olmalarını ve öğrenciler yetiştirmelerini sağlayacak etkili eğitim programları geliştirmek.
12. Toplumda, sivil toplum kuruluşlarına ve gençlere duyulan ihtiyacın fark edilmesini sağlamak ve Gönüllülerin sivil toplum projelerini desteklemek. Risk altında olan çocuklar için eğitim kalitesini arttırmak ve yaşama becerilerini geliştirecek olanaklar yaratmak.

13. Gönüllü olmak yolu ile, yurdun tüm gençlerini sivil toplum bilinci içinde hareket etmeye yönlendirmek.

Projenin hedefleri arasında; çocukların ve projede yer alan gönüllü gençlerin toplumla bağlantı kurmaları, akranları ile bağlantı kurmaları, kendileri ile bağlantı kurmaları ve toplumdan beklentilerinde fark yaratmak bulunmaktadır (TEGV Düşler Atölyesi Proje Özeti).

2003 yılında hayata geçirilen ve 3 yıl olarak tasarlanan Düşler Atölyesi Projesi belirlediği hedefleri gerçekleştirirken sağladığı başarılarla birçok önemli ödülü almaya hak kazanmıştır bu ödüller aşağıda belirtilmektedir;

Işıldayan Projeler Ödülü - 2004; Düşler Atölyesi Projesi, Platin Ekonomi ve Aktüalite dergisi tarafından verilen Işıldayan Projeler ödülüne layık görüldü (TEGV Düşler Atölyesi Proje Özeti).

Lider MaC Uygulama Ödülü - 2005; Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfının, Uluslararası Gençlik Vakfı (IYF) ve Nokia işbirliğiyle gerçekleştirdiği Düşler Atölyesi Projesi, “Dünya çapında 20’yi aşkın ülkede uygulanan Bağlantı Kur Programı” (MaC) kapsamındaki projeler arasından “Lider MaC Projesi Uygulama Ödülü”nü almaya hak kazandı. 4-6 Ekim 2005 tarihlerinde Helsinki’de yapılan “Uluslararası Bağlantı Kur (MaC) Yıllık Paylaşım Toplantısı”nda verilen ödülde; Düşler Atölyesi Projesi’nde gösterilen takım çalışması, proje hedeflerine ulaşmadaki başarı, işbirliği, yaratıcılık, farklı kültürlerle saygı, iletişim, problem çözme ve gençlerin sosyal sorumluluklarını geliştirebilmelerine teşvik etme, kriterleri göz önünde bulunduruldu. Bağlantı Kur Programı’nda yer alan Türkiye böylece, 2004 yılında ödülü alan Polonya ve 2003 yılında Güney Afrika’dan sonra tüm dünyada uluslararası MaC ödülünü kazanan üçüncü ülke oldu (TEGV Düşler Atölyesi Proje Özeti).

24 Ülkenin En İyi Projesi - 2005; 24 ülkede 7-19 yaş arası farklı kategorilerde çocuk ve gençlere yönelik projeler yürütüldüğünü kaydeden Öziş, Türkiye'de 3 yılda 30 bin çocuğa ve 700 gönüllü eğitmene ulaşıldığını ifade ederek, "Türkiye bölümü, 3 yıllık bir projeydi. Ancak çok iyi sonuç aldığımız için bir 3 yıl daha devam edeceğiz. Düşler Atölyesi 2005'te çalışma yaptığımız 24 ülke arasında en iyi proje seçildi" dedi. TEGV Eğitim Departmanı Düşler Atölyesi Proje Sorumlusu Fatma Aksu ise, "Çocuklar geleceklerini ve rahatsızlıklarını hayalleriyle anlatıyor" dedi (www.sabah.com.tr).

Active ACADEMY Kurumsal Sosyal Sorumluluk Ödülü - 2006; Finlandiyalı mobil iletişim cihazları devi Nokia, Eğitim Gönüllüleri ve Uluslararası Gençlik Vakfı (International Youth Foundation – IYF) ile birlikte 3 yıldır sürdürdüğü Düşler Atölyesi projesiyle Active ACADEMY Kurumsal Sosyal Sorumluluk ödülünü aldı. Nokia'ya ödülü, 4-5 Aralık 2006 tarihlerinde Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı'nda düzenlenen 4. Uluslararası Finans Zirvesi'nde verildi. 4 Aralık Salı günü yapılan ödül törenine Nokia Türkiye Genel Müdürü Imfred de Jong katıldı. Imfred de Jong, Active ACADEMY Kurumsal Sosyal Sorumluluk Ödülü'nü, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıklioğlu'nun elinden aldı (Kurumsalhaberler.com.).

4.2.2. Düşler Atölyesi Projesi'nin İkinci 3 Yıllık Dönemi

Düşler Atölyesi Projesi'nin ikinci 3 yıllık dönemi, 23 kasım 2006 tarihinde düzenlenen basın toplantısı ve Düşler Atölyesi'nde eğitim desteği alan çocukların eserlerinden oluşan 'Benim Portrem' sergisiyle tanıtıldı. 'Benim Portrem' sergisini, çocukların kendi sevinçli, mutlu kızgın, hüznü ve komik durumlarını yansıttıkları resimler oluşturmaktaydı. Plastik sanat uygulamalarıyla çocuklarda yaratıcılık, özgüven, işbirliği ve iletişim gibi yaşam becerilerini geliştiren Düşler Atölyesi'nin 2006 yılındaki ilk sergisinde monotip baskı, straför baskı, kolaj çalışmaları, pastel ve

akrilik resim gibi çeşitli tekniklerle çocuklara yeni ifade alanları yaratılmıştır (www.nokia.com.tr).

Sergi açılışında, Nokia Türkiye Genel Müdürü Imfred De Jonk yaptığı konuşmada Türkiye de göreve başladığı sırada Düşler Atölyesi'nin yaklaşık 3 yıllık bir dönemi geride bıraktığını ve bu süre içinde yapılan çalışmalara baktığında, ne kadar önemli bir projenin parçası olduğunu daha iyi anladığını ifade etti. Imfred De Jonk konuşmasında Düşler Atölyesi'nde çocuklara plastik sanatlar bilgisi ya da el becerisi kazandırmanın ötesinde, gerçekten yaşam becerileri kazandırdıklarını belirtti. Projede yer alan çocuk ve gönüllüler yaratıcılık, işbirliği, özgüven ve sorumluluk gibi becerilerini geliştirerek; akranları ve toplumlarıyla daha iyi iletişim kurduklarını ifade eden Imfred De Jonk. Nokia olarak bu projenin üstlenicilerinden biri olarak gurur duyduklarını ve 3 yıl daha bu yolda devam edecek olmanın heyecanını yaşadıklarını belirtti.

Açılıştaki bir konuşma yapan Eğitim gönüllüleri Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr Süha Sevik ise Ülkemizdeki sosyal sorumluluk Projeleri içinde, gerçekleştirdiği çalışmalar sergiler, aldığı yurt içi ve yurt dışı ödüllerle ışıldayan projelerinden biri olan Düşler Atölyesi'nin destekçileri olarak, Nokia ve Uluslararası Gençlik Vakfı'na teşekkür ettiklerini ve bu tip projelerin ve Nokia gibi kurumların herkese örnek teşkil edeceğine inandıklarını ifade etti (www.kurumsalsosyal.com)

Düşler Atölyesi, 2006-2009 döneminde de, mevcut 11 eğitim parkına ek olarak 10 Öğrenim Birimi'nde daha kurulan Atölyelerle, toplam 14 ilde faaliyetlerini yaygınlaştırıyor. Yeni dönemde 2.500'e yakın gönüllünün desteği ile 50.000 çocuğa daha ulaşılarak yaşam becerileri kazandırılması hedefleniyor (www.nokia.com.tr).

4.2.3. İkinci Alt Amaca İlişkin Yorumlar

2003 yılında hayata geçirilen ve 3 yıl uygulanmak üzere tasarlanan Düşler Atölyesi Projesi Türkiye genelinde 800 Gönüllünün desteğiyle farklı sosyo-ekonomik özelliklere sahip 30.000 Çocuğun sanat eğitimi almasını sağladığı aynı zamanda gönüllülük misyonuyla projede görev alan gençlere sivil toplum oluşturma bilincini kazandırdığı ve mesleki kazanımlar elde etmelerine yardımcı olduğu

gözlenmektedir. Düşler Atölyesi Projesi belirlediği hedefleri gerçekleştirirken sağladığı başarılarla, Işıldayan Projeler Ödülü - 2004, Lider MaC Uygulama Ödülü - 2005, 24 Ülkenin En İyi Projesi - 2005, Active ACADEMY Kurumsal Sosyal Sorumluluk Ödülü - 2006 gibi birçok önemli ödülü almaya hak kazanmıştır. Bu noktada Düşler Atölyesi Projesinin sağladığı bu başarılar dikkate alındığında projenin belirlediği ilkeler doğrultusunda hedeflerini gerçekleştirdiği anlaşılmaktadır. 3 yıl uygulanmak üzere tasarlanan ve 2006 yılında tamamlanan bu proje 2006 - 2009 döneminde de 3 yıl uygulanmak üzere daha kapsamlı tasarlanarak uygulanmaya başlanmıştır. Bu da projenin başarısının bir diğer göstergesi olarak yorumlanabilir. Ayrıca Düşler Atölyesi Projesi'nin kurumsal sosyal sorumluluk projelerin sürdürülebilirliği açısından ele alındığında da farklı bir başarı elde ettiği ifade edilebilir. Düşler Atölyesi Projesi'nin , 2006-2009 döneminde, mevcut 11 eğitim parkına ek olarak 10 Öğrenim Birimi'nde daha kurulan atölyelerle, Türkiye genelinde toplam 14 ilde faaliyetlerini yaygınlaştırdığı ve yeni dönemde 2.500'e yakın gönüllünün desteği ile 50.000 çocuğa daha ulaşılarak disiplinler arası yaşam becerileri kazandırılmasının hedeflenmiş olduğu görülmektedir. Bu bağlamda düşünüldüğünde müfredat programına paralel olarak oluşturulan, "Multidisipliner" sanat eğitimi anlayışıyla Türkiye genelinde binlerce çocuğa ulaşan Düşler Atölyesi Projesi'nin ülkemizde sanat eğitimine katkıda bulunabileceği sonucu ortaya çıkmaktadır.

4.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Bu araştırmanın üçüncü alt amacı; "Düşler Atölyesi Programının kapsamı, sanat anlayışı ve gerekçesi nedir?" şeklinde ifade edilmiştir ve bu alt amaca ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

4.3.1. Düşler Atölyesi Programının Kapsamı, Sanat Anlayışı ve Gerekçesi

Düşler Atölyesi Programı'nın kapsamı; bu program, TEGV'in, ülkemizin sosyo-ekonomik gelişimini tamamlayamamış bölgelerinde kurduğu Eğitim

Parklarında; sanat uygulamaları yapan gönüllülerin eğitimini ve ‘Düşler Atölyesi’ adıyla çağdaş bir sanat atölyesinin oluşturulmasını kapsamaktadır. Katılımcı öğrenmeye yönelik hazırlanan eğitim programı, çeşitli disiplinlerin bir arada sunulduğu multidisipliner modern sanat anlayışını hedeflemektedir. Düşler Atölyesi Programı anlayışına göre; öğrencilerin, kendileri, akranı olan diğer bireyler ve ait oldukları toplumla bağlantı kurmaları sağlanacaktır. Düşler Atölyesi sayesinde bireyin kendi olanak ve sınırlarını tanıması da mümkün olacaktır. Aynı zamanda atölyeler, katılımcı bireyin duygusal yapısını, düşünce gücüyle birleştirerek bir bütün olmasına destek olacaktır. Karmaşa ile düzenin iç içe olması gibi; insanın sağ beynindeki; sezgisel, irrasyonel karmaşık özelliklerin, sol beynindeki; analitik, bilinçli, objektif değerlendirme kapasitesi gibi güçlerle bir araya gelerek öğrencinin kişiliğinin olgunlaşması gerçekleştirilecektir (www.dusleratolyesi.org).

Programın sanat anlayışı; öğrencinin etrafındaki olayları, kişileri, nesneleri kavrayabilmesine, uyum sağlayabilmesine ve kendi kişisel konumuna göre yorumlayabilmesine imkan sağlayacak etkin bir yöntemdir. Programın sanat anlayışına göre; yaratıcılık, sağlıklı bir kişilik gelişimi için vazgeçilmez bir unsurdur. Çünkü insanlar, yaratarak kendilerini ifade edebildikleri taktirde, başarı, mutluluk ve özgüven duygularına sahip olacaktır. Bu duygular kişinin içinde yer aldığı her türlü etkinlik alanını olumlu yönde etkileyerek sosyal bir varlık olan insanın, başkaları ile olumlu iletişim kurmasına da yardımcı olacaktır (www.dusleratolyesi.org).

Programın gerekçesi; Düşler Atölyesi Proje sorumluları programın gerekçesini şu şekilde ifade etmektedirler;

“Dünyamızın sürekli artan sorunlarına çözümler bulabilmek için, yeni kuşaklara çok iş düşecektir. Gelecekte, küresel birlikteliğe, iletişime ve de güçlü bireylerden oluşan toplumlara, her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyulacaktır. Bu ihtiyaç da, ancak ve ancak, eğitimdeki köklü değişiklikler yoluyla karşılanabilecektir. Dünyada denenmiş birkaç eğitim modeli dışında, durum hiç iç açıcı değildir. Var olan geleneksel yöntemlere bakıldığında, eğitim alanlarının birbirinden kopuk olduğu görülmektedir. Evren, dünya,

doğa, toplum ve insanın bütünlüğü; birbirinden bağımsız pek çok uzmanlıklara bölünmüştür. Dünyadaki teknolojik gelişmenin de payı olan bu bölünmede, uzmanlaşmaya doğru artan eğilim, süreklilik kazanmıştır. Çeşitli bilimsel ve teknolojik araştırma geliştirme alanları arasında, Multidisipliner eşgüdüm kurma çalışmaları da ciddi biçimde ihmal edilmiştir. Öğrencinin kavramasına değil, körü körüne ezberlemesine dayalı, statik ve otoriter, geçmişten kalma eğitim sistemi, hala gündemdedir. Ne yazık ki, eğitimde sanat derslerine verilen önem de son sıralara atılmıştır. Bu eğitim sistemi, bizi, Büyük Önder Atatürk'ün işaret ettiği çağdaş uygarlık düzeyine çıkaramaz. Çocuklar, genellikle, sanıldıklarından çok daha engin ve evrensel bir yaratıcılık kapasitesine sahiptirler. Onların özgürce araştırarak dünyayı keşfetmelerine izin veren, yaratıcılıklarını sınırlayıp köreltmeyen, kısacası değişmez kalıplar öğretmeyen bir eğitim modeline geçmek şarttır. Çocukların yaşama karşı yaratıcı yaklaşımlarından örnek alıp, onlardan birçok şey öğrenmediğimiz sürece, kendi şartlanma ve doktrin aktarma çabalarımızla dünyamızı harman etmeye devam edeceğiz. Özetle, kendi yaratıcılığımız da, bizim çocukluğumuzdaki yetişkinler tarafından bastırılmış olduğundan; yeni kuşakların yaratıcı potansiyellerini de şimdiki yetişkinler bastırmaya devam ediyorlar. Yaşadığımız dönemin birçok sorununun nedenin bu olduğu da görülemiyor. Kuşaklar arası farkın giderilmesi sayesinde uzlaşarak, dünyanın yeniden keşfedilmesi ve paylaşılmasının mümkün olabileceği umudunu taşıyoruz. Gerekçemiz budur” (www.dusleratolyesi.org).

4.3.2. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Yorumlar

Düşler Atölyesi Programının kapsamı, sanat anlayışı ve gerekçesi incelendiğinde programın, ülkemizin sosyo-ekonomik gelişimini tamamlayamamış bölgelerinde TEGV tarafından kurulmuş olan Eğitim Parklarında sanat uygulamaları yapan gönüllülerin eğitimini ve ‘Düşler Atölyesi’ adıyla çağdaş bir sanat atölyesinin oluşturulmasını kapsadığı gözlenmektedir. Katılımcı öğrenmeye yönelik hazırlanan Düşler Atölyesi Programı’nın, çeşitli disiplinlerin bir arada sunulduğu multidisipliner modern sanat anlayışını hedeflediği, bireyde yaratıcı kişilik özellikleri geliştirmeyi ve bireyin toplumla bağlantı kurmasını sağlayarak olumlu yönde değişme sağlamayı amaçladığı anlaşılmaktadır. Düşler Atölyesi Programı’nın, çağın dinamiklerine karşı ayakta durabilen, dünyanın hızla artan sorunlarına çözümler bulan bireyler yetiştirmenin eğitimde köklü değişikliklerle ve öğrenmeye dayalı multidisipliner

eşgüdüm kurma çalışmalarına dayalı programlarla sağlanabileceği gerekçesiyle oluşturulduğu görülmektedir.

4.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Bu araştırmanın dördüncü alt amacı; “Düşler Atölyesi Projesi’nin uygulama aşamaları nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir ve bu alt amaca ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

4.4.1. Düşler Atölyesi Projesi’nin Uygulama Aşamaları

Projenin uygulanışı; atölye kuruluşları, gönüllü eğitimleri ve çocuklarla atölye etkinlikleri olmak üzere 3 temel aşamadan oluşmaktadır. Etkinlik noktalarının gönüllü ihtiyacı var ise, atölyeler açılmadan önce, atölyenin bulunduğu ilin üniversitelerinde yapılan tanıtım ve toplantılarla; gönüllü adaylarıyla ilişki kurulmaktadır. Gönüllü eğitimi; başlangıçta verilen temel eğitimden sonra, belirli periyotlardaki destek eğitimleri ile proje süresince devam etmektedir (TEGV Düşler Atölyesi Proje Özeti).

Düşler Atölyesi Projesi ile Türkiye’nin 7 bölgesinde 11 parkta kurulan 11 atölyede 7- 12 yaş arası çocuklara sanat eğitimi verilmektedir. Projede yer alan gönüllülerin eğitimi ile başlayan eğitim süreci 8 haftalık periyotlar halinde sürdürülmektedir. Bu atölyelerde eğitim-öğretim sürecinde alınan bilgilerin somutlaştırılması önemli bir faktördür. Düşler Atölyesi Projesi aracılığıyla verilen bilgilerin birbirini tamamlayıcı ve destekleyici olması sağlanmaktadır. Düşleri yarım kalmış, düşleri kırılmış, düş kurmaya korkmuş çocukların Düşler Atölyesinde düşlerini sanatla ifade etmeleri hedeflenmektedir.

Düşler Atölyesi Projesi’nin eğitim gönüllüleri, eğitimde kalıcılık ve eğitimin keyifli bir süreç olması gibi temel kavramlara sahip çıkarak bu projeye katıldıklarını ifade etmektedirler (www.dusleratolyesi.org).

Atölye kuruluşları; TEGV'in Türkiye genelindeki 11 eğitim parkında, 15-20 çocuğun çalışma yapabileceği şekilde özel tasarlanmış atölyeler kademeli olarak kurulmaktadır. Tüm atölyelerde plastik sanatların tüm disiplinlerinin uygulanabileceği alt yapı ve teknik donanım sağlanmaktadır (TEGV Düşler Atölyesi Proje Özeti).

Gönüllü eğitimleri; Çocuk sanat etkinliklerini gerçekleştirecek olan gönüllülerin atölye çalışmalarına yön verebilecek düzeye ulaştırılabilmesi, programın en önemli basamağını oluşturmaktadır. Programda yer verilen tüm eğitimler interaktif bir ortamda, yaparak yaşayarak verilmektedir. Bununla birlikte iletişim, sınıf yönetimi, sorun çözme yöntemleri, planlama, sanat eğitimi, sanat eğitimi yöntemleri, malzeme kullanımı, atölye kullanım ve düzeni, sergi hazırlığı ve sergileme, değerlendirme gönüllü eğitiminin içeriğini oluşturmaktadır (TEGV Düşler Atölyesi Proje Özeti).

Çocuklarla Uygulama: 7-12 yaş grubunda (1-6 sınıf dahil) yer alan çocuklara yönelik multidisipliner eğitim anlayışı doğrultusunda hazırlanmış program ile çocukların;

1. Sanatsal yaratıcılığını ve görsel, uzamsal zekalarını geliştirebilmek,
2. Dünya kültürlerinin çeşitliliğini ve sanatın evrenselliğini kavratmak,
3. Gerçeğin hayalle kesişmesinin güzelliğini, estetik düzeyde algılatmak,
4. Özgün düşünme, üretme ve deneme kapasitelerini geliştirebilmek,
5. Çocukların, içinde yaşadıkları kültüre; ömür boyu sanat yapan üreticiler veya sanatı bilinçli izleyen tüketiciler olarak katkılarını sağlamak,
6. Sanatlar arasındaki ilişkinin deneysel olarak sorgulanmasını ve bulunan ilişkinin plastik değerlerle ifade edilmesine çalışmak,
7. Sanatın yaşamın içinde olduğu ve yaşamın sanatın kendisi olduğu bilincini yerleştirmek,
8. Biçimsel anlatımla ilgili teknik bilgi ve beceriler kazandırabilmek,

9. Çocukları, çevrelerindeki doğal ve atık malzeme kullanımıyla, çeşitliliğe ve geri dönüşüm kullanımına yönlendirmek,
10. Tasarıma yönelik hayal gücünü geliştirebilmek amaçlanmıştır (TEGV Düşler Atölyesi Proje Özeti).

4.4.2. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Yorumlar

Düşler Atölyesi Projesi Raporları incelendiğinde uygulama aşamalarının atölye kuruluşları, gönüllü eğitimleri ve çocuklarla atölye etkinlikleri olmak üzere 3 temel aşamadan oluştuğu görülmektedir. TEGV'in Türkiye genelindeki 11 eğitim parkında, 15-20 çocuğun çalışma yapabileceği şekilde özel tasarlanmış kademeli olarak kurulan tüm atölyelerinde plastik sanatların tüm disiplinlerinin uygulanabileceği alt yapı ve teknik donanım sağlandığı izlenmektedir. Projenin önemli iş paylaşımcıları gönüllülerin, atölyelerin bulundukları illerin üniversitelerinde yapılan tanıtım ve toplantılarla; projeye kazandırıldıkları gözlenmektedir. Gönüllü eğitimi başlangıçta verilen temel eğitimden sonra, belirli periyotlardaki destek eğitimleri ile proje süresince devam etmekte olduğu ve iletişim, sınıf yönetimi, sorun çözme yöntemleri, planlama, sanat eğitimi, sanat eğitimi yöntemleri, malzeme kullanımı, atölye kullanım ve düzeni, sergi hazırlığı, sergileme ve değerlendirmenin gönüllü eğitiminin içeriğini oluşturduğu görülmektedir. 7-12 yaş grubunda yer alan çocuklara yönelik multidisipliner eğitim anlayışı doğrultusunda hazırlanmış program ile çocukların; sanatsal yaratıcılıklarının, estetik duygularının, özgün düşünebilme yetilerini geliştirmenin, dünya kültürlerinin çeşitliliğini ve sanatın evrenselliğini kavratmanın, biçimsel anlatımla ilgili teknik bilgi ve beceriler kazandırabilmenin, çevrelerindeki doğal ve atık malzeme kullanımıyla, çeşitliliğe ve geri dönüşüm kullanımına yönlendirmenin amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Ayrıca Düşler atölyesi Projesinin uygulama aşamaları incelendiğinde, gerek atölyelerin kuruluş aşamaları gerekse gönüllülerin eğitim aşamaları ve çocuklarla uygulama aşamalarının son derece düzenli bir şekilde organize edildikleri ve sistemli bir şekilde yürütüldükleri görülmektedir.

4.5. Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Bu araştırmanın beşinci alt amacı; “Düşler Atölyesi Projesi’nde görev alan gönüllü gençlerin kazanımları ile bu gençlerin bu projelere katkısı nedir?” şeklinde ifade edilmiştir ve bu alt amaca ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

4.5.1. Düşler Atölyesi Projesi’nin Önemli İş Paylaşımçıları Gönüllüler

Düşler Atölyesi projesinde yer almak isteyen gönüllü adaylarının, Üniversitelerin, Eğitim Fakültelerinin Resim Bölümleri, Güzel Sanatlar Bölümleri, Sınıf Öğretmenliği Bölümleri, Okul Öncesi Eğitimi Bölümleri, öğrencisi ya da mezunu olmaları gerekmektedir. Daha sonra, bu koşulları sağlayan gönüllü adaylarıyla; Vakıf Tanıtımı, Gönüllü Eğitimi (İletişim ve Sınıf Yönetimi), Eğitici Eğitimi (Düşler Atölyesi) olarak belirlenen ve gönüllülerle diğer etkinliklerde de uygulanan "Adım Adım Gönüllülük Süreci" tamamlanıyor (www.dusleratolyesi.org).

“Eğitim Gönüllülerinin "Düşler Atölyesi Programı", ülkemizdeki bir boşluğu doldurmaya; sanat eğitiminin küçük yaşlarda başlatılması gerektiği gerçeğini yaygınlaştırmaya yönelik bir programdır. Eğitim Gönüllüleri çatısı altında, önce Gönüllülerin yetiştirilmesiyle başlayan zincirin halkaları, sanat atölyelerindeki öğrencilere yansımalarıyla birbirine bağlanacaktır. Atölyeler açılmadan önce, atölyenin bulunduğu ilin üniversitelerinde yapılacak tanıtım ve toplantılarla; Gönüllü adaylarıyla ilişki kurulacaktır. Gönüllü eğitimi; başlangıçta verilen temel eğitimden sonra, belirli periyotlardaki destek eğitimleri ile yıl boyunca devam edecektir. Sanat ve estetik anlayışı gelişmiş insanların "Dünya İnsanı" standardı ve kapasitesine ulaşacağına inanıyoruz. Bu inanç doğrultusunda, Gönüllü bireylerin (yani bu uğraştan herhangi bir çıkar beklentisi olmayanların) atölye çalışmalarına yön verebilecek düzeylere ulaştırılabilmesi, programın temel hedefi olarak seçilmiştir. Değişik ekonomik, sosyal ve kültürel katmanlara ait çocukları, bu sanat çalışmalarında eğitmeleri hedeflenmiştir. Onları, gelecek yaşamlarında: Kişilik zenginliği, estetik donanım, duyarlılık ve üretkenlik gibi kavramlarla tanışık ve barışık olarak başarıya yöneltmeleri hedeflenmiştir. Sanat çalışmalarına katılan çocuklar, ileride hangi uğraş içine girerlerse girsinler; hangi mesleği seçerlerse seçsinler; sanat zekasının önemini kavramış, doğa ve insan

estetiğinin farkına varmış bireyler olarak davranmalarını sağlamak hedeflenmiştir. Gönüllülerin eğitimi, işte tam bu noktada çok önem kazanmaktadır. Bu yaygın anlayışı her köşeye taşıyabilecek Gönüllülerin böyle bir misyonu yüklenme isteği ilk adımdır. Onların bu isteğinin bilgi ve tecrübe ile donatılması da, önemli ikinci adımı oluşturacaktır. Sanatsal kimliği gelişmemiş, yaratıcılığının önündeki engelleri kaldıramamış insanlarda, vahşi bir tarafın hep diri kaldığına inanıyoruz ve sanat: Ruhsal ve bedensel deşarjdır diyoruz. Psikolojik düzeyde, üretkenliğini ifade edebilen insan, kendisi ve toplumu ile barışıktır diyoruz. İnsanın, hayata, sorunlara, kendisine ve dış dünyaya; daha ılımlı; daha uzlaşmacı bakabilmesi önemlidir. Yetişkinlerin ve çocukların yetiştirilmelerinde artık bu titizlik gösterilmektedir. Gittikçe karmaşıklaşan çağımızın dünyası, bireysel mutluluğu engellemektedir. Teknolojik gelişmelerin baş döndürdüğü, çıkar dengelerinin uçurumlar yarattığı, yabancılaşmanın sıcak savaflara dönüştüğü bir dünyada; kendisiyle barışık bireylerin oluşumu "Sanat" sözcüğünde kilitlidir. Bu kilidin çözülüşü, özgür bireylerin özgür zeminde sanat üretkenliğine bağlıdır. Bunu gerçekleştirmekte ancak ve ancak doğru eğitim almış, kendisinin ve çevresini değiştirme yolunda ilerleyen, bilinç düzeyi yüksek gönüllülerle olacaktır” (www.dusleratolyesi.org).

Nokia, TEGV ve Uluslararası Gençlik Vakfı işbirliğiyle yürütülen proje için Brandeis Üniversitesi’nde yapılan ölçme-değerlendirme çalışmasının sonuçları, projenin sadece çocuklara değil, gönüllülere de fayda sağladığını göstermektedir. Çocukların plastik sanatlar yoluyla yaşam becerileri kazandığı projeye “etkinlik gönüllüsü” olarak destek veren 800 gönüllü de en az çocuklar kadar önemli kazanımlar elde etti. Bu kazanımları bilimsel yöntemlerle ölçmek üzere, Nokia’nın Make a Connection programı dahilinde, Brandeis Üniversitesi’nde bir araştırma yapılmıştır (www.kurumsalhaberler.com).

Uluslararası kriterlere göre yapılan ankete dayalı ölçme-değerlendirme çalışmasında, çocuklara eğitim veren “gönüllü ağabey-abla” modeli ile gönüllülerin hayata bakışları ve genel tutumlarına sağlanan katkı gözlemlenmiştir. Anket sonuçlarına göre, programa katılan gönüllülerin gelecek ile ilgili umutları ve eğitim konusundaki motivasyonlarının arttığı ve temel yaşam becerilerinin geliştiği gözlemlenmiştir. Anket uygulaması sonucunda, Düşler Atölyesi’nin en çok hangi yaşam becerilerinin gelişimine katkı sağladığı ve gönüllülüğün yaşam becerileri gelişimi üzerindeki etkisi bilimsel verilerle tespit edilmiştir (www.kurumsalhaberler.com).

Rakamlarla gönüllü kazanımları; Mayıs 2005 - Haziran 2006 tarihleri arasında yapılan anket uygulamasına, çoğu 1 yıl süre ile programa katkı sağlayan, ayda ortalama 40 saat gönüllü hizmet veren, 26 yaşından küçük olan ve eğitime devam ederken aynı zamanda çalışan üniversite öğrencilerinin oluşturduğu 150 kişilik bir grup katılmıştır. Bu gönüllü grubunun kazanımları şöyle özetlenebilir;

- 1- Gönüllülerin %92'si, gönüllülük tecrübesi sonucunda düşünme ve öz değerlendirme becerileri kazandı.
- 2- %89'u iletişim ve işbirliği becerilerini geliştirdi.
- 3- %88'i zorluklarla başa çıkmayı öğrendi.
- 4- Yaklaşık %90'ı takım çalışması, sorumluluk, yaratıcılık ve sorun çözme becerilerini geliştirdi.
- 5- %94'ü toplumda daha etkin ve üretken hale geldi.
- 6- %97'si liderlik yetilerini geliştirdi.
- 7- %88'i iş hayatına daha iyi hazırlandı.
- 8- %50'den fazlasının ise eğitim ortamlarındaki motivasyonu arttı (www.kurumsalhaberler.com).

Düşler Atölyesi yeni gönüllüleri bekliyor; İlk 3 yılını başarılı bir şekilde tamamlayan Düşler Atölyesi projesi ile, Türkiye genelinde aşamalı olarak faaliyete geçen 11 Eğitim Parkı'nda, maddi olanakları kısıtlı 30.000 çocuğa, 800 gönüllünün yardımlarıyla eğitim desteği sağlandı. Düşler Atölyesi, 2006-2009 döneminde de, mevcut 11 Eğitim Parkı'na ek olarak 10 Öğrenim Birimi'nde daha kurulan atölyelerle, toplam 14 ilde faaliyetlerini yaygınlaştırıyor. Yeni dönemde 2.500'e yakın gönüllünün desteği ile 50 bin çocuğun daha projeden yararlanması hedefleniyor.

4.5.2. Beşinci Alt Amaca İlişkin Yorumlar

Düşler Atölyesi projesi'nin önemli iş paylaşımcılarından gönüllülerin Üniversitelerin, Eğitim Fakültelerinin Resim Bölümleri, Güzel Sanatlar Bölümleri,

Sınıf Öğretmenliği Bölümleri, Okul Öncesi Eğitimi Bölümleri, öğrencisi ya da mezunu olmaları gerektiği daha sonra, bu koşulları sağlayan gönüllü adayların; Vakıf Tanıtımı, Gönüllü Eğitimi (İletişim ve Sınıf Yönetimi), Eğitici Eğitimi olarak belirlenen adım adım gönüllülük sürecini tamamladıkları görülmektedir. Proje raporları incelendiğinde 2003 - 2006 döneminde 800 gönüllünün yardımlarıyla maddi olanakları kısıtlı 30.000 çocuğa, eğitim desteği sağlandığı ve 2006 - 2009 eğitim döneminde de 2.500'e yakın gönüllünün desteği ile 50 bin çocuğun daha projeden yararlanması hedeflendiği görülmektedir ki bu da gönüllülerin bu projeye katkılarının bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

Bununla birlikte bu projenin gönüllülere belli kazanımlar sağladığı yapılan araştırmalarla desteklenmiştir. Nokia, TEGV ve Uluslararası Gençlik Vakfı işbirliğiyle yürütülen proje için Brandeis Üniversitesi'nde Make a Connection programı dahilinde yapılan ölçme-değerlendirme çalışmasının sonuçları, projenin sadece çocuklara değil, gönüllülere de fayda sağladığını göstermektedir. Mayıs 2005 - Haziran 2006 tarihleri arasında uluslararası kriterlere göre yapılan anket uygulamasına, çoğu 1 yıl süre ile programa katkı sağlayan, ayda ortalama 40 saat gönüllü hizmet veren, 26 yaşından küçük olan ve eğitimine devam ederken aynı zamanda çalışan üniversite öğrencilerinin oluşturduğu 150 kişilik bir grup katıldığı ve bu değerlendirme sonucunda gönüllülerin hayata bakışları ve genel tutumlarına sağlanan katkı gözlemlenmiştir. Bu anket sonuçlarına göre, programa katılan gönüllülerin gelecek ile ilgili umutları ve eğitim konusundaki motivasyonlarının arttığı ve temel yaşam becerilerinin geliştiği anlaşılmaktadır.

4.6. Altıncı Alt Amaca İlişkin Bulgular

Bu araştırmanın altıncı alt amacı; “6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi Projesi'nin kuruluş amacı ve hedef kitlesi nedir?” şeklinde ifade edilmiştir ve bu alt amaca ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

4.6.1. 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi Projesi'nin Kuruluş Amaçları

Sanat eğitimi sorunsalı dikkate alındığında İlköğretim Müfredatındaki sanatı izleme ve üretme eğitimindeki yetersizliği de göz ardı etmemek gerekir. İşte bu noktada ülkemizde uygulanan sanat eğitiminin bu alandaki eksikliğinin tamamlanmasına katkıda bulunabilecek 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitim Projesi devreye giriyor. Eczacıbaşı'nın sosyal sorumluluk projeleri kapsamında geliştirilen Eczacıbaşı Sanal Müzesi Kütatörleri ve Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi öğretim üyeleri ve öğrencilerinin hazırladığı bu projeyle, kültür sanat kurumlarında çocuklara yönelik eğitimin yaygınlaşmasına öncülük etmektedir. Projenin uygulanmasındaki amaç; yaşamı görme ve algılama disiplini edinmeleri açısından 'Algılama Eğitimi' için ülkemize özgü programları ve bu programları tatbik edecek olan donanımlı kadroları müze yapılanmalarına paralel olarak oluşturmaktır (www.sanalmuze.org).

6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitim Projesi; çocukların sanat yapıtlarına bakma, görme ve yorumlama kabiliyetlerini güçlendirmek, imgelem güçlerini çalıştırmak ve bu yolla sanatın bir dil olduğu, sanat yapıtının bir anlatı oluşturduğu olgusunun yaygınlaşmasını sağlayarak kültür ve sanat kurumlarında çocuklara yönelik eğitimin yaygınlaşmasına öncülük etmektedir (www.sanalmuze.org).

6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitim Projesi'nin temel hedefi çocukların temel sanat kavramlarını öğrenerek, sergide yer alan sanatçılar tanımalarını sağlamaktır. Müzenin bir araştırma kurumu olması yanı sıra eğitim işlevinin de önemini benimsemiş olan Eczacıbaşı Sanal Müzesi'nin eğitim projesinin bir parçası olan sergilerle bu anlamda hedefini gerçekleştirmektedir(www.sanalmuze.org).

2002 yılında gerçekleştirilen 12. Sanat fuarında Sanalmüze'nin "60 Yıl 60 Sanatçı" sergisinde aynı yaş grupları ile yapılan çalışmalara katılanların 2003 yılında gerçekleştirilen proje etkinliklerine de katılmaları etkinliğin yararlılığının bir göstergesidir. Özellikle yaratılan ortam ve soruları yanıtlayabilecek kişi ile karşılaşmak izleyici üzerinde olumlu bir etki bırakmaktadır (www.sanalmuze.org).

4.6.2. 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitim Projesi'nin Hedef Kitlesi

Projesinin birincil hedef kitlesi, 6 ile 14 yaşları arasındaki çocuklardır. Eğitim ve öğretim kurumları, öğretmenler ve eğitmenler, İstanbul Sanat Fuarı ziyaretçileri, kültür ve sanat kurumları, sanatseverler projenin ikincil hedef kitesini oluşturmaktadır (www.sanalmuze.org).

2002, 2003, 2004 yıllarında uygulanan projeye randevulu ve randevusuz olmak üzere çok sayıda çocuk katılmıştır. Randevulu olarak projeye katılan okullar aşağıda belirtilmektedir.

2002 yılında projeye randevulu katılan okullar; Özel Ufuk İlköğretim Okulu, Ayazağa İlköğretim Okulu, Özel Neslin Değişen Sesi İlköğretim Okulu, Eğitim Gönüllüleri Vakfı Zeyrek ve Çarşamba Öğrenim Birimi Öğrencileri, Doktor Sadık Ahmet İlköğretim Okulu, Özel ALKEV (Alman Liseliler Kültür Eğitim Vakfı) İlköğretim Okulu (www.sanalmuze.org).

2003 yılında projeye randevulu katılan okullar; Kültür Koleji, Ali Kara İlköğretim Okulu, Yalçın Çiftçioğlu İlköğretim Okulu, Yeşilyuva İlköğretim Okulu, Dr. Sadık Ahmet İlköğretim Okulu, Mimar Sinan İlköğretim Okulu, Özel Sezin İlköğretim Okulu, Uğur Koleji, Altınyıldız İlköğretim Okulu, Bizimkent İlköğretim Okulu, Darüşşafaka Lisesi (www.sanalmuze.org).

2004 yılında projeye randevulu katılan okullar; Özel Uğur Koleji, Nesin Vakfı, Dr. Sadık Ahmet İlköğretim Okulu, Avcılar İnönü İlköğretim Okulu, Bahçeköy Yüzyıl Anaokulu, Memurdan Armağan İlköğretim Okulu, Dr. Haydar Aslan İlköğretim Okulu, Koç İlköğretim Okulu, Neslin Değişen Sesi İlköğretim Okulu, Kırac İlköğretim Okulu, İnönü İlköğretim Okulu, Dr. Sadık Ahmet İlköğretim Okulu, Zeynep Bedia İlköğretim Okulu, Güngören İlköğretim Okulu, Altay Çeşme İlköğretim Okulu, Zeynep Bedia İlköğretim Okulu (www.sanalmuze.org).

4.6.3. Altıncı Alt Amaca İlişkin Yorumlar;

Temel hedefi; çocukların temel sanat kavramlarını öğrenerek, sergide yer alan sanatçıları tanımalarını sağlamak olan 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitim Projesi'nin kültür sanat kurumlarında çocuklara yönelik eğitimin yaygınlaşmasına öncülük etmekte olduğu gözlenmektedir.

Müzenin bir araştırma kurumu olması yanı sıra eğitim işlevinin de önemini benimsemiş olan Eczacıbaşı Sanal Müzesi'nin eğitim projesinin bir parçası olan sergilerle bu anlamda hedefini gerçekleştirdiği anlaşılmaktadır.

6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi Projesi'nin raporları incelendiğinde bu projenin birincil hedef kitlesini , 6 ile 14 yaşları arasındaki çocukların oluşturduğu, İstanbul Sanat Fuarı ziyaretçileri, kültür - sanat kurumları, ve sanatseverlerin ise projenin ikincil hedef kitlesini oluşturduğu izlenmektedir. 2002, 2003, 2004 yıllarında uygulanan projeye randevulu ve randevusuz olmak üzere çok sayıda çocuğun katıldığı, belirtilen raporda randevulu olarak projeye katılan okulların sayısının 30'u geçtiği gözlenmektedir. Bu çerçevede içinde ele alındığında bu projenin bir çok eğitim kurumunda uygulanarak ülkemizdeki sanat eğitimine katkı sağlaması projenin başarısının bir göstergesi olarak ifade edilebilir. Proje katılan okulların bir sonraki yıllarda da yapılan etkinliklere katılmaları projenin başarısının bir diğer göstergesi olarak yorumlanabilir. Ayrıca 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitim Projesi'nin kurumsal sosyal sorumluluk projelerin sürdürülebilirliği açısından ele alındığında da farklı bir başarı elde ettiği anlaşılmaktadır.

4.7. Yedinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Bu araştırmanın yedinci alt amacı; “6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi Projesi'nin kapsamı ve uygulama aşamaları nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir ve bu alt amaca ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

4.7.1. 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi Projesi'nin Kapsamı ve Uygulama Aşamaları

Projenin kapsamı; 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi Projesi, 2002, 2003, 2004, 2005 yıllarında İstanbul Sanat Fuarında gerçekleştirilen sergiler ve bu sergiler paralelinde 6-14 yaş ilköğretim çağı çocuklarına yönelik olarak oluşturulan eğitim ve uygulama çalışmalarını kapsamaktadır;

12. İstanbul Sanat Fuarı (26 Ekim – 3 Kasım 2002) – "60 Yıl 60 Sanatçı Sergisi ",

13. İstanbul Sanat Fuarı (25 Ekim – 2 Kasım 2003) - "Aliye Berger – Gravürler, Metinler",

14. İstanbul Sanat Fuarı (23 Ekim – 31 Ekim 2004) - "Kadın İmgeleri", "Burhan Doğançay",

15. İstanbul Sanat Fuarı (8 Ekim – 16 Ekim 2005) - "Çocuk İmgeleri", "Otoportreler" (www.sanalmuze.org).

Proje'nin uygulama aşamaları; 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi Projesi'nin uygulama aşamaları; 2002 yılında 12. İstanbul Sanat Fuarı 60 Yıl 60 Sanatçı Sergisi kapsamında gerçekleştirilen projenin raporları dikkate alınarak ifade edilmektedir.

İlk olarak, etkinlik rehberi olarak adlandırılan; İlköğretim 1-3 sınıf Öğrencileri, İlköğretim 4-7 sınıf öğrencileri, İlköğretim 8. sınıf ve üstü olmak üzere 3 farklı yaş grubuna hitap edecek şekilde eğitim broşürleri hazırlanmıştır. İkinci aşamada, çalışmayı değerlendirmek amacı ile; İlköğretim 1-8 sınıf, lise 1-2 sınıf ve yetişkinler için olmak üzere 2 farklı anket hazırlanmıştır. Öğrencilere yönelik ankette yapılacak eğitim çalışmasını değerlendirmek, yetişkinlere yönelik ankette ise sergiyi değerlendirmek amaçlanmıştır. Üçüncü aşamada, serginin eğitim etkinliklerinin yürütülmesi çalışmaları kapsamında sergi yorumlama ve sergi değerlendirme çalışması yapılmıştır. Dördüncü aşamada sergi sonrasında eğitim çalışmalarının değerlendirilmesi kapsamında sergi sırasında yapılan resimler incelenerek 148 resim seçilmiş ve sergi süresince uygulanan anketler değerlendirilmiştir. Beşinci aşamada

ise Proje koordinatörleri tarafından hazırlanan gözlem ve öneriler ortaya koyularak projenin sonuçları belirtilmiştir (www.sanalmuze.org).

Sergi Yorumlama çalışmaları, ilköğretim okullarından randevulu ve randevusuz gelen öğrencilerden sınıf düzeylerine göre oluşturulan 10-15 kişilik karma gruplarla gerçekleştirilmiştir. Sergi süresince, her gün saat 11.00, 14.00, 16.00'da başlayarak gelen grubun zamanına göre ayarlanan ve yaklaşık iki saat sürdürülen üç seans eğitim ekibi tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışmaların uygulanmasında aşağıdaki sıra izlenmiştir (www.sanalmuze.org).

Ön Oda Çalışması; Sergiye gelen öğrenci grupları, sergi alanı girişinde bulunan çok amaçlı mekanda karşılanarak eğitim gruplarına yönelik hazırlanmış broşürler eşliğinde bir ön bilgilendirme almışlardır. Bu bilgilendirme kapsamında broşürde yer almayan müze, sergi, sanat, sanal ortam gibi kavramlarla başlayarak öncelikle bulundukları yeri tanımlamaları istenmiştir. Burada, Eczacıbaşı Sanal Müzesi hakkında kısa bilgi verilmiş ve ulaşım olanakları tanıtılmıştır. Daha sonra kısaca temel sanat kavramları hakkında birer alıştırmaya yapılmış ve öğrenciler sergi mekanına yönlendirilmiştir. Sergi Turu Sergi alanında önceden seçilmiş yapıtlar önünde, broşürlerdeki temel kavramlar etrafında geliştirilen sorularla çocukların yapıtları çözümlemeleri ve ara-bul yöntemiyle yapıtı oluşturan elemanların kavranması üzerinde durulmuştur. Yapıtlarda çözümleme yapısal ve anlamsal olarak iki ayrı grupta gerçekleştirilmiştir. Yapıtı oluşturan elemanların tanımlanmasıyla yapısal çözümleme aşaması tamamlandıktan sonra, yapıtın anlamı ya da anlattığı konu üzerinde çocuklarla sohbet edilerek çözümleme gerçekleştirilmiştir (www.sanalmuze.org).

Ziyaret Sonrası Çalışma; Sergi turu sonrasında sergi alanındaki ziyaretçi yoğunluğuna göre iki mekanda (sergi alanı ve çok amaçlı alan) çocuklara ortak kullanabilecekleri boyalar ve birer resim kağıdı dağıtılarak istedikleri bir konuda resim yapabilecekleri söylenmiştir. Bu etkinlik sırasında çocukların serbest çalışmalarına özen gösterilmiş ve yaptıkları resimleri, eğer istiyorlarsa, müzeye bırakabilecekleri söylenmiştir (www.sanalmuze.org).

Sergi Değerlendirme Çalışması; Sergi süresince, eğitim çalışmasını değerlendirmek amacı ile serginin eğitim etkinliklerine katılan öğrenci gruplarına ve sergiyi değerlendirmek amacıyla yetişkin izleyici gruplarına yönelik hazırlanan iki

farklı anket uygulanmıştır. Çalışmaların bitiminde çocuklara anket formları dağıtılarak doldurmaları ve sergi alanında yaşadıkları deneyim hakkında yorumda bulunmaları istenmiştir (www.sanalmuze.org).

4.7.2. Yedinci Alt Amaca İlişkin Yorumlar

6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi Projesi'nin kapsamını 2002, 2003, 2004, 2005 yıllarında İstanbul Sanat Fuarında gerçekleştirilen sergiler ve bu sergiler paralelinde 6-14 yaş ilköğretim çağı çocuklarına yönelik olarak gerçekleştirilen eğitim ve uygulama çalışmalarının oluşturduğu görülmektedir.

Konu ile ilgili proje raporları incelendiğinde, ilk olarak etkinlik rehberi olarak adlandırılan ve hedef kitleye yönelik oluşturulan eğitim broşürlerinin hazırlandığı görülmektedir. İkinci aşamada çalışmayı değerlendirmek amacı ile; hedef kitleye yönelik 2 farklı anket hazırlandığı ve üçüncü aşamada ise serginin eğitim etkinliklerinin yürütülmesi çalışmaları kapsamında sergi yorumlama ve sergi değerlendirme çalışmalarının yapıldığı gözlenmektedir.

Sergi yorumlama çalışmalarının 10-15 kişilik karma gruplarla gerçekleştirildiği, yaklaşık iki saat ve üç seans olarak sürdürüldüğü ve bir eğitim ekibi tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. “Ön Oda Çalışmasında” hazırlanan eğitim broşürleri ile ön bilgilendirme yapılarak sergi mekanına yönlendirilen çocukların önceden seçilmiş yapıtlar önünde, broşürlerdeki temel kavramlar etrafında geliştirilen sorularla yapıtları çözümlemeleri ve ara-bul yöntemiyle yapıtı oluşturan elemanların kavranması üzerinde durulduğu gözlenmektedir. “Ziyaret Sonrası Çalışması” ile sergi turu sonrasında gerekli malzemelerin temin edilerek çocukların istedikleri bir konuda resim yapmalarının sağlandığı görülmektedir. “Sergi Değerlendirme Çalışması” ile eğitim çalışmalarının değerlendirilmesine yönelik olarak önceden hazırlanmış anketlerin çocuklara uygulandığı görülmektedir.

Dördüncü aşamada sergi sonrasında eğitim çalışmalarının değerlendirilmesi kapsamında sergi sırasında yapılan resimlerin incelenerek seçildiği ve sergi süresince uygulanan anketlerin değerlendirildiği gözlenmektedir. Beşinci aşamada ise Proje

koordinatörleri tarafından hazırlanan gözlem ve öneriler ortaya konularak projenin sonuçlarının belirlendiği görülmektedir.

Proje raporları incelendiğinde, 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi Projesi'nin uygulama aşamaları düzenli bir programlama yapılarak tasarlandığı için etkinliklerin gerçekleşmesinde aksaklıkların yaşanmadığı ve sistemli bir şekilde yürütüldüğü anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, eğitim kurumları ile gerçekleştirilen randevulu çalışmaların, projenin daha etkili yürütülmesini sağladığı anlaşılmaktadır.

4.8. Sekizinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Bu araştırmanın sekizinci alt amacı; “Nokia ve Eczacıbaşı kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında gerçekleştirdikleri sanat eğitimi projeleri için ne kadar maddi kaynak sağlamışlardır?” şeklinde ifade edilmiştir ve bu alt amaca ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

4.8.1. Nokia ve Eczacıbaşı'nın KSS Kapsamında Oluşturdukları Proje Bütçeleri

Nokia, IYF'in dünya çapında oluşturdukları, aktif bir toplumsal yardımlaşma girişimi olan ve 2000 yılının nisan ayında başlayan Make a Connection (Bağlantı Kur) Programı, Nokia'nın yaklaşık 12 milyon dolar tutarındaki bağışlarıyla gerçekleşmiştir. 2003 yılına kadar, 12 ülkede hayata geçirilen bu program, ilerleyen yıllarda da farklı ülkelerin katılımıyla yayılmaya devam etmekte Türkiye Düşler Atölyesi Projesi, dünya çapında uygulanan Make a Connection (Bağlantı Kur) Programı katılan 14. ülke olmuştur (www.dusleratolyesi.org).

Nokia, TEGV ile birlikte geliştirdiği Düşler Atölyesi Projesiyle, Türkiye'de 3 yıl içinde 40 bine yakın çocuğun plastik sanatlarla uğraşmasını hedefleyerek, bu projeye 3 yıl için 500 bin Euro ayırmıştır (www.capital.com.tr).

6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi Proje'sinin sorumlularından Eczacıbaşı Sanal Müzesi yöneticisi Haşim Nur Gürel ile Şubat 2007 tarihinde yapılan görüşmenin sonucunda, Eczacıbaşı Holding bünyesinde yürütülmekte olan bu proje için belli bir

bütçenin oluşturulmadığı, gereksinimler doğrultusunda Eczacıbaşı Vakfı tarafından gerekli maddi kaynağın sağlandığı bilgisine ulaşılmıştır.

4.8.2. Sekizinci Alt Amaca İlişkin Yorumlar

Türkiye’de kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında gerçekleştirilen sanat eğitimi projeleri incelendiğinde bu projelerin yürütülmesi için gerekli maddi kaynakların bazı kurumlar tarafından belirli bütçeler oluşturularak karşılandığı, bazılarında ise belli bir bütçe ayrılmayıp ortaya çıkan gereksinimler doğrultusunda gerekli maddi kaynağın sağlandığı gözlenmektedir.

BÖLÜM V

5. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulguları doğrultusunda ortaya çıkan sonuçlar ve bu sonuçlara ilişkin öneriler yer almaktadır.

5.1. Sonuçlar

1. Amerika’da başlayan ve hızla dünyaya yayılan kurumsal sosyal sorumluluk projeleri’ne ülkemizde de katılımın gittikçe arttığı görülmektedir. Özel kuruluşların kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında girişimleri ve sivil toplum desteği ile hayata geçirilen sanat eğitimi projelerinin ülkemizin pek çok yerinde sayısız çocuğa katkı sağladığı görülmektedir. Genç kuşakta sanat ve kültür bilincini geliştirmek, yaratıcı kişilik özellikleri ve eleştirel bakış açısı kazandırmak, eğitimde fırsat eşitliğine katkıda bulunmak gibi hedefleri olan bu projelerin, şirketlerin kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında ayırdıkları bütçelerle hayata geçirildikleri ve sayılarının gün geçtikçe artarak sanat eğitimi alanında etkinlikler gerçekleştirdikleri görülmektedir. Türkiye’de kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında gerçekleştirilen sanat eğitimi projelerinden bazıları; Lafarge Türkiye – Sanat İçin Genç Gönüllüler Projesi, Marshall - 1001 Renk Çocuklarla Buluşuyor Projesi, Sanofi - Aventis Yaratıcı Drama Eğitimi Projesi, GOSB Teknopark – Çocuk Sanat ve Teknoloji Atölyeleri Projesi, Nokia - Düşler Atölyesi Projesi ve Eczacıbaşı - 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi Projesi’dir.

Bu bağlamda düşünüldüğünde sürekli artan ülkemiz nüfusu ve buna paralel olarak artan eğitim gereksinimlerine karşın ayrılan bütçelerin yetersizliği nedeni ile istenilen noktaya gelemeyen sanat eğitimi alanının, özel sektör yatırımlarıyla diğer bir değişle kurumların sosyal sorumluluk kapsamında ayırdıkları bütçelerle desteklenebileceği sonucu ortaya çıkmaktadır.

2. 2003 yılında hayata geçirilen ve 3 yıl uygulanmak üzere tasarlanan Düşler Atölyesi Projesi Türkiye genelinde 800 Gönüllünün desteğiyle farklı sosyo-ekonomik özelliklere sahip 30.000 çocuğun sanat eğitimi almasını sağladığı, aynı zamanda gönüllülük misyonuyla projede görev alan gençlere sivil toplum oluşturma bilincini kazandırdığı ve mesleki kazanımlar elde etmelerine yardımcı olduğu görülmektedir. Düşler Atölyesi Projesi belirlediği hedefleri gerçekleştirirken sağladığı başarılarla, Işıldayan Projeler Ödülü - 2004, Lider MaC Uygulama Ödülü - 2005, 24 Ülkenin En İyi Projesi - 2005, Active ACADEMY Kurumsal Sosyal Sorumluluk Ödülü - 2006 gibi birçok önemli ödülü almaya hak kazandığı görülmektedir. Bu noktada Düşler Atölyesi Projesinin sağladığı bu başarılar dikkate alındığında projenin belirlediği ilkeler doğrultusunda hedeflerini gerçekleştirdiği sonucuna ulaşılmaktadır. 3 yıl uygulanmak üzere tasarlanan ve 2006 yılında tamamlanan bu proje 2006 - 2009 döneminde de 3 yıl uygulanmak üzere daha kapsamlı tasarlanarak uygulanmaya başlandığı görülmekte, bu da projenin başarısının diğer bir göstergesi olarak görülmektedir. Ayrıca Düşler Atölyesi Projesi'nin kurumsal sosyal sorumluluk projelerin sürdürülebilirliği açısından ele alındığında da farklı bir başarı elde ettiği görülmektedir. Düşler Atölyesi Projesi'nin , 2006-2009 döneminde, mevcut 11 eğitim parkına ek olarak 10 Öğrenim Birimi'nde daha kurulan atölyelerle, Türkiye genelinde toplam 14 ilde faaliyetlerini yaygınlaştırdığı ve yeni dönemde 2.500'e yakın gönüllünün desteği ile 50.000 çocuğa daha ulaşarak disiplinler arası yaşam becerileri kazandırılmasının hedeflenmiş olduğu görülmektedir. Bu bağlamda düşünüldüğünde müfredata paralel olarak oluşturulan, "Multidisipliner" sanat eğitimi anlayışıyla Türkiye genelinde binlerce çocuğa ulaşan Düşler Atölyesi Projesi'nin ülkemizde sanat eğitimine katkıda bulunabileceği sonucu ortaya çıkmaktadır.

3. Düşler Atölyesi Programının kapsamı, sanat anlayışı ve gerekçesi incelendiğinde, programın ülkemizin sosyo-ekonomik gelişimini tamamlayamamış bölgelerinde TEGV tarafından kurulmuş olan Eğitim Parklarında sanat uygulamaları yapan gönüllülerin eğitimini ve 'Düşler Atölyesi' adıyla çağdaş bir sanat atölyesinin oluşturulmasını kapsadığı görülmektedir. Katılımcı öğrenmeye yönelik hazırlanan Düşler Atölyesi Programı'nda çeşitli disiplinlerin bir arada sunulduğu multidisipliner

modern sanat anlayışını hedeflediği, bireyde yaratıcı kişilik özellikleri geliştirmeyi ve bireyin toplumla bağlantı kurmasını sağlayarak olumlu yönde değişme sağlamayı amaçladığı gözlenmektedir. Düşler Atölyesi Programı'nın, çağın dinamiklerine karşı ayakta durabilen, dünyanın hızla artan sorunlarına çözümler bulan bireyler yetiştirmenin eğitimde köklü değişikliklerle ve öğrenmeye dayalı multidisipliner eşgüdüm kurma çalışmalarına dayalı programlarla sağlanabileceği gerekçesiyle oluşturulduğu görülmektedir.

4. Düşler Atölyesi Projesi Raporları incelendiğinde uygulama aşamalarının atölye kuruluşları, gönüllü eğitimleri ve çocuklarla atölye etkinlikleri olmak üzere 3 temel aşamadan oluştuğu gözlenmektedir. TEGV'in Türkiye genelindeki 11 eğitim parkında, 15-20 çocuğun çalışma yapabileceği şekilde özel tasarlanmış kademeli olarak kurulan tüm atölyelerinde plastik sanatların tüm disiplinlerinin uygulanabileceği alt yapının ve teknik donanımın sağlandığı görülmektedir. Projenin önemli iş paylaşımcılarından olan gönüllülerin, atölyelerin bulundukları illerin üniversitelerinde yapılan tanıtım ve toplantılarla projeye kazandırıldıkları görülmektedir. Gönüllü eğitimi başlangıçta verilen temel eğitimden sonra, belirli periyotlardaki destek eğitimleri ile proje süresince devam etmekte olduğu ve iletişim, sınıf yönetimi, sorun çözme yöntemleri, planlama, sanat eğitimi, sanat eğitimi yöntemleri, malzeme kullanımı, atölye kullanım ve düzeni, sergi hazırlığı, sergileme ve değerlendirme konularının gönüllü eğitiminin içeriğini oluşturduğu görülmektedir. 7-12 yaş grubunda yer alan çocuklara yönelik multidisipliner eğitim anlayışı doğrultusunda hazırlanmış program ile çocukların; sanatsal yaratıcılıklarını, estetik duygularını, özgün düşünebilme yetilerini geliştirmenin, dünya kültürlerinin çeşitliliğini ve sanatın evrenselliğini kavratmanın, biçimsel anlatımla ilgili teknik bilgi ve beceriler kazandırabilmenin, çevrelerindeki doğal ve atık malzeme kullanımıyla, çeşitliliğe ve geri dönüşüm kullanımına yönlendirmenin amaçlandığı gözlenmektedir.

Ayrıca Düşler atölyesi Projesinin uygulama aşamaları incelendiğinde, gerek atölyelerin kuruluş aşamaları gerekse gönüllülerin eğitim aşamaları ve çocuklarla uygulama aşamalarının son derece düzenli bir şekilde organize edildiği ve sistemli bir şekilde yürütüldüğü anlaşılmaktadır.

5. Düşler Atölyesi projesi'nin önemli iş paylaşımcılarından gönüllülerin Üniversitelerin, Eğitim Fakültelerinin Resim Bölümleri, Güzel Sanatlar Bölümleri, Sınıf Öğretmenliği Bölümleri, Okul Öncesi Eğitimi Bölümleri öğrencisi ya da mezunu olmaları gerektiği daha sonra, bu koşulları sağlayan gönüllü adayların; Vakıf Tanıtımı, Gönüllü Eğitimi (İletişim ve Sınıf Yönetimi), Eğitici Eğitimi olarak belirlenen adım adım gönüllülük sürecini tamamladıkları izlenmektedir. Proje raporları incelendiğinde 2003 - 2006 döneminde 800 gönüllünün yardımıyla maddi olanakları kısıtlı 30.000 çocuğa, eğitim desteği sağlandığı ve 2006 - 2009 eğitim döneminde de 2.500'e yakın gönüllünün desteği ile 50 bin çocuğun daha projeden yararlanmasının hedeflendiği görülmektedir. Bu bağlamda ele alındığında gönüllülerin bu projeye katkıda bulunduğu ve yeni dönemde faaliyete geçecek projeye de katkıda bulunabileceği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Bununla birlikte bu projenin gönüllülere belli kazanımlar sağladığı yapılan bir araştırma ile de desteklendiği gözlenmektedir. Nokia, TEGV ve Uluslararası Gençlik Vakfı işbirliğiyle yürütülen proje için Brandeis Üniversitesi'nde Make a Connection programı dahilinde yapılan ölçme-değerlendirme çalışmasının sonuçları, projenin sadece çocuklara değil, gönüllülere de fayda sağladığını göstermektedir. Mayıs 2005 - Haziran 2006 tarihleri arasında uluslararası kriterlere göre yapılan anket uygulamasına, çoğu 1 yıl süre ile programa katkı sağlayan, ayda ortalama 40 saat gönüllü hizmet veren, 26 yaşından küçük olan ve eğitimine devam ederken aynı zamanda çalışan üniversite öğrencilerinin oluşturduğu 150 kişilik bir grup katıldığı ve bu değerlendirme sonucunda gönüllülerin hayata bakışlarına ve genel tutumlarına katkı sağladığı gözlemlenmiştir. Bu anket sonuçlarına göre, programa katılan gönüllülerin gelecek ile ilgili umutları ve eğitim konusundaki motivasyonlarının arttığı ve temel yaşam becerilerinin geliştiği anlaşılmaktadır.

6. Temel hedefi; çocukların temel sanat kavramlarını öğrenerek, sergide yer alan sanatçıları tanımalarını sağlamak olan 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitim Projesi'nin kültür sanat kurumlarında çocuklara yönelik eğitimin yaygınlaşmasına öncülük etmekte olduğu görülmektedir. Müzenin bir araştırma kurumu olması yanı sıra eğitim işlevinin de önemini benimsemiş olan Eczacıbaşı Sanal Müzesi'nin eğitim projesinin bir parçası olan sergilerle bu anlamda hedefini gerçekleştirdiği anlaşılmaktadır. 6-14

Yaş Görsel Sanat Eğitimi Projesi'nin raporları incelendiğinde bu projenin birincil hedef kitlesini 6 ile 14 yaşları arasındaki çocukların oluşturduğu, İstanbul Sanat Fuarı ziyaretçileri, kültür - sanat kurumları, ve sanatseverlerin ise projenin ikincil hedef kitlesini oluşturduğu gözlenmektedir. 2002, 2003, 2004 yıllarında uygulanan projeye randevulu ve randevusuz olmak üzere çok sayıda çocuğun katıldığı, belirtilen raporda randevulu olarak projeye katılan okulların sayısının 30'u geçtiği görülmektedir. Bu çerçevede içinde ele alındığında bu projenin bir çok eğitim kurumunda uygulanarak ülkemizdeki sanat eğitimine katkı sağlaması projenin başarısının bir göstergesi olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Projeye katılan okulların bir sonraki yıllarda da yapılan etkinliklere katılmaları projenin diğer bir başarısı olarak görülmektedir. Ayrıca 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitim Projesi'nin kurumsal sosyal sorumluluk projelerin sürdürülebilirliği açısından ele alındığında da farklı bir başarı elde ettiği anlaşılmaktadır.

7. 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi Projesi'nin kapsamını 2002, 2003, 2004, 2005 yıllarında İstanbul Sanat Fuarında gerçekleştirilen sergiler ve bu sergiler paralelinde 6-14 yaş ilköğretim çağı çocuklarına yönelik olarak gerçekleştirilen eğitim ve uygulama çalışmalarının oluşturduğu gözlenmektedir.

Konu ile ilgili proje raporları incelendiğinde, ilk olarak etkinlik rehberi olarak adlandırılan ve hedef kitleye yönelik oluşturulan eğitim broşürlerinin hazırlandığı izlenmektedir. İkinci aşamada çalışmayı değerlendirmek amacı ile; hedef kitleye yönelik 2 farklı anket hazırlandığı üçüncü aşamada ise serginin eğitim etkinliklerinin yürütülmesi çalışmaları kapsamında sergi yorumlama ve sergi değerlendirme çalışmalarının yapıldığı gözlenmektedir.

Sergi yorumlama çalışmalarının 10-15 kişilik karma gruplarla gerçekleştirildiği, yaklaşık iki saat ve üç seans olarak sürdürüldüğü ve bir eğitim ekibi tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. "Ön Oda Çalışmasında" hazırlanan eğitim broşürleri ile ön bilgilendirme yapılarak sergi mekanına yönlendirilen çocukların önceden seçilmiş yapıtlar önünde, broşürlerdeki temel kavramlar etrafında geliştirilen sorularla yapıtları çözümlemeleri ve ara-bul yöntemiyle yapıtı oluşturan elemanların kavranması üzerinde durulduğu gözlenmektedir. "Ziyaret Sonrası Çalışması" ile sergi turu sonrasında gerekli malzemelerin temin edilerek çocukların

istedikleri bir konuda resim yapmalarının sağlandığı görülmektedir. “Sergi Değerlendirme Çalışması” ile eğitim çalışmalarının değerlendirilmesine yönelik olarak önceden hazırlanmış anketlerin çocuklara uygulandığı görülmektedir.

Dördüncü aşamada sergi sonrasında eğitim çalışmalarının değerlendirilmesi kapsamında sergi sırasında yapılan resimlerin incelenerek seçildiği ve sergi süresince uygulanan anketlerin değerlendirildiği izlenmektedir. Beşinci aşamada ise Proje koordinatörleri tarafından hazırlanan gözlem ve öneriler ortaya konularak projenin sonuçlarının belirlendiği gözlenmektedir.

Proje raporları incelendiğinde, 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi Projesi’nin uygulama aşamaları düzenli olarak tasarlandığı için etkinliklerin gerçekleşmesinde aksaklıkların yaşanmadığı ve sistemli bir şekilde yürütüldüğü anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, eğitim kurumları ile gerçekleştirilen randevulu çalışmaların, projenin daha etkili yürütülmesini sağladığı anlaşılmaktadır.

8. Türkiye’de kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında gerçekleştirilen sanat eğitimi projeleri incelendiğinde bu projelerin yürütülmesi için gerekli maddi kaynakların bazı kurumlar tarafından belirli bütçeler oluşturularak karşılandığı, bazılarında ise belli bir bütçe ayrılmayıp ortaya çıkan gereksinimler doğrultusunda gerekli maddi kaynağın sağlandığı anlaşılmaktadır. Örneğin Nokia’nın yaklaşık 12 milyon dolar tutarındaki bağışlarıyla dünya çapında uygulanan Make a Connection (Bağlantı Kur) Programı gerçekleşmiştir. Nokia, TEGV ile birlikte geliştirdiği Düşler Atölyesi Projesiyle, Türkiye’de 3 yıl içinde 40 bine yakın çocuğun plastik sanatlarla uğraşmasını hedefleyerek, bu projeye 3 yıl için 500 bin Euro ayırmıştır. Eczacıbaşı Holding bünyesinde yürütülmekte olan bu proje için ise belli bir bütçenin oluşturulmadığı, gereksinimler doğrultusunda Eczacıbaşı Vakfı tarafından gerekli maddi kaynağın sağlandığı gözlenmektedir.

9. Bu çalışmada örneklem olarak sunulan projelerin incelenmesi sonucunda kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında tasarlanan sanat eğitimi projelerinin oluşturulmasında esas olan unsurlar belirlenmiş ve aşağıda sunulmuştur;

1. Projeye mali destek verecek, sosyal sorumluluk bilincine sahip sponsor kuruluşlar,
2. Projelerin yürütülmesine destek verecek sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, vakıflar, dernekler vb. kuruluşlar,
3. Projelerin hedeflerini, programlarını, yöntemlerini, işleyişlerini belirleyecek sanat eğitimcileri, akademisyenler ve sanatçılar,
4. Projelerin hedef kitesini oluşturan katılımcı çocuklar,
5. Projelerin eğitim etkinliklerinin yürütülmesine katkıda bulunacak genç gönüllüler,
6. Projelerin bitiminde ortaya çıkan çalışmaların sergilenmesi, aynı zamanda çocukların sanat ve kültür bilincinin geliştirilmesine katkıda bulunacak müzeler ve sanat galerileri.

5.2. Öneriler

1. Ülkemiz tarihinde, genel ekonomi içinde eğitime harcanan bütçe, nüfus artışına paralel olarak artan eğitim harcamaları ve gereksinimleri, ana hatlarıyla bu araştırmanın kavramsal çerçeve kısmında verilmiştir. İşte bu noktada anlaşılan şudur ki; Tanilli'nin de belirttiği gibi devlet, eğitimi, bu güne kadar yaptığı biçimiyle yönlendirebilecek ve ona para harcayabilecek durumda görünmüyor (Tanilli, 2004, s.30). Bu gerçekten yola çıkarak, eğitimin yalnızca devlete bırakılamayacak kadar önemli bir ülke sorunu olduğunun bilinciyle yerli ve yabancı sermayeli büyük şirketlerin sosyal sorumluluk projeleri kapsamında katılımları ve sivil toplum işbirliği ile genelde eğitim alanı, özelde sanat eğitimi alanı desteklenebilir.

2. 2005 yılı itibariyle ülkemizde 9.684 adet yabancı sermayeli şirket ve şube kurulmuş; 2001 adet yerli sermayeli şirkete de yabancı sermaye iştiraki gerçekleşmiştir. Bu gün Türkiye'de toplam 11685 adet yabancı sermayeli şirket faaliyette bulunmaktadır (Tatari, 2007, s.1). Amerika da başlayan ve tüm dünyaya yayılan kurumsal sosyal sorumluluk anlayışı ve şirketlerin bu anlayışa katılım istekleri göz önüne alınacak olursa ülkemizde de bu anlayışla geliştirilen projeler

genelde toplum gereksinimlerine özelde sanat eğitimi gereksinimlerine cevap verebilir.

3. Ülkemizde kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında gerçekleştirilen sanat eğitimi projelerinin öneminin görsel basın da desteğiyle toplum tarafından benimsenmesi sağlanabilir.

4. Üniversiteler de sosyal sorumluluk projeleri hakkında seminerler verilebilir ve gençlere bu projelerde yer alma fırsatı verilerek hem mesleki anlamda kazanımlar elde etmeleri hem de sivil toplum oluşturma'nın önemini kavramaları sağlanabilir.

5. Ülkemiz şartları dahilinde herkesin müzelerden eşit yararlanma şansı olmamakla beraber büyük şehirlerimizde dahi birçok müze olmasına rağmen sistemli yapılanmalar olmaması nedeni ile müzelerin eğitim işlevinden tam anlamıyla yararlanıldığı söylenemez. Bu anlamda ülkemizde sanatı izleme eğitimindeki yetersizlik göz önüne alındığında kurumsal sosyal sorumluluk anlayışı ile oluşturulan projelerle müzelerin sanat eğitimi işlevlerinin artırılması sağlanabilir.

6. Kültür sanat kurumlarında çocuklara yönelik eğitimin yaygınlaşmasına öncülük eden Eczacıbaşı'nın kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında gerçekleştirdiği 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi Proje'sinin yalnız İstanbul ili ile sınırlı kalmayıp Türkiye'nin diğer bölgelerinde de etkinliklerini yaygınlaştırmaları sağlanabilir.

7. Kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında hayata geçirilmiş, belirledikleri hedefleri gerçekleştirmiş, başarılı, kamuoyu tarafından benimsenmiş sanat eğitimi projelerinin sürekliliği ve ülkemizin genelinde yaygınlaştırması için gerekli maddi kaynağın temin edilebilmesi, bir çok özel kuruluşun işbirliği ile sağlanabilir.

8. Kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında oluşturulacak sanat eğitimi projelerinin tasarlanması aşamasında gerekli bütçenin proje dahilinde yapılan ihtiyaç analizi ile ilgili kurumlar tarafından belirlenmesi sağlanmalıdır.

9. Gelecekte kurumsal sosyal sorumluluk projelerine ilişkin çalışmalar yapacak araştırmacılara, programların etkililikleri ile ilgili çalışmalar yapmaları önerilebilir. Bununla ilişkili olarak, programların etkililikleri ile ilgili çalışmaların gözlem, mülakat vb. gibi farklı veri toplama araçları kullanarak yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- ARTUT, K. (2002). **Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri**. (İkinci Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- AYDEDE, C. (2007). **Yükselen Trend Kurumsal Sosyal Sorumluluk**. Çetin, G. (Ed.). İstanbul: Kapital Medya Hizmetleri A.Ş.
- AYTAÇ, Ç. (1981). **Sanat ve Uygarlık**. (İkinci Baskı). Ankara: Bizim Büro.
- BOYDAŞ, N. (2004). **Sanat Eleştirisine Giriş Örneklerle Sanat Eleştirisi**. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık .
- BUYURGAN, S. , Buyurgan, U. (2001). **Sanat Eğitimi ve Öğretimi**. (Birinci Baskı). Ankara: Dersal Yayıncılık.
- DEMİREL, Ö. (2007). **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Öğretme Sanatı**. (Onbirinci Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- EDMAN, I. (1977). **Sanat ne İnsan Estetiğe Giriş**. (İkinci Baskı). Çeviren: Turhan OĞUZKAN. İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevleri.
- FISCHER, E. (1979). **Sanatın Gerekliliği** (Üçüncü Baskı). Çeviren: Cevat ÇAPAN. İstanbul: E Yayınları.
- GARTENHAUS, A. R. (2000). **Yaratıcı Düşünme ve Müzeler**. Çeviren: Ruhiser MERGENCİ, Bekir ONUR. ONUR, B. (Ed.). Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.
- GENÇAYDIN, Z. (1993). **Sanat Eğitimi**. Eripek, S. (Ed.). Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- GREENHILL, E. H. (1999). **Müze ve Galeri Eğitimi**. Çeviren: Meltem Örgü EVREN, Emine Gül KAPÇI. ONUR, B. (Ed.). Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.

Güven, İ. (2003). 1940'dan Günümüze Öğretmenlerin Ekonomik Sorunlarının Tarihsel Analizi. **Milli Eğitim Dergisi**, 160. <<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/160/guven.htm>> adresinden

Kamalak, İ. (2004). Türk Eğitim Sistemi'nde Fırsat Eşitliği: Karşılaştırmalı Bir Bakış. **Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi**, 4. <<http://www.universite-toplum.org/text.php3?id=210>>adresinden 1 Mart 2007 tarihinde alınmıştır.

KESER, N. (2005). **Sanat Sözlüğü**. (Birinci Baskı). Ankara: Ütopya Yayınları.

KIRIŞOĞLU, O. T. (2002). **Sanatta Eğitim Görmek, Öğrenmek, Yaratmak**. (İkinci Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

KOTLER, P., Lee, N. (2006). **Kurumsal Sosyal Sorumluluk**. Hasdemir, U. (Ed.). İstanbul: Kapital Medya Hizmetleri A.Ş.

Özel, A. (2006). Sanat ve Çağdaş Birey, **Bahariye Sanat Gazetesi**, 1Kasım. 1.Sayı. İstanbul.

ÖZSOY, V. (2003). **Görsel Sanatlar Eğitimi Resim-iş Eğitiminin Tarihsel ve Düşünsel Temelleri**. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık .

ÖZGEN, E. (2006). **Kurumsal Sosyal Sorumluluk Projeleri**. İstanbul: Mavi Ağaç Kültür Sanat Yayıncılık.

READ, H. (1981). **Sanat ve Toplum**. Çeviren: Selçuk MÜLAYİM. Ankara: Umran Yayınları.

SAN, İ. (2003). **Sanat Eğitimi Kuramları**. (İkinci Baskı). Keser, İ. (Ed.). Ankara: Ütopya Yayınevi.

SAN, İ. (2004). **Sanat ve Eğitim,Yaratıcılık, Temel Sanat Kuramları, Sanat Eleştirisi Yaklaşımları** . (Sekizinci Baskı). Ankara: Ütopya Yayınları.

SÖNMEZ, V. (2004). **Program Geliştirmede Öğretmen Elkitabı**. (Onbirinci Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

TANİLLİ, S. (2004). **Nasıl Bir Eğitim İstiyoruz?**. (Birinci Baskı). İstanbul: Adam Yayınları.

TEGV (Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı). (2006). **2003-2006 Düşler Atölyesi Faaliyet Raporu**. İstanbul.

TEGV (Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı). (2006). **Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı Düşler Atölyesi Proje Özeti**. İstanbul.

TEPECİK, A. (2002). **Grafik Sanatlar**. (Birinci Baskı). Ankara: Detay Yayınları.

TEZCAN, M. (1988). **Eğitim Sosyolojisi**. (Beşinci Baskı). Ankara: Bilim Yayınları.

TURAN, S. (1969). **Sanat ve Toplum Üzerine**. İstanbul: Köprü Yayınları.

TURGUT, İ. (1992). **Eğitim Üzerine Felsefi Bir Deneme**. (Beşinci Baskı). İzmir: Bilgehan Matbaası.

Tuzcu, G. (2004). Eğitimin Finansman Gerekleri Ve Boyutları. **Milli Eğitim Dergisi**, 163. <<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/163/tuzcu.htm>> adresinden 1 Şubat 2007 tarihinde alınmıştır.

TÜRKDOĞAN, G. (1981). **Sanat Eğitimi Yöntemleri Resim-iş Öğretimi**. Ankara: Ayyıldız Matbaası A.Ş.

Yaman, Y. (2003). Gönüllülük Psikolojisi ve Gönüllü Yönetimi. **Sivil Toplum Dergisi**, 2. <<http://www.siviltoplum.com.tr/?ynt=icerikdetay&id=134>> adresinden 15 Mart 2007 tarihinde alınmıştır.

YETKİN, S. K. (1972). **Estetik Doktrinler**. (Birinci Basım). Ankara: Bilgi Yayınları.

YETKİN, S. K. (1979). **Estetik ve Ana Sorunları**. İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevleri Koll. ŞTİ.

YEŞİLYAPRAK, B. (2004). **Eğitimde Rehberlik Hizmetleri**. (Sekizinci Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

YOLCU, E. (2004). **Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

ABEGPM. (2005, Mart 15), *Sıkça Sorulan Sorular ve Cevapları*.
http://www.ua.gov.tr/portal/page?_pageid=219,36554&_dad=portal&_schema=PORTAL (2007, Şubat 28)

Bende Varım Proje Grubu. (2006), *Kurumsal Sosyal Sorumluluk Nedir?*
<http://www.bendevarim.org/kssnedir.html> (2007, Şubat 26)

Bülent Eczacıbaşı. *Çukurova Üniversitesi 2005-2006 Eğitim Öğretim Yılı Açılış Töreni Konuşması*. http://rektorluk.cukurova.edu.tr/AcilisToreni_2005-2006/beczacibasi.asp (2007, Mayıs 11)

Düşler Atölyesi. *Make a Connection programı nedir?*
<http://www.dusleratolyesi.org/da0210.html> (2006, Haziran 30)

Düşler Atölyesi. *Düşler Atölyesi Programı*.
<http://www.dusleratolyesi.org/da0220.html> (2006, Haziran 30)

Düşler Atölyesi. *Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı*.
<http://www.dusleratolyesi.org/da0230.html> (2006, Haziran 30)

Düşler Atölyesi. *Uluslararası Gençlik Vakfı (IYF)*.
<http://www.dusleratolyesi.org/da0240.html> (2006, Haziran 30)

Düşler Atölyesi. *Nokia Hakkında*.
<http://www.dusleratolyesi.org/da0250.html> (2006, Haziran 30)

Düşler Atölyesi. *Düşler Atölyesi Programı Hakkında*.
<http://www.dusleratolyesi.org/da0310.html> (2006, Haziran 30)

Düşler Atölyesi. *Neden Düşler Atölyesi?*
<http://www.dusleratolyesi.org/da0390.html> (2006, Haziran 30)

Düşler Atölyesi. *Amaçlarımız*.
<http://www.dusleratolyesi.org/da0320.html> (2006, Haziran 30)

Düşler Atölyesi. *Gönüllülük Profili ve Başvuru*.
<http://www.dusleratolyesi.org/da0340.html> (2006, Haziran 30)

Düşler Atölyesi. *Eğitici Eğitimleri.*

< <http://www.dusleratolyesi.org/da0350.html>> (2006, Haziran 30)

Düşler Atölyesi. *TEGV Gönüllü Eğitimleri.*

< <http://www.dusleratolyesi.org/da0360.html>> (2006, Haziran 30)

Düşler Atölyesi. *Atölyedeki Düşler.*

< <http://www.dusleratolyesi.org/da0370.html>> (2006, Haziran 30)

Düşler Atölyesi. *Gönüllü Köşesi.*

< http://www.dusleratolyesi.org/da03profile_002.html> (2006, Haziran 30)

Düşler Atölyesi. *Etkinlik Takvimi.*

< <http://www.dusleratolyesi.org/da0300.html>> (2006, Haziran 30)

Düşler Atölyesi. *Sık Sorulan Sorular.*

< <http://www.dusleratolyesi.org/da0600.html>> (2006, Haziran 30)

Düşler Atölyesi. *Düşler Atölyesi Çalışmalarından seçmeler.*

< <http://www.dusleratolyesi.org/da0400.html#>> (2006, Haziran 30)

Düşler Atölyesi. *Düşler Atölyesi Gönüllü Eğitimlerinden Seçmeler.*

< <http://www.dusleratolyesi.org/da0400.html#>> (2006, Haziran 30)

Düşler Atölyesi. *Düşler Atölyesi Çocuk Eğitimlerinden Seçmeler.*

< <http://www.dusleratolyesi.org/da0400.html#>> (2006, Haziran 30)

Eczacıbaşı. (2007), *Kuruluşlar/ Sektörüne Yön Veren Kuruluşlar .*

< <http://www.eczacibasi.com.tr/channels/1.asp?id=4> > (2007, Nisan 10)

Eczacıbaşı Sanal Müzesi. (2007), *Etkinlikler.*

< <http://www.sanalmuze.org/etkinlikler/> > (2007, Şubat 10)

Eczacıbaşı. (2007), *Eczacıbaşı ve Toplum.*

< <http://www.eczacibasi.com.tr/channels/1.asp?id=2> > (2007, Nisan 11)

Eczacıbaşı. (2007), *Eczacıbaşı ve Toplum, Kültür ve Sanat.*

< <http://www.eczacibasi.com.tr/channels/1.asp?id=440> > (2007, Nisan 11)

Erten, D. (2006), *STK'lar ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk hakkında konuşma.*

< http://www.bendevarim.org/rop_duygu_erten.html> (2007, Şubat 26)

Fikirden Projeye.(2007, Ocak) *Fikirden Projeye Nedir?*

< <http://www.fikirdenprojeye.com/default.asp> > (2007, Şubat 26)

Gelişim Yönetim Sistemleri. (2005, Aralık 22), *Sosyal Sorumluluk*.

<<http://www.gelisim.org/index.php?bolum=makale&mno=60>>(2007, Şubat 26)

Kurumsalhaberler.com. (2007), *Nokia'ya Kurumsal Sosyal Sorumluluk Ödülü*.

< <http://www.kurumsalhaberler.com/b.aspx?3541> > (2007, mart 10)

KurumsalSosyal.com. *Kurumsal Sosyal Sorumluluk Nedir?*

<<http://www.kurumsalsosyal.com/?pid=140>> (2007, Şubat 26)

KurumsalSosyal.com. *Çocuk Sanat ve Teknoloji Atölyeleri*.

< <http://www.kurumsalsosyal.com/?pid=1159> > (2007, Şubat 26)

KurumsalSosyal.com. *Düşler Atölyesi*.

< <http://www.kurumsalsosyal.com/?pid=1434> > (2007, Şubat 26)

KurumsalSosyal.com. *1001 Renk Çocuklarla Buluşuyor*.

< <http://www.kurumsalsosyal.com/?pid=607> > (2007, Şubat 26)

KurumsalSosyal.com. *Yaratıcı Drama Eğitimi*.

< <http://www.kurumsalsosyal.com/?pid=605> > (2007, Şubat 26)

KurumsalSosyal.com. *Sanat İçin Genç Gönüllüler*.

< <http://www.kurumsalsosyal.com/?pid=664> > (2007, Şubat 26)

Nokia. (2007), *Basın Bültenler il 23 Nisanda Renkli Düşler*.

< <http://www.nokia.com.tr/A4397307?newsid=-2570> > (2007, Nisan 18)

Su İletişim. *Kurumsal Sosyal Sorumluluk*.

< <http://www.suiletisim.net/> > (2007, Şubat 26)

Tatari, B. , *Yabancılar Geldi, Gelmeye Devam Ediyor*.

<<http://www.izto.org.tr/NR/rdonlyres/76981762-6EA0-4300-8AB9-04624020761F/6614/yabancilar.pdf>> (2007, Mart 10)

Türkiye İstatistik Kurumu. *2000 Genel Nüfus Sayımı Kesin Sonuçları*.

< http://www.die.gov.tr/nufus_sayimi/2000Nufus_Kesin1.htm>(2007, Ocak23)

Ulaş, Y. (2007), *24 Ülkenin En İyi Projesi*.
<<http://www.sabah.com.tr/2007/05/27/haber,3BD122A308B7480C9872E8F8786EB4DD.html> > (2007, Haziran 6)

EKLER

EK-1: 2003-2006 Düşler Atölyesi Projesi Faaliyet Raporu

2003-2006 Düşler Atölyesi Projesi Faaliyet Rapor’unda projenin uygulandığı eğitim parkları ve öğrenim birimleri açılış tarihleri ve bulundukları yerler itibarı ile belirtilmektedir. Ayrıca Düşler Atölyesi Projesi’nde etkinlikler kapsamında gerçekleştirilen; sergiler, açılışlar, sanatçı ziyaretleri, toplumla buluşma (fuarlar, festivaller), konferanslar ve gönüllü eğitimleri ayrıntıları ile bu raporda ele alınmaktadır.

Faaliyete geçen Düşler Atölyesi Projesi’nin hayata geçirdiği eğitim parkları ve öğrenim birimleri;

- 1- İstanbul Fındıkzade Eğitim Parkı, Haziran 2003,
- 2- Diyarbakır Bağlar Eğitim Parkı, Kasım 2003,
- 3- Van Feyyaz Tokar Eğitim Parkı, Nisan 2004,
- 4- Samsun Eğitim Parkı, Nisan 2004,
- 5- Eskişehir Atatürk Eğitim Parkı, Haziran 2004,
- 6- Ankara Semahat Dr. Nusret Arsel Eğitim Parkı, Haziran 2004,
- 7- İstanbul Ferit Aysan Eğitim Parkı, Kasım 2004,
- 8- Antalya Suna İnan Kıraç Eğitim Parkı, Kasım 2004,
- 9- İzmir Çiğli Eğitim Parkı, Şubat 2005,
- 10- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Eğitim Parkı, Nisan 2005,
- 11- Afyonkarahisar Eğitim Parkı, Haziran 2005,
- 12- İstanbul Beykoz Öğrenim Birimi, Eylül 2005,
- 13- İstanbul İpek Kıraç Öğrenim Birimi, Eylül 2005,
- 14- Van Merkez Öğrenim Birimi, Eylül 2005,
- 15-İzmir Eşrefpaşa Öğrenim Birimi, Eylül 2005 (TEGV Düşler Atölyesi Proje Özeti).

Sergiler

2020’de Ben, Geleceğe Düşler Sergisi; Düşler Atölyesi etkinliklerine katılan 7-13 yaş gurubundaki çocukların 20 yıl sonra ne olmak istedikleri? Türkiye ve Dünya’ nın nasıl olacağı? Nasıl bir Dünya ve gelecek hayal ettikleri?” konularını içeren 350 resim çalışmasından oluşturuldu. Sergi için Düşler Atölyesi’nin faaliyette olduğu 8 eğitim parkından 1000 resim çalışması üretildi. Serginin izleyiciyle buluştuğu yerler: 29 Aralık 2004 - 9 Şubat 2005 I. Levent Metro İstasyonu, 11 - 13 Şubat 2005 Educaturk Eğitim Fuarı, 10 Mart – 3 Nisan 2005 Ankara Kızılay Metro İstasyonu (metroyu günde yaklaşık 250 bin kişi kullanıyor), 19 Nisan - 9 Mayıs 2005 İzmir Konak Metro İstasyonu;

Düş Yansımaları I Sergisi, 17-19 Eylül 2004; 35 gönüllü ve 6 eğitim parkımızdan çocukların yaptığı 350 çalışma Bolu-Koru Otel’de sergilendi;

Düş Yansımaları II Sergisi, 7 Ocak-7 Şubat 2004; Antalya Suna-İnan Kırış Eğitim Parkı: Faaliyette olan 8 eğitim parkından çocukların karışık tekniklerle yapmış oldukları 80 resim çalışmasından oluşturuldu;

Düş Yansımaları III Sergisi, 1 Nisan - 29 Mayıs 2005; Van Feyyaz Tokar Eğitim Parkı: Faaliyette olan 8 eğitim parkından çocukların çalışmalarına ve ayrıca Van’daki Düşler Atölyesi çocuklarının “Bendeki Van” konseptiyle farklı farklı tekniklerle oluşturdukları toplam 50 çalışmaya yer verildi. Sergide ayrıca gönüllülerin resim ve heykel çalışmalarından oluşan 10 eser de yer aldı;

Çocuk Gözü ile Ulaşım Sergisi; Düşler Atölyesi projesinin faaliyette olduğu 15 etkinlik noktasındaki çocukların geçmişten günümüze ulaşım araçlarını yansıttıkları 135 çalışmaya yer verdi;

Etkinlik noktaları; 28 Aralık 2005 - 08 Ocak : Taksim metro istasyonu, 03 Şubat - 06 Mart : İzmir Konak Metro İstasyonu, 18 - 20 Mart : Van Feyyaz Tokar E.P., 22 - 26 Mart : Van Devlet Tiyatrosu Sergi Salonu, 27 - 28 Mart : Van 100.yıl Üniversitesi, 1 - 10 Nisan : Ankara Kızılay Metro İstasyonu, 10 - 24 Nisan : Ankara Mesa Alışveriş Merkezi, 25 - 28 Nisan : Akdeniz Üniversitesi, 29 - 30 Nisan : Antalya Migros Alışveriş Merkezi, 10-17 Mayıs : Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Turgut Özakman Sahnesi, 17-31 Mayıs : Eskişehir Atatürk Eğitim Parkı, 1 Haziran : Nokia Bayii&Shop toplantısı- Antalya Belek, 12-26 Haziran : Gaziantep YKM Alışveriş Merkezi, 07 Temmuz : Samsun Eğitim Parkı (TEGV Düşler Atölyesi Proje Özeti).

Açılışlar ve Sanatçı Ziyaretleri

Diyarbakır Bağlar Eğitim Parkı 11 Kasım 2004; Ressam Mehmet Güleriyüz, heykeltıraş Mehmet Aksoy ve ressam İsmail Acar'ın katılımıyla gerçekleştirildi;

Antalya Suna-İnan Kırac Eğitim Parkı 7 Ocak 2005; Düşler Atölyesi'nin 8. atölyesi Antalya'da açıldı. Açılışa devlet sanatçısı ressam Prof. Devrim Erbil de katılarak, Düşler Atölyesi'nde çocuklar ve gönüllülerle birlikte uzay konulu resim çalışması gerçekleştirdi;

Van- Feyyaz Tokar Eğitim Parkı 1 Nisan 2005; Açılışa Prof. Devrim Erbil de katılarak çocuklara kendi Dünyalarındaki Van'ı yansıttıkları resim çalışması gerçekleştirdi;

İsmail Acar’ın Fındıkzade Eğitim Parkı ziyareti Haziran 2003; İsmail Acar, Düşler Atölyesi’ni ziyaret ederek çocuklar ve gönüllülerle resim çalışması yaptı.

Mehmet Aksoy’un Fındıkzade Eğitim Parkı ziyareti 16 Nisan 2004; Mehmet Aksoy Düşler Atölyesi’ni ziyaret ederek gönüllülere ve çocuklara kil çalışması yaptırdı;

Şirin İskit’in FEP ziyareti, 21 Haziran 2005; Fındıkzade Eğitim Parkı’nı ziyaret eden Şirin İskit çocuklarla atık malzemelerin birer sanat çalışmasına dönüşmesi üzerine bir etkinlik gerçekleştirdi. Etkinliğe katılan 25 çocuk 3 gruba ayrılarak; kendilerinin seçtikleri “araba” konusunu atık materyallerle işlediler (TEGV Düşler Atölyesi Proje Özeti).

Toplumla Buluşma;

Tebeşir Festivali 6 Haziran 2004; Düşler Atölyesi etkinliklerine katılan 25 katılımcı çocuk ve 6 gönüllü, Beşiktaş - Barbaros Hayrettin Paşa Meydanı’nda düzenlenen festivale katılarak, tebeşirle yerde resim çalışması yaptılar;

Cebit Eurasia Bilişim Fuarı 31 Ağustos - 3 Eylül 2004; Fuar süresince her gün 4 katılımcı çocuk ve 2 gönüllü, Nokia standında yer alan Düşler Atölyesi’nde etkinlik gerçekleştirdiler;

Educatürk Fuarı 11-13 Şubat 2005; İstanbul- Lutfi Kırdar Kongre ve Kültür Sarayı’nda gerçekleştirilen fuarda kurulan TEGV standında, Düşler Atölyesi

için de mini bir atölye kuruldu. Üç gün boyunca süren fuarda Eğitim Parklarından gelen toplam 270 çocuğun katılımıyla günde 6 saat etkinlik gerçekleştirildi;

Minifest 6-7-8 Mayıs 2005; İstanbul Kültür Sanat Vakfı tarafından düzenlenen çocuk festivaline Düşler Atölyesi Projesi de katıldı. Düşler Atölyesi etkinliklerini öğrenim birimlerine de ulaştırmak adına İstanbul'daki 3 öğrenim biriminden toplam 62 çocuk etkinliklere katıldı. 24 Düşler Atölyesi gönüllüsü tarafından gerçekleştirilen etkinliklere, festival alanından da 125 çocuk katıldı;

Cebit Eurasia Bilişim Fuarı 6-9 Eylül 2005; Her gün için 5 katılımcı çocuk ve 2 gönüllü, Nokia standında yer alan Düşler Atölyesi'nde etkinlik gerçekleştirdiler;

Eğitim Reformu Girişimi (ERG) 8-9 Nisan 2006; Düşler Atölyesi Projesi, ERG'de iyi örnek olarak sunuldu. ERG eğitim politikaları ve karar verme süreçlerine, araştırma, savunu ve izleme yoluyla katkıda bulunmak üzere, Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi bünyesinde uygulamaya konulmuş bir projedir. İlki 2004'te düzenlenen ERG'nin bu yıl üçüncüsü gerçekleşti. Eğitim Reformu Girişimi eğitimde fikir üretim ve reform izleme projesidir. Eğitimimizin ihtiyaç duyduğu reformların, geçmişin ve başka ülkelerin deneyimleri ve geleceğin öngörüsü temelinde geniş ufuklu bir çerçevede tasarlanması gerektiği inancına dayanır. ERG üniversite öncesi eğitimdeki iyi örnekleri bir araya getirmeyi, yaratıcılarını özendirmeyi, diğer eğitimcileri yüreklendirmeyi, iletişim ve işbirliği platformu oluşturmayı amaçlamaktadır;

Tebeşir Festivali 10 Haziran; “Haberci ekibi ve Kadıköy Belediyesi işbirliği ile gerçekleştirilen festival sanatçılar, özel okullar, öğrenciler, devlet okulları ve çeşitli STK'ların katılımı ile gerçekleşti. Festivale İpek Kırac Öğrenim Birimimizden

16 çocuk ve İstanbul'daki etkinlik noktalarından toplam 8 gönüllümüzle katıldık. Çocuklar, festivalin konusu olan “Çevre ve Kültür”ün kendilerine ne ifade ettiklerini öncelikle akıl haritalarına aktardılar. Ardından yapmak istedikleri çalışmanın eskizlerini yaparak; bireysel ya da grup çalışması ile resimlerini tamamladılar. Festival alanına ulaştığımızda çocuklar yürüdükleri o kocaman alan üzerine nasıl resim yapacakları konusunda telaşlıydılar. Sonrasında yerlerin ayrılması, tekniğin ve konunun verilmesi ile resimlerini ortaya çıkardılar. Resimler tamamlandıktan sonra festival alanı gezilerek; diğer çalışmalar gösterildi. En son olarak da Haberci ekibinin belgesel otobüsünde tebeşirle resim yapma sanatı (madonnari) hakkında bilgi sahibi oldular” (TEGV Düşler Atölyesi Proje Özeti).

Konferanslar

I. Ulusal Gönüllü Konferansı, 17-19 Eylül 2004; İstanbul- Fındıkzade, Diyarbakır- Bağlar, Van-Feyyaz Tokar, Ankara- Semahat Dr. Nusret Arsel, Eskişehir-Atatürk ve Samsun Eğitim Parkı'ndan 72 gönüllü ve 8 eğitim parkı personelinin katılımıyla Bolu-Koru Otel'de gerçekleştirilmiştir. Bu toplantıda; gönüllülerle birlikte projenin o günkü konumu, etkinliği uygularken karşılaşılan zorluklar, çözümler, varsa öneriler, plan ve hedefleriyle ilgili çalışma grupları oluşturarak paylaşımlar sağlanmıştır;

II. Bölgesel Gönüllü Konferansı, 4-5 Mart 2005; Konferans Afyonkarahisar, Ankara, Eskişehir ve Samsun Eğitim Parklarından toplam 50 gönüllünün katılımı ile Ankara'da gerçekleşmiştir. Konferansta Mehmet Aksoy gönüllülere “Heykel” konulu sunumu ile kendi eserleri hakkında örnekler sunarak; ülkemizdeki heykel sanatına olan bakışı aktarmıştır;

III. Bölgesel Gönüllü Konferansı, 29-30 Nisan 2005; Konferans Diyarbakır, Van, Gaziantep eğitim Parkları ve Van Merkez Öğrenim Biriminden

toplam 55 gönüllünün katılımı ile Gaziantep’de gerçekleştirildi. Konferansta Devrim Erbil “Renk” konulu sunumu ile gönüllülerle bir araya geldi;

II. Ulusal Gönüllü Konferansı, 27-28 Mayıs; Konferans Düşler Atölyesi’nin faaliyette olduğu tüm etkinlik noktalarından en az 4 dönem aktif olmuş 100 gönüllünün katılımı ile İstanbul’da gerçekleştirildi. Konferansta Mehmet Aksoy ile atölye çalışması gerçekleştiren Proje gönüllüleri dev tuvaleri şekillendirdiler (TEGV Düşler Atölyesi Proje Özeti).

Gönüllü Eğitimleri

Temel gönüllü eğitici eğitimleri; Gerçekleştirilen 44 gönüllü eğitimi ile 698 gönüllüye ulaşıldı (TEGV Düşler Atölyesi Proje Özeti)

1. Fındıkzade E.P. 7-8 Haziran 2003 / 19 gönüllü, 15-16 Kasım 2003 / 14 gönüllü, 28-29 Şubat 2004 / 14 gönüllü, 18-19 Aralık 2004 / 23 gönüllü, 6-7 Mayıs 2006 / 20 gönüllü,
2. Diyarbakır Bağlar E.P. 7-8 Haziran 2003 / 17 gönüllü, 21-22 Şubat 2004 / 12 gönüllü, 19-20 Mart 2004 / 19 gönüllü, 11-12 Mart 2006 / 18 gönüllü,
3. Van Feyyaz Tokar E.P. 13-14 Mart 2004 / 24 gönüllü, 27-28 Kasım 2004 / 18 gönüllü, 8-9 Ekim 2005 / 24 gönüllü, 13-14 Mayıs 2006 / 18 gönüllü,
4. Samsun E.P. 3-4 Nisan 2004 / 23 gönüllü, 12-13 Mart / 18 gönüllü, 18-19 Mart 2006 / 14 gönüllü,
5. Eskişehir Atatürk E.P. 29-30 Mayıs 2004 / 23 gönüllü, 4-5 Aralık 2005 / 18 gönüllü, 25-26 Şubat 2006 / 22 gönüllü,
6. Ankara Semahat Dr. Nusret Arsel E.P. 15-16 Mayıs 2005 / 18 gönüllü, 11-12 Aralık 2004 / 21 gönüllü, 26-27 Kasım 2005 / 19 gönüllü,
7. Ferit Aysan E.P. 6-7 Kasım 2004 / 25 gönüllü, 4-5 Haziran 2005 / 20 gönüllü, 24-25 Aralık 2005 / 17 gönüllü,

8. Antalya Suna İnan Kıraç E.P. 20-21 Kasım 2004 / 15 gönüllü, 11-12 Haziran 2005 / 18 gönüllü, 15-16 Ekim 2005 / 12 gönüllü,
9. İzmir Çiğli E.P. 15-16 Ocak 2005 / 20 gönüllü, 1-2 Ekim 2005 / 19 gönüllü, 25-26 Mart 2006 / 21 gönüllü,
10. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi E.P. 27-28 Mart 2005 /20 gönüllü, 19-20 Kasım 2005 / 14 gönüllü,
11. Afyonkarahisar E.P. 28-29 Mayıs 2005 / 24 gönüllü, 3-4 Aralık 2005 / 24 gönüllü,
12. Beykoz Öğrenim Birimi, 24-25 Eylül 2005 / 20 gönüllü, 1-2 Nisan 2006 / 13 gönüllü,

Destek gönüllü eğitici eğitimleri; Gerçekleştirilen 6 destek eğitimi ile 108 gönüllüye eğitim verildi (TEGV Düşler Atölyesi Proje Özeti).

1. Fındıkzade Eğitim Parkı, 19-20 Haziran 2004/ 12 gönüllü, 16-17 Nisan / 16 gönüllü
2. Diyarbakır Bağlar E.P. 18-19 Haziran /17 gönüllü
3. Van Feyyaz Tokar E.P. 26,27 Şubat / 18 gönüllü
4. Samsun E.P. 14-15 Mayıs / 17 gönüllü
5. İzmir Çiğli E.P. 30 Nisan-1 Mayıs / 13 gönüllü
6. Antalya Suna-İnan Kıraç E.P. 4-5 Şubat 2006 / 16 gönüllü

EK-2 Düşler Atölyesi Gönüllülerinden Enver Konuksever'in Yazısı

“Düşler Atölyesi öyle bir atölye ki yaşayamadığımız çocukluğumuzu bize bu yaştan sonra yaşattı. Yaşayamadığımız çocukluğumuz diyorum çünkü aşağı yukarı bir çocuğun yaşaması muhtemel şeyler bellidir. Hani haylazlık yapmak, sokakta arkadaşlarıyla top oynamak, her işe burnunu sokmak, makineli tüfek gibi etraftakileri soru yağmuruna tutmak, yerinde duramamak ve en önemlisi de yetişkinlerden hiç kimsenin anlayamadığı ya da anlamak istemediği o gürültüyü çıkarmak. Bir çocuğun yapması gereken işler bunlardır. Tıpkı ataları gibi ne, neden, niçin, sorularına cevap aramak. Bu aynı zamanda zor iştir de. Ama sizin de takdir edeceğiniz gibi büyüklerin çoğundan bu sorulara yanıt alma olasılıkları çok düşüktür. Yanıt vermek bir yana dursun; daha çok “çocuğum susar mısın ? oğlum saçmalama, ay çok ayıp, yaptığın çok yanlış, bunu yapmak yasak, gürültü çıkarmaktan ne zevk alıyorsun” gibi sözleri duymak daha olasıdır. Bütün bunlar söylenirken bir çocuğun niye susması gerektiği; ayıbın ne olduğu, yanlışın niye yanlış olduğu, doğrunun ne olduğu hakkında pek konuşulmaz. Sadece çocuktan bu şekilde davranması istenir. Çocuğun hiplaması zıplaması, kendini bir şekilde ifade etmesi gerçeği görmezlikten gelinir. Bu çocuklardan şanslı olanlar Düşler Atölyesi etkinliklerine dahil olanlardır. Bilindiği gibi TEGV bünyesindeki Düşler Atölyesi'nde bir araya gelen çocuklar farklı sosyal, ekonomik ve kültürel yapıya sahip ailelerden gelmektedirler. Sosyo-ekonomik durumları iyi olmayıp çocuklarını ancak okula gönderebilen ailelerin; çocuklarının sosyal, kültürel ve sanatsal gelişimlerini sağlamak için de harcama yapmaları mümkün olmamaktadır. Tam bu noktada TEGV çocuklara kendilerini ifade edebilmeleri için müthiş olanaklar sağlıyor. Okulda ve evde çocukların sahip olamadığı fiziki koşullar ve materyaller çocuklara sunulur; onların yaratıcılıklarını sınırlayan hiçbir şeyin olmamasına dikkat ediliyor. Bu anlamda atölye koşulları çocukça şekillendirilip; çocuklardan sosyal, kültürel, sanatsal ve estetik bir şekillenme bekleniyor. Okulun ve ailelerin disiplininden sıyrılmış yeni bir anlayışın hüküm sürdüğü Düşler Atölyesi programının en öncelikli hedefi; hem gönüllülere hem de etkinliklere katılan çocuklara hayatı estetize etme çabasını göstermeye çalışmasıdır. Bütün mesele hayatın her alanında ve her koşulda bir değer aramak ve bu değerlere duygularımızı da katarak güzel bir kompozisyon oluşturabilmektir. Bu farklı yaklaşımlar ışığında çocukların hayatının daha fazla değişeceğine ve estetik kaygılarının da gelişeceğine inanıyorum” (www.dusleratolyesi.org).

EK-3: 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi Proje Rapor Özetleri

6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitim Projesi'ni tanımlarken 2002, 2003, 2004, yıllarında uygulanan projenin raporları ayrıntılarıyla ele alınmaktadır fakat 2005 yılında uygulanan projenin raporları ilgili kaynakta yer almaması nedeni ile araştırmaya dahil edilememiştir.

Atölye 60 Eğitim Projesi

26 Ekim – 3 Kasım 2002 tarihinde, Beylikdüzü 12. İstanbul Sanat Fuarı'nda gerçekleştirilmiştir (www.sanalmuze.org).

Eczacıbaşı Sanal Müzesi 60 Yıl 60 Sanatçı Sergisi Eğitim Projesi Raporu

Yapılan İşler;

1. Eğitim - yorum broşürlerinin hazırlanması; Etkinlik rehberi olarak adlandırılan bu çalışma; İlköğretim 1-3 sınıf Öğrencileri, İlköğretim 4-7 sınıf öğrencileri, İlköğretim 8. sınıf ve üstü olmak üzere 3 farklı yaş grubuna hitap edecek şekilde hazırlanmıştır (www.sanalmuze.org).

2. Anket Hazırlanması; Çalışmayı değerlendirmek amacı ile; İlköğretim 1-8 sınıf, lise 1-2 sınıf ve yetişkinler için olmak üzere 2 farklı anket hazırlanmıştır. Öğrencilere yönelik ankette yapılacak eğitim çalışmasını değerlendirmek, yetişkinlere yönelik ankette ise sergiyi değerlendirmek amaçlanmıştır (www.sanalmuze.org).

3. Sergi Süresince Eğitim Çalışmalarının Yürütülmesi; 26 Ekim-3 Kasım tarihleri arasında izleyiciye sunulan serginin eğitim etkinliklerinin yürütülmesi (www.sanalmuze.org).

3.1. Sergi Yorumlama Çalışması; Sergi Yorumlama çalışmaları, ilköğretim okullarından randevulu ve randevusuz gelen öğrencilerden sınıf düzeylerine göre oluşturulan 10-15 kişilik karma gruplarla gerçekleştirilmiştir. Sergi süresince, her gün saat 11.00, 14.00, 16.00'da başlayarak gelen grubun zamanına göre ayarlanan ve yaklaşık iki saat sürdürülen üç seans eğitim ekibi tarafından gerçekleştirilmiştir. Atölye çalışması için randevulu çalışan okullar şunlardır: Özel Ufuk İlköğretim Okulu, Ayazağa İlköğretim Okulu, Özel Neslin Değişen Sesi İlköğretim Okulu, Eğitim Gönüllüleri Vakfı Zeyrek ve Çarşamba Öğrenim Birimi Öğrencileri, Doktor Sadık Ahmet İlköğretim Okulu, Özel ALKEV (Alman Liseliler Kültür Eğitim Vakfı) İlköğretim Okulu (www.sanalmuze.org).

Çalışmaların uygulanmasında aşağıdaki sıra izlenmiştir:

Ön Oda Çalışması; Sergiye gelen öğrenci grupları, sergi alanı girişinde bulunan çok amaçlı mekanda karşılanarak eğitim gruplarına yönelik hazırlanmış broşürler eşliğinde bir ön bilgilendirme almışlardır. Bu bilgilendirme kapsamında broşürde yer almayan müze, sergi, sanat, sanal ortam gibi kavramlarla başlayarak öncelikle bulundukları yeri tanımlamaları istenmiştir. Burada, Eczacıbaşı Sanal Müzesi hakkında kısa bilgi verilmiş ve ulaşım olanakları tanıtılmıştır. Daha sonra kısaca temel sanat kavramları hakkında birer alıştırmaya yapılmış ve öğrenciler sergi mekanına yönlendirilmiştir. Sergi Turu Sergi alanında önceden seçilmiş yapıtlar önünde, broşürlerdeki temel kavramlar etrafında geliştirilen sorularla çocukların yapıtları çözümlemeleri ve ara-bul yöntemiyle yapıtı oluşturan elemanların kavranması üzerinde durulmuştur. Yapıtlarda çözümleme yapısal ve anlamsal olarak iki ayrı grupta gerçekleştirilmiştir. Yapıtı oluşturan elemanların tanımlanmasıyla yapısal çözümleme aşaması tamamlandıktan sonra, yapıtın anlamı ya da anlattığı

konu üzerinde çocuklarla sohbet edilerek çözümleme gerçekleştirilmiştir (www.sanalmuze.org).

Ziyaret Sonrası Çalışma; Sergi turu sonrasında sergi alanındaki ziyaretçi yoğunluğuna göre iki mekanda (sergi alanı ve çok amaçlı alan) çocuklara ortak kullanabilecekleri boyalar ve birer resim kağıdı dağıtılarak istedikleri bir konuda resim yapabilecekleri söylenmiştir. Bu etkinlik sırasında çocukların serbest çalışmalarına özen gösterilmiş ve yaptıkları resimleri, eğer istiyorlarsa, müzeye bırakabilecekleri söylenmiştir (www.sanalmuze.org).

3.2. Sergi Değerlendirme Çalışması; Sergi süresince, eğitim çalışmasını değerlendirmek amacı ile serginin eğitim etkinliklerine katılan öğrenci gruplarına ve sergiyi değerlendirmek amacıyla yetişkin izleyici gruplarına yönelik hazırlanan iki farklı anket uygulanmıştır. Çalışmaların bitiminde çocuklara anket formları dağıtılarak doldurmaları ve sergi alanında yaşadıkları deneyim hakkında yorumda bulunmaları istenmiştir (www.sanalmuze.org).

4. Sergi Sonrasında Eğitim Çalışmalarının Değerlendirilmesi

4.1. Resimlerin Seçimi;Sergi sırasında yapılan resimler incelenerek 148 resim seçilmiştir.

4.2. Anketlerin Değerlendirilmesi; Sergi süresince uygulanan anketler değerlendirilmiştir;

4.2.1. Öğrenci Anketlerinin Değerlendirilmesi; Sergi turu ve resim çalışmasından oluşan eğitim etkinliğine katılan 336 öğrenciye uygulanan anket sonuçları değerlendirilmiştir;

1- Öğrencilerin %57,7'si randevulu, %42,3'ü randevusuz olarak eğitim etkinliklerine katılmıştır.

2- Randevulu ve randevusuz gruplardan oluşan öğrencilerden devlet okullarında okuyanlar %66'lık çoğunluğu, özel okullar %34'lük kısmı oluşturmaktadır.

3- Öğrenciler %94,5 çoğunlukla okulla sergiye gelmiş, sadece %5'i ailesiyle gelmiştir.

4- Öğrencilerin %60,5'i daha önce bir sergiye gitmemiştir. Gidenler ise %39,5' oranındadır.

5- Eğitim etkinliğinden öğrencilerin en hoşuna giden etkinlik %44'lük oran ile resim çalışması olmuştur. %33'ünün broşürle galeri turu ve resim çalışmasının ikisi de hoşuna gitmiştir. %20'si broşürle galeri turundan hoşlanmış, sadece 1 tanesi - %0,3'ü hiçbirinden hoşlanmamış, %2,7'si bu soruyu cevaplamamıştır.

6- Öğrencilerin neler öğrendiği değerlendirildiğinde renk bilgisi %53,3'lük oranla en büyük çoğunluğu oluşturmaktadır. Bunu %18,2 ile resim bilgisi, %10,5 ile resme nasıl bakılacağı, %9,5 ile resimlerin anlamları, %8,4 ile sanat bilgisi oluşturmaktadır.

7- Öğrencilerin %57'si yapılan etkinlikleri yeterli bulmuş, %30'u müzik, tiyatro başka etkinliklere de yer verilmesini istemiştir. %13'ü bu soruyu cevaplamamıştır.

8- Öğrencilerin %35,4'ü Eczacıbaşı'nın etkinliklerinden haberdar olmayı istemekte, %9,6'sı istememektedir. %55'i bu soruya cevap vermemiştir (www.sanalmuze.org).

5. Proje Koordinatörleri tarafından hazırlanan Gözlem ve Öneriler;

“Türkiye müzelerinde yakın zamana kadar hiç uygulanmamakla birlikte, izleyici açısından sergi deneyimi yurt dışındaki müzelerde yaygın uygulanan bir yöntemdir. Bu nedenle, örnek alınan uygulamalar yurt dışındaki müzelerin eğitim çalışmaları olmuştur. Eczacıbaşı Sanal Müzesi ile gerçekleştirdiğimiz sergi deneyimi müzecilik ve sanat yönetimi alanlarında eğitim veren bizler için de önemli bir uygulama olmuştur. Çalışmaya başlarken, elimizde Türkiye'deki sanat izleyicisinin niteliklerini belirleyen bir ön araştırma bulunmadığı gibi, yalnızca Milli Eğitim müfredatında verilen sanat eğitimi ve bu eğitimin kazandırdığı nitelik bulunmakta idi. Bu bağlamda, gerçekleştirdiğimiz çalışma bir ilk olması nedeniyle, bazı tamamlanması gereken boşluklara sahip olmakla birlikte, önemli ip uçları vermiştir. Çalışmaya katılan çocuklar genellikle okullarıyla birlikte ve randevulu gelmişlerdir.

Yalnızca bu gözlem bile etkinlik yapıldığı takdirde katılımcı bulmanın zor olmadığını göstermektedir” (www.sanalmuze.org).

6 - 14 Yaş Görsel Sanatlar Eğitim Projesi;

25 Ekim - 2 Kasım 2003 tarihinde Beylikdüzü 13. İstanbul Sanat Fuarı’nda gerçekleştirilmiştir (www.sanalmuze.org).

13. İstanbul Sanat Fuarı, 25 Ekim - 2 Kasım 2003 Etkinlik Raporu

Eczacıbaşı Sanal Müzesi’nin 13. Sanat Fuarı kapsamında hazırladığı etkinlik Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Sanat Bölümü Sanat Yönetimi Programı ile işbirliğinde gerçekleştirilmiştir. Serginin hedef kitlesi 6-14 yaş ilköğretim çağı çocukları olarak belirlenmiştir. Müzenin bir araştırma kurumu olması yanısıra eğitim işlevinin de önemini benimsemiş olan Sanalmüze’nin hazırladığı sergi bu anlamda fuardaki hedefini gerçekleştirmiştir (www.sanalmuze.org).

İlköğretim müfredatında sanatı izleme ve üretme eğitimindeki zafiyetin bilincinde olarak tasarlanan serginin esası kolay anlaşılabilirliği nedeniyle figüratif çalışmalar üzerine kurulmuştur. İki ana bölümden oluşan serginin bir bölümü doğumunun 100. Yılı nedeniyle Aliye Berger’in gravür çalışmalarına, diğer bölümü ise Alaettin Aksoy, Neş’e Erdok, Mehmet Güleriyüz, Utku Varlık ve Burhan Uygur’dan seçilen resimlere ayrılmıştır. Serginin kurulumu yakınlaşılabilirliği içtenliği, etkileşimi, izleyicinin sanatın içine çekilmesinin ve fuarı gezerken kaliteli zaman kullanımının öne çıkarılması ile gerçekleştirilmiştir. Seçilen eserler kadar, serginin düzeni de çocukların fiziksel ve algısal durumları göz önüne alınarak tasarlanmıştır (www.sanalmuze.org).

Her iki grup için iki ayrı algı formatı hazırlanmıştır. Aliye Berger’in 7 yapıtının incelendiği bir broşür ve diğer beş sanatçının sergilenmekte olan dokuz yapıtı için birer yapıt kartı hazırlanmıştır. Formlarla yapılan çalışma, eğitimcilerin yönlendirmesi ile işlenmiş, diğer tarafta ise grubun bilgi ve yaş düzeyine göre

eğitimci yönlendirmesi ya da bireysel tur olanağı tanınmıştır. Bu turlar resimlere dikkatle bakmak, gördüklerini yorumlamak ve bir sonuca varmak üzerine kurulmuştur. Turdan sonra çocuklar diledikleri konularda ya da sergide seçtikleri bir resmin karşısında resimler yapmışlar ve bu resimler ayırım gözetilmeksizin standın dışında ayrılan yüzeylerde sergilenmiştir. Böylece çocuklar hem fuarda sanat ürünlerini izlemiş hem de sanat üretimi deneyimi yaşamışlardır. Eğitim sorumlularının gözlemine göre, özellikle sergi olanağı bulmaları çocuklar üzerinde olumlu etki bırakmıştır, zira randevulu olmadığı halde ailesini ya da sınıfını yanına katıp etkinliğe katılmak isteyen pek çok çocukla da çalışma olanağı bulunmuştur (www.sanalmuze.org).

Fuarda randevulu 12 grupla ve fuarda etkinliği fark ederek, talepte bulunan çocuklarla da gruplar oluşturarak çalışmalar gerçekleştirilmiştir. 12. Sanat fuarında Sanalmüze'nin "60 Yıl 60 Sanatçı" sergisinde aynı yaş grupları ile yapılan çalışmalara katılanlardan bu yıl da, Sanalmüze ile buluşmayı planlayarak gelenler olması etkinliğin yararlılığının bir göstergesidir. Özellikle yaratılan ortam ve soruları yanıtlayabilecek kişi ile karşılaşmak izleyici üzerinde olumlu bir etki bırakmaktadır. Sözlü anlatımla desteklenen bilgi panolarındaki özlü aktarımlar ziyaretçilerin içeride uzun süre geçirmelerini sağlamıştır. Resimleri gruplar halinde yorumlayarak gezen yetişkin ziyaretçilerden bazıları da resim yapmak için çocukların arasına katılmış, onlarla birlikte kopyalar ve figür skeçleri yapmışlardır. Böylesi etkileşimli ve katılımcı bir ortam sunan Sanalmüze standı fuarın en uzun süre ziyaret edilen birimini oluşturmuştur (www.sanalmuze.org).

Sanalmüze eğitim çalışmasına katılan okullar; Kültür Koleji, Ali Kara İlköğretim Okulu, Yalçın Çiftçioğlu İlköğretim Okulu, Yeşilyuva İlköğretim Okulu, Dr. Sadık Ahmet İlköğretim Okulu, Mimar Sinan İlköğretim Okulu, Özel Sezin İlköğretim Okulu, Uğur Koleji, Altınyıldız İlköğretim Okulu, Bizimkent İlköğretim Okulu, Darüşşafaka Lisesi (www.sanalmuze.org).

6 - 14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi 14. İstanbul Sanat Fuarı 3. Eğitim Projesi Raporu Proje Rapor Özeti

3. Proje Tanımı

Eczacıbaşı Sanal Müzesi ve Yıldız Teknik Üniversitesi tarafından, 14. İstanbul Sanat Fuarı'nda, 23 - 31 Ekim tarihleri arasında uygulanmak üzere ortaklaşa hazırlanan "6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi" projesi, 2,5 aylık bir süre içinde tasarlanıp uygulamaya konulmuştur. Projesinin birincil hedef kitlesi, 6 ila 14 yaşları arasındaki çocuklardır. Projenin hazırlanmasında belirlenen yöntem, Yıldız Teknik Üniversitesi öğretim görevlisi Berna Erkün'ün ve Eczacıbaşı Sanal Müzesi yöneticisi Haşım Nur Gürel'in danışmanlığıyla gerçekleşmiştir (www.sanalmuze.org).

Projeye ilişkin olarak 17 eğitim ve öğretim kurumuyla çalışılmıştır. Eğitim çalışması esnasında çocukların yapıtların karşısında yaptıkları yorumlar, bulundukları tespitler asistanlar tarafından kaydedilmiştir. Uygulama çalışmalarında ortaya çıkan çocuk resimleri sergilenmiş; fuar bitiminde Eczacıbaşı Sanal Müzesine teslim edilmiştir (www.sanalmuze.org).

Eczacıbaşı Sanal Müzesi ve Yıldız Teknik Üniversitesi, fuar ziyaretçileri ve çocuklar için başarılı bir çalışma yürütmüştür. Bu, kültür ve sanat ortamında bugünün ve geleceğin sanat takipçilerini, sanatseverlerini etkinleştiren, katılımlarını arttıran bir projedir (www.sanalmuze.org).

Projenin gelişimi ve daha etkin bir duruma getirilmesi için, Çocuk resimleri ve alınan notlarla yapıt imajları da eklenerek bir katalog oluşturulabilir. Bir "Eczacıbaşı Sanal Müzesi Çocuk Resimleri Koleksiyonu" oluşturulabilir. Sanal Müze'de çocuk ve sanat ilişkisine değinen bir bibliyografya yayımlanabilir. Projede birlikte çalışılan okulların temsilci yetkililerine bir teşekkür belgesi hazırlanabilir (www.sanalmuze.org).

Projenin, çocuk gelişimine ve bu gelişimde sanat eğitiminin önemini ortaya çıkartan bir biçimde etkinleştirilmesi, projenin detaylandırılması, belki bağımsız bir üst proje haline getirilmesi ve bu biçimiyle süreklilik kazanması gereklidir. Bunu da çocuk gelişiminde sanat eğitiminin olumlu etkilerini ortaya çıkaran bir sosyal

sorumluluk olarak değerlendirilmesi gerekir(www.sanalmuze.org).

Projenin amacı ve hedefleri

Çocukların sanat yapıtlarına bakma, görme ve yorumlama kabiliyetlerini güçlendirmek, hayal güçlerini çalıştırmak ve bu yolla sanatın bir dil olduğunu, sanat yapıtının bir anlatı oluşturduğunu kavramalarını sağlamak amacı ile hareket eden "6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi" projesi, kültür ve sanat kurumlarında çocuklara yönelik eğitimin yaygınlaşmasına öncülük etmektedir. Çocuklara temel sanat kavramlarını öğretmek, sergide yer alan sanatçıları tanımalarını sağlamak "6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi" projesinin temel hedefidir (www.sanalmuze.org).

Projenin hedef kitlesi

Projesinin birincil hedef kitlesi, 6 ile 14 yaşları arasındaki çocuklardır. Eğitim ve öğretim kurumları, öğretmenler ve eğitmenler, İstanbul Sanat Fuarı ziyaretçileri, kültür ve sanat kurumları, sanatseverler projenin ikincil hedef kitlesini oluşturmaktadır (www.sanalmuze.org).

Projenin kapsamı

"6 - 14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi" projesi, Eczacıbaşı Sanal Müzesi'nin katılımcısı olduğu 14. İstanbul Sanat Fuarı için hazırlamış olduğu sergi projesinin bir alt projesi niteliğindedir. Sergi projesi kapsamında "Burhan Doğançay -Gözlem / Yorum / Teknik", "Nuri İyem", "Kadın İmgeleri" sergileri ve "6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi" yer almaktadır. "6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi" projesi, eğitmenler eşliğinde çocuklarla eğitim ve uygulama çalışmalarını kapsamaktadır (www.sanalmuze.org).

Projenin yöntemi

Projenin hazırlanmasında belirlenen yöntem, Yıldız Teknik Üniversitesi öğretim görevlisi Berna Erkün'ün ve Eczacıbaşı Sanal Müzesi yöneticisi Haşım Nur Gürel'in danışmanlığıyla gerçekleşmiştir. Sergide yer alan yapıtların belirlenmesi üzerine, çeşitli yaş guruplarına yönelik olarak, eğitim çalışmasının yöntemleri belirlenmiştir (www.sanalmuze.org).

Projenin uygulama adımları

Eğitim projesi, iki aşamalı uygulamadan oluşmaktadır. Birinci aşama eğitim çalışması; ikinci aşama uygulama çalışmasıdır. Eğitim çalışması bir eğitmen tarafından yürütülürken yanında yer diğer bir asistan da çalışma sırasında çocukların verdikleri cevapları not etmiştir. Uygulama aşamasında yine aynı iki kişi görev almıştır. Bu aşama çocukların sergi alanına dağılarak gerçekleştirdikleri resim yapma etkinliğidir. Çocukların yapmış olduğu resimler, Eczacıbaşı Sanal Müzesi panolarında sergilenmiştir. Eğitim Projesinde görev alan asistanlar 27.10.2004 tarihinde eğitim çalışmalarında eğitmen olarak görev almışlardır (www.sanalmuze.org).

Projenin Çıktıları

Projeye ilişkin olarak 17 eğitim ve öğretim kurumuyla çalışılmıştır Eğitim çalışması esnasında çocukların, yapıtların karşısında yaptıkları yorumlar, bulundukları tespitler asistanlar tarafından kaydedilmiştir. Uygulama çalışmalarında ortaya çıkan çocuk resimleri sergilenerek, fuar bitiminde bu resimler Eczacıbaşı Sanal Müzesine teslim edilmiştir. Sanalmüze eğitim çalışmasına katılan okullar; Özel Uğur Koleji, Nesin Vakfı, Dr. Sadık Ahmet İlköğretim Okulu, Avcılar İnönü İlköğretim Okulu, Bahçeköy Yüzyıl Anaokulu, Memurdan Armağan İlköğretim Okulu, Dr. Haydar Aslan İlköğretim Okulu, Koç İlköğretim Okulu, Neslin Değişen

Sesi İlköğretim Okulu, Kır  İlköğretim Okulu, İnönü İlköğretim Okulu, Dr. Sadık Ahmet İlköğretim Okulu, Zeynep Bedia İlköğretim Okulu, Güngören İlköğretim Okulu, Altay Çeşme İlköğretim Okulu, Zeynep Bedia İlköğretim Okulu (www.sanalmuze.org).

EK-4: 2003-2006 Düşler Atölyesi Projesi'ne İlişkin Fotoğraflar

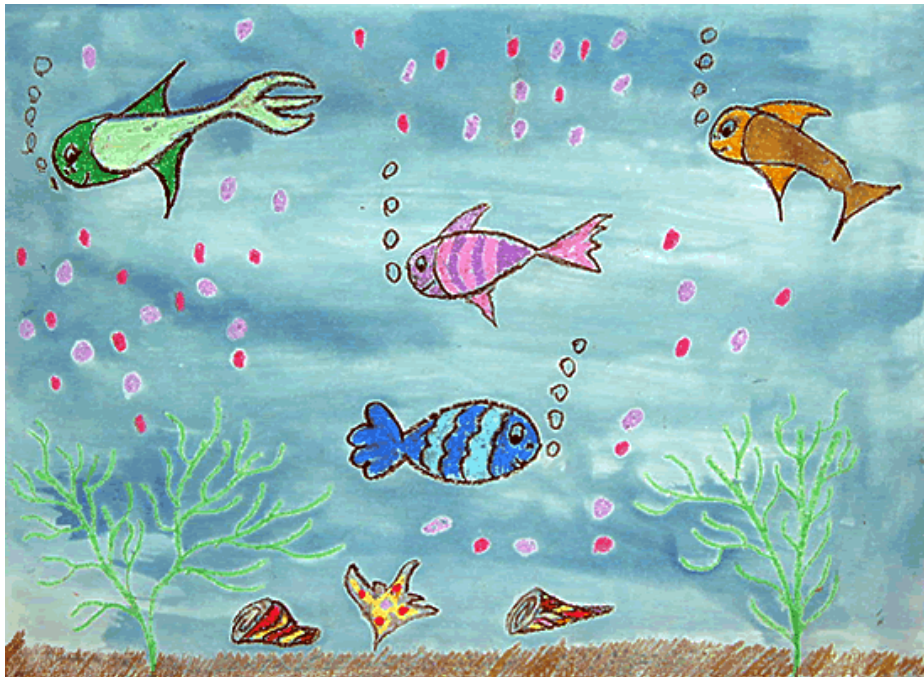
Bu ekte; Düşler Atölyesi Projesi etkinliklerine katılan çocukların yapmış oldukları resimlerin fotoğrafları, projede görev alan gönüllülerin eğitim sürecindeki fotoğrafları ve çocukların gönüllü öğretmenlerle atölye ortamlarındaki fotoğrafları yer almaktadır. Ekte yer alan 20 adet fotoğraf, Düşler Atölyesi Projesi'nin internet sitesinde bulunan raporlarından alınmıştır.

Resim 1.

Resim 2.

Resim 3.

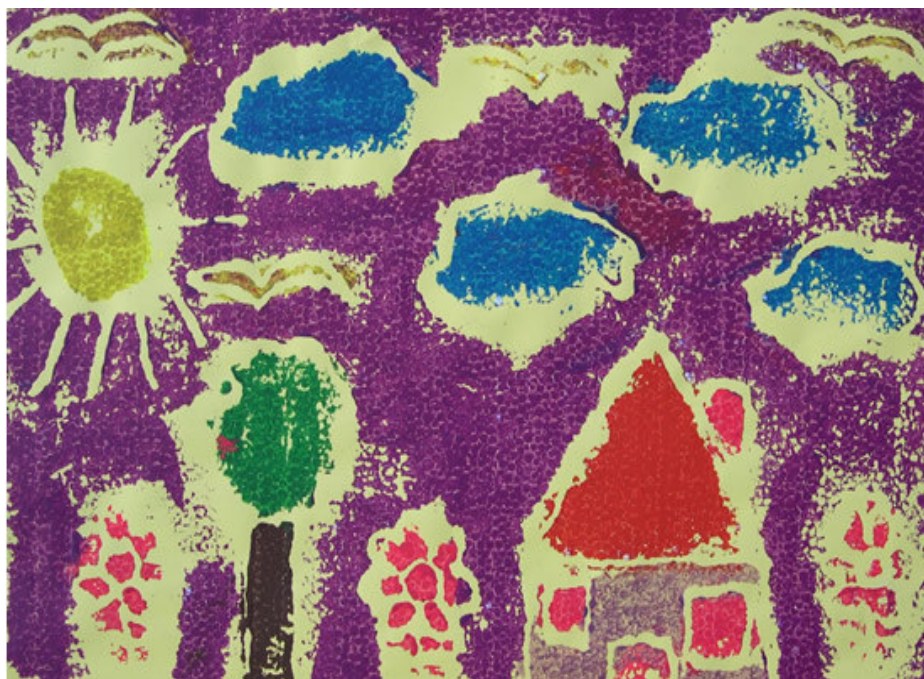
Resim 4.

Resim 5.

Resim 6.

Resim 7.

Resim 8.

Resim 9.

Resim 10.

Resim 11.

Resim 12.

Resim 13.

Resim 14.

Resim 15.

Resim 16.

Resim 17.

Resim 18.

Resim 19.

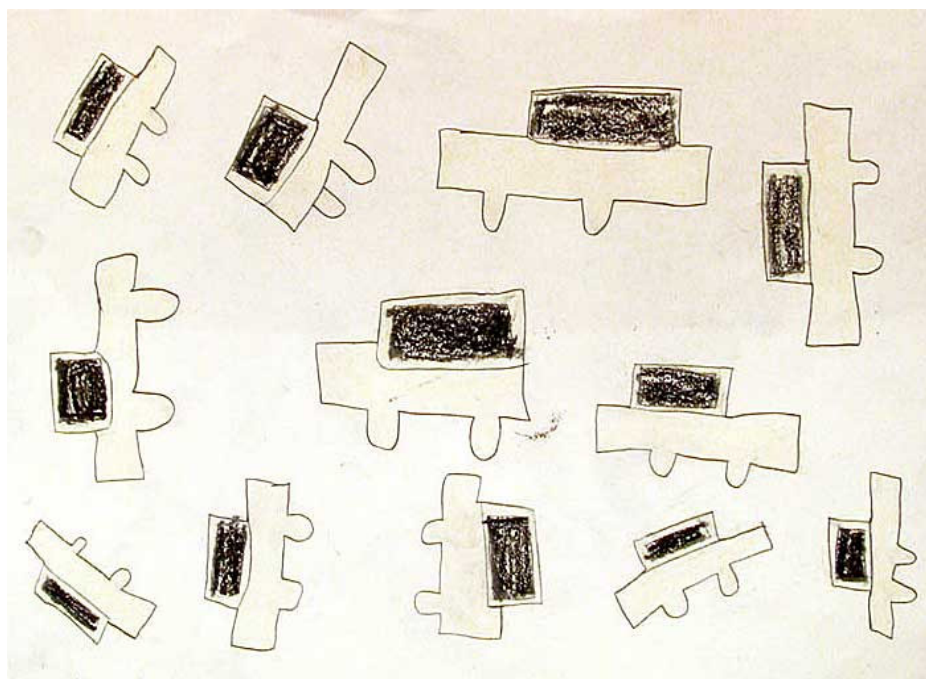
Resim 20.

EK-5: 6-14 Yaş Görsel Sanat Eğitimi Projesi'ne İlişkin Fotoğraflar

Bu ekte; 6-14 Yaş Görsel Sanat eğitimi proje etkinliklerine katılan çocukların, sergideki yapıtlardan esinlenerek yapmış oldukları resimlerin fotoğrafları, eğitim projesi uygulamalarının fotoğrafları yer almaktadır. Ekte yer alan 24 adet fotoğra, 6-14 Yaş Görsel Sanat eğitimi Projesi'nin internet sitesinde bulunan raporlarından alınmıştır.

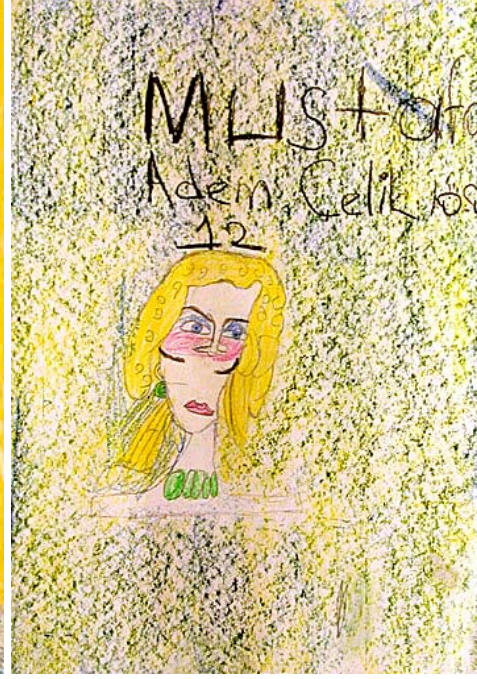
Resim 1.

Resim 2

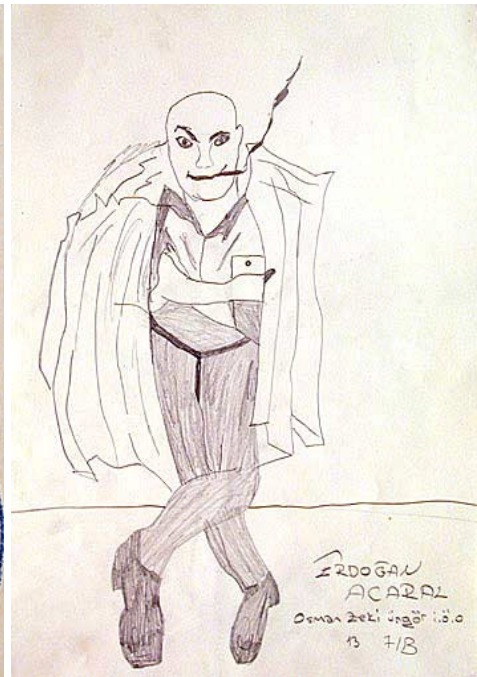
Resim 3.

Resim 4.

Resim 5.

Resim 6.

Resim 7.

Resim 8.

Resim 9.

Resim 10.

Resim 11.

Resim 12.

Resim 13.

Resim 14.

Resim 15.

Resim 16.

Resim 17.

Resim 18.

Resim 19.

Resim 20.

Resim 21.

Resim 22.

Resim 23.

Resim 24